

PL
121
R35
1866

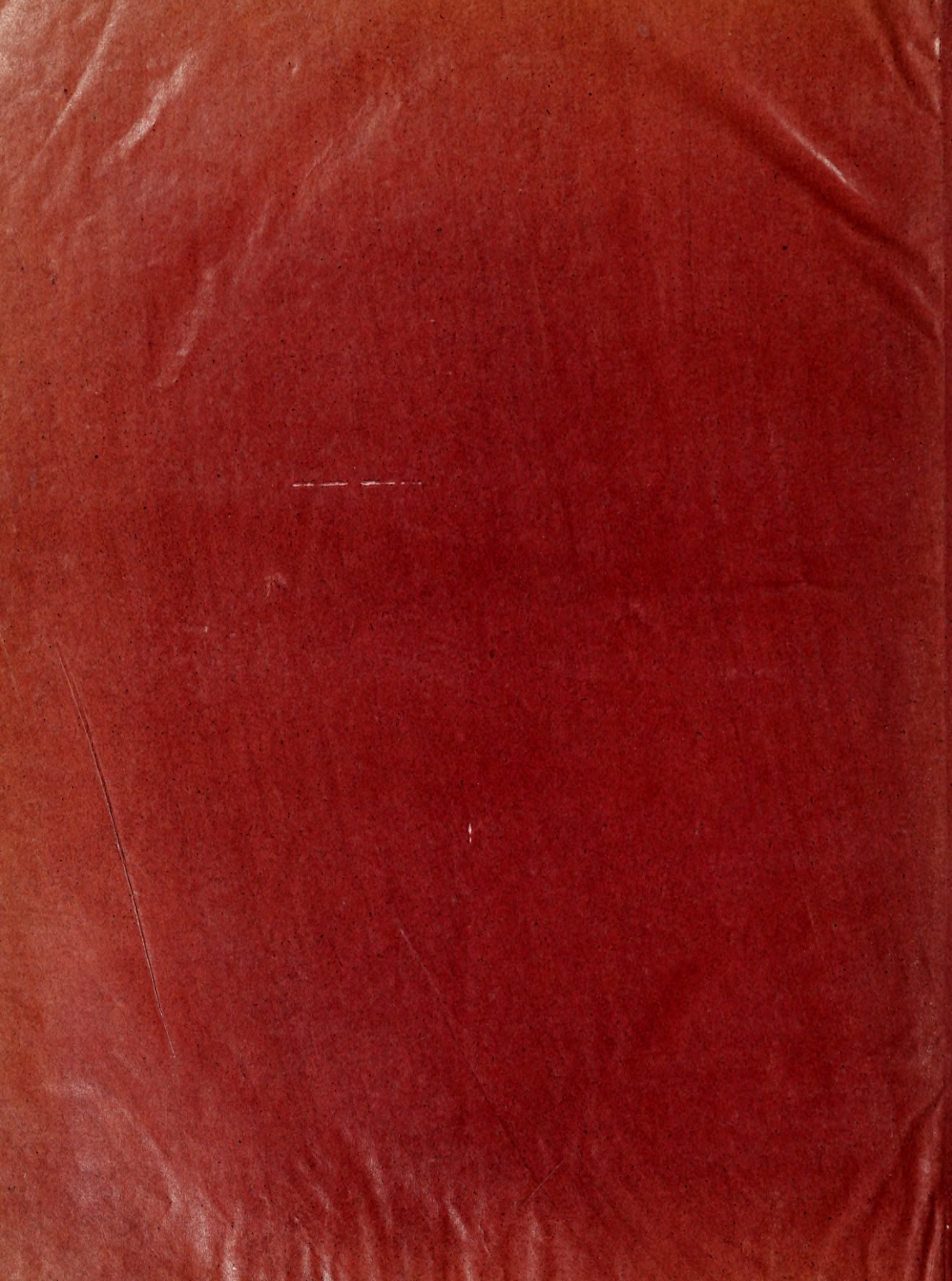
Ramiz Pasa, 'Abdullah
Kava'id-i 'Osmaniye

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

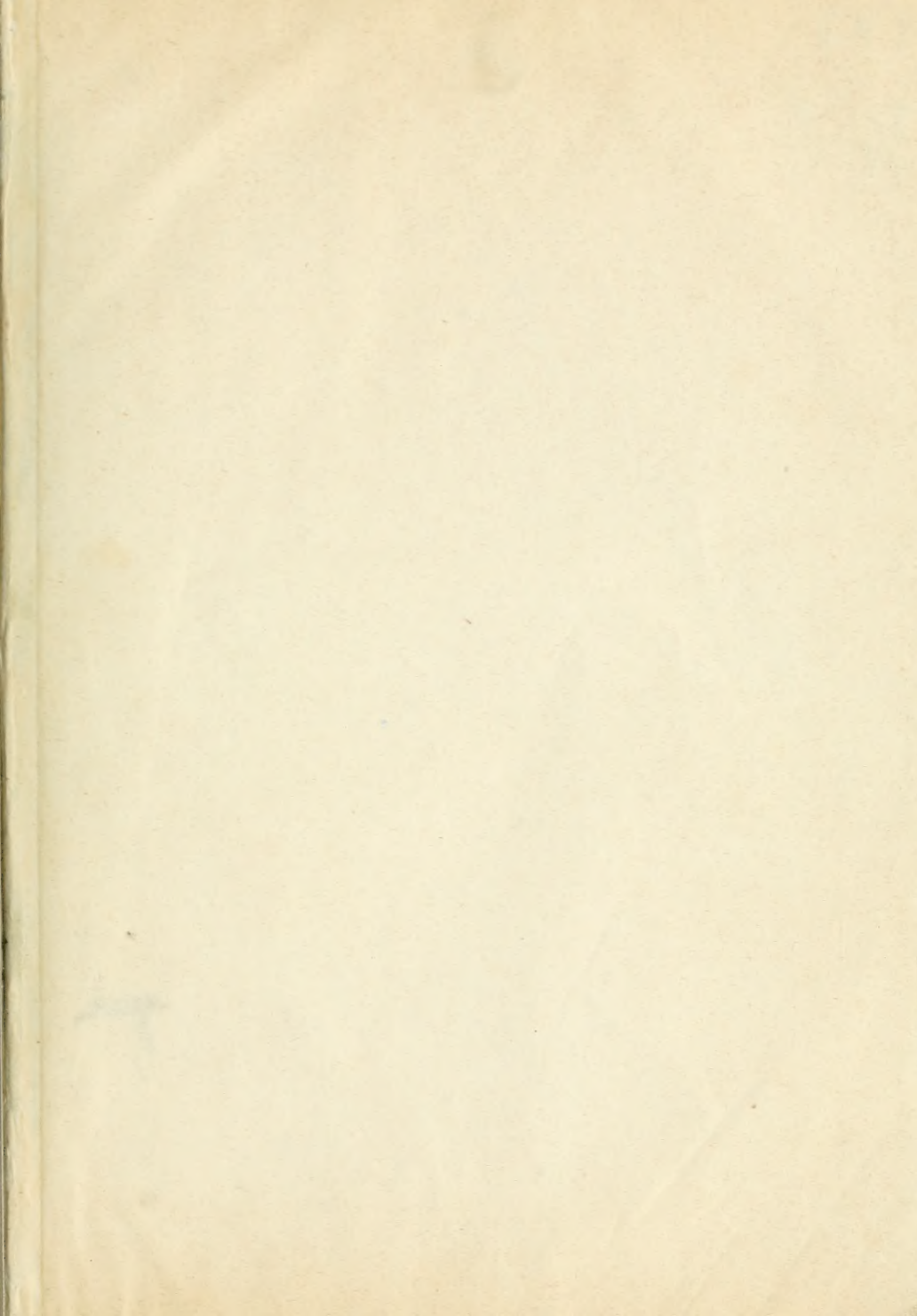

3593

7/1

2

صفحه	سطر	خطا	صواب
۰۰۲	۱۰	اول با اول	اول با اول
۰۰۳	۰۹	اون لا	اولان
۰۰۳	۲۸	ز	ذ
۰۰۸	۰۸	قله جفی	قله جفی
۰۱۱	۱۷	قیاس	قیاس
۰۲۱	۰۴	خصوصی	خصوص
۰۲۱	۱۰	عطوتار	طوتار
۰۳۶	۲۰	اولسون	اولسه
۰۵۶	۹	خاشیده دینلوب	دینلک
۱۵۷	۰۸	اوعا	افعال
۱۶۹	۰۵	چالقامدن	چالقامدن
۱۶۹	۰۶	صیقهدن چقهدن چقندی صقهدن	چقهدن چقندی صقهدن چقهدن
۱۷۸	۱۶	جه	چله

Rāmiz Pasa, 'Abdullāh

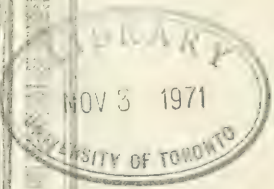
Kavā'id-i 'Omāniye

PL
121
R35
1846

ایستاده

فرمان منظومه حد و ثبات درگاه جناب مبدع کارگاه هر دو سرایه ایشان وادای و لائل منضوده صلوات و تحیا
عجمه کزار رسالت و فرمان فرمای خطه نبوت افند من حضرت تبارینک خاکای مشکسایند وال و احباب کرام
معالی اناسام سعادت نرینه تقدیم و اهدا اولند قد نصکره جمله به معلوم اولد یغی اوزره هر کس زهنده
قور دیغی بر کفیتی و یا خود سوبلک ایستدی هر دو رلو لقر دیغی خط طایفه یکی آدمه اکلا ده بور ایستده
فقط سوبلنیلان لقر دیلر که هر بر گاه سی بر قاعده آئنده اولدیغی جمته متکلم اولان آدم آغز ن چیقان
الفاظک کتبه و حقیقته و بر قاج لفظک ترکیبندن حاصل اولان جمله و کلام نکته و مزایا سند آئند اولما اید
سوبلیدی لقر دیلر ده مطلقا دو شکل حاصل اوله جفتدن بشقه مرام و مقصودنی دخی نی مایلیق
اکلا ده ماز و ده تکریر اوج لقر دیغی بر پر کنوره مز و تلفظ و تکلم دوز کون اولمسی اولقده لاز می
برشیدر که بر آدم تقدیر عالم اولویده بوکا مو فقی اولسه اول آدمک عیندن پرا آئنده بولوب کیمسه به
فائده سی اولمسان معدنیات مثلاً و هیچ بر فائده و منفعت کور یله مز بونک ایچون هر کس اول با اولکند و
لسانی او کرمک و سوبلیدی سوز لرنه اولدیغی قواعد و ساططیه اکلامه اقتدار کسب ایتک رجته
نهایه ده الزم و مرتبه فایده ده اهدن لسان لطافت رسان عثمانی ایسه اوج لساندن یعنی عربی و فرسی
و ترکیبندن مرکب اولوب یوقا وروده ذکر ایتدیکنر مطلبه و اصل اولمسی ایچون عربی و فار سبک نخ
لسانزده قوللانیلان قاعده لر نی ضبط و حفظ ایتک لازمه دن ایسه ده انجیق ابتدای امر ده قواعد
عثمانیه او کرمک یکی حالده صکره بونک اعانه و واسطه سیله عربی و فار سبک اکلا سنسند و لسان آتک
دخی تحصیلنده زمت چکلیه چکی بدیهیدر لسانزده انک مهم و باشلوجه قاعده لر نی مشتمل و فائده سی
جمله به شامل اولان قواعد عثمانیه نام کتاب فوائده لصابک کوسر دیکی اصول و قاعده به موافق اولمق و خط

عشمانی قواعدی حاوی بونامق اوزره اطفال و صبا نك و عرب و فارسی كور ما مش كسانك اكليله ييله چكي
صورتده بر كتابك تألیفی اهی بقی دركار اید و كندن بو عبد قلیل البضاعه خاصه طوپی میرلوا سی عبده
رامن باشا میردایانی مقصدنا جزانه عرض خدمت ایتك امل خالصندن ناشی اشو كنانی تألیف و تدوین
صرف قدرت ایلدی و ترتیب و تعبیر اتمده كور یلان هر دور لو تقصیرك دامین عفو و دسامحه ایله ستر
واخفا سور مسخر و بونی ترتیب و تدویندن هر ادكیمانه سی یا نكز بر یول اوقا ایچون اولدیغندن اتمام اكملانی
همم مكار دشیم ارباب الابدن تمنی و نیاز ایلر

قوا عدنی بسط و بیان ایدم چكیز لسان ثمنانی السئه سائره مثله اجزاء متنوعه به محتاج اولوب اوج باب ویدی
فصل و برخاسته ایله میدانه كلور باب اول اوج فصلی شامل اولوب اولكی اسم و اسمله لاحق و ایكنجی بیسی
صفت و یونلره متلاحق اون لا ادا تله اوچنجه بیسی ضما زردر باب ثانی ایلر اصلی حاوی لب و برنجیسی فعل
ویو كا الحاق قلمنان حروفات ایكنجی بیسی فرع فعلدر باب ثالث كذا ایكی فصل اولوب اولكی بیسی ادا تله
و حروف عاطفه و را بعضه و ایكنجی بیسی حروف ندادن عبارت اولمله یونجه بدی فصل ختام بولور و یونلری
ترتیدن اصل مقصود اولان مقدمه ده دخی یازلیدی و جمله سویلنیلان و یازیلان شیلدره بریاكیشاق
وقوعه كتور لمیه چك بر حاله و اصل اولقدر رانجق یونده دخی فرق اولوب بونك برنجی مرتبه سنده ثانی اولوق
بالاده مسطور اولان بدی شپك بر برینه اولان روابط مناسبه سنه و ترکیب و انشا سنده حاصل ویدا
اوله جق معنای لینه خال کلیه تركیبه یالمنه و قنعلسی بر بریله ربط اولنه رق یا قشق اله ییلور
و لطیف و سرت معنایه دلالت ایدم ییلور شورالینك اوكرنلسته هر بوط و بودخی هر برلرینك حال
و کیشا ته لایقی و جمله و ااتف و مضارع اولمده متوقف و میطر اید و كندن بر وجه ترتیب آتی بیان کیشا ته
بد او مبا شرت قلمور

باب اول

اسم یاننده در

نوع اول اسم اولوب واسم ایسه مستقل معنایه دلالت ایدن و بر شخصدن و یا خود برشیدن خبر و برن کلمه در
بونلر کیت اعتبار ایله ایکی قسم اولوب بری مفرد و دیگر ی جمعدر مثلا اووات و صوکی و ادات جمع لر در که
هر مفرد کله نك آخرینده دلاوه او اندر ق جمع اولور لر مثلا اولر و اتلر و صولر کی و اشتقاقی جمع تیله دخی
ایکی قسم اولوب بری عربی و عثمانی فعلارندن انش اولمله یونلره اسم مشتقی در لر عریدن اولدیغنه مثال
احمد و محمد و صالح و محمود و عثمانیدن اولدیغنه مثال کیدن و کلان و لان و قاجن و ایچی و کوری و کورلش
و سوبلان و انمش و اننان و هکذا و دیگر ی فعلدن انما دیش اولدیغندن خیره شوق و اسم جامد دخی در لر
مثلا قلم و کاغذ و اغاج و او و یالی کی نوع ثانی دیدانده اولوب اولمده قلمینه کوره ایکی قسم اولوب بری
خارجده یعنی میدانده اولوب کوزیمز ایله کورمك مکن اولان شیدر مثلا پنجه و اغاج و موم و انسان کی
و دیگر ی شغلی و حسی یعنی کوزیمز ایله کوره دیوب زهنده تصور و ملاحظه اولنان شیدر مثلا عقل و فکر و جان

و روح و صدا کی نوع ثالث معنای جهتیه ابکی قسمه منقسم اولوب بری مفرد اولدیی حالد عموم افاده ایدر مثلا حیوان دینلد کده کره ارض اوزرنده بولسان چیع مخلوقلر دینک اولمغه بو حیوان لفظنک حاوی و شامل اولدیی مخلوقات جنس بجنس تفریق اولندقدنه بنه عموم افاده ابلد بکندن اسم عام و یا خود اسم جنس دخی درلر مثلا انسان و قیون و ارسلان و قورت و بارک و بالقی و بو جک و قوش کی و دیگر کی خصوص افاده ایدوب کذلک ابکی قسمه منقسم اولور اولکبسی شخص یعنی انسانه مخصوص اولان اسملر اولوب مثلا احمد و صالح و بکر و خالد و عفتان و نوری و خلیل کی دینلد کده دنیاده شو اسملر ممانل و بکر زنفدر اسملر واریسه قنعبسی اولدیی پکده اکلاشیله میده جعی و بنه عمومه مشابه بولندیجی اجلدن بونی تخصیص ایتک ایچون تلفظ اولنسان اسمک خاصه لازمه سندن بولسان بر صفت و یا بررتبه و یا برالقاب و شهرت و یا منسوب اولدیی مکان و یا طوغدیجی محل و یا خود مشغول اولدیی صنعتی ذکر و یاد ایتک لازم کده چکندن دیگر لرندن بو صورته تفریق اولنور مثلا کور احمد و احمد چاوش و قاتو حسن و ویلان علی و بلا علی حسین و لوله جی محمد و طلوحه جی رضا و بورغانجی حاجی محمود کی فائده بعض اسملر بالکر بر شخصه و یا خود بر شیه خاص اولد بگندن خالیله سولتمش اولسه ییله بنه خصوص افاده ایدر مثلا حضرت آدم علیه السلام و حضرت حواریه عتھا و فرعون و استانبول و بغداد و ادرنه و نهر نیل و نهر طونه و نهر و ولقا و نهر دون و ساره کی

ایکجنعبسی انسانک غیری اولان مخلوقات و اشیا به موضوع و مخصوص اولوب بو دخی بوجه محرر اصوله توفیق افاده اولنلر ق تخصیص کسب ایدر مثلا فلان ایچمکنک و سطنده و یول کنارنده بولنان اگری کر از اغاجی و فیروز افاده قره و ایصرغان ایری کلب و کوربه و یا غلی یدی قله مارولی و غایت اوزون و استنده باهلمش ابی شریضه لی نصر ته جامع شریفی مناره لری و نسبت هندسه اوزره روما و ابلیه سی قواعدنه تطبیقا انشا قلمش و جالر ساعتلی و سنجاقلی قله و بویه سی قاولادش و بر طرفنه اکاش فلان سواقده بولنان احمد افانک اوی و هکندا

فصل اول

اسمک احوال لریله تصریفی بیانده در

کشی ذهنده تصور و ملاحظه ایلدیکی افکاری یا نکر اسم مجرد ایله عرض و بیان و افاده مرام ایده دیدجی و فعل ایله اسم ربط و ترکیب اولنسه رق جمله و کلام یا نقی ارز و سنده اولنسه ییله بنه مرام و مقصوده نائل اوله میده جعی جهته اولاسمک آخر لرنه لاحق اولان ادواتکده مفعولده (یا) و مفعول الیهده (ها) و مفعول فیهده (ده) و مفعول عنده و منهده (دن) و مضایف الیهده (کاف) اولندیجی و بو صورته لانی دور لحوالی بولندیجی بیلکه متوقف اولوب اسم مذکور کدخی اوج دور لو تصریفی ممکن اولد بگندن قولایق ایله ضبط اولنقی ایچون بوجه اتی ترتیب بیانی

قاعده اولی

اسمك آخرنده (الف) و (ها) و (یا) و (واو) و (قاف) بولمیانلر بوجه آتی قواعد و موبه ایله
تصرف قنورلر

اسم مجرد

قلم مبتدا و یا فاعل و یا خود خبر اسم مجرد دخی تسمیه قنورلر بواسم معناسنه دلالت ایدوب یا کتزلر

انی افاده ایدر مبتدا اولدیغنه

مثال قلم اعلادر فاعل اولدیغنه

مثال قلم یازر خبر اولدیغنه مثال

بو کوزل قلمدر

قلمی مفعول

فاعل مفعول فعلیه کلان اثر کیمده و زده اولدیغنی افاده ایدر و خبر و پرر

قلمی کسرم کبی

قلمه مفعول ایله

جمله فعلیه لده فاعلدن ظهور ایدن بر حذک واسمه لده مبتداک علاقه یعنی

ایلمیشکی اولان بر ماده ک متعلق و اتناسنی اشعار ایدر که مکان و زمان

بیان ایدر مثلا برادریمک محاسبه سی کله جک سنه نه قالدی و برادریم مکتبه

کیدر و در سنه چالی شور و یولک برادریم قلمده و ام ایدر و صالح قبله به

موجودر و احبدا یا سنه بور جلود روکو جک برادریم کرمیه و قوشمه به

حاضر در و قبان دقیقه عذاب قبوس ی فارشودر کبی

قلمده مفعول فیه

متر فیت یعنی بر محملک و یا زمانک ایچنده اولدیغنی افاده ایدوب مکان و زمان

اشعار ایدر مثلا برادریم اوده در و بدرم قلمده در حواج ضروری بی تدارک

اتک ایچون کونده و هفتده بردفعا اولسون چارشو بازاره کیمک لازمدر و قنلان آیده

کندشته اولدرق قالمش اولان معاشمی استرم کبی

قلمدن

مفعول عتده و منه

مطاب اولان شیئک اولما کندن و زماندن ایرلمش اولدیغنی افاده ایدوب

مکان و زمان اشعار ایدر مثلا برادریم قلمدن آیدرم ایراد و مصارفی

سکسان سنه سندن قید ایدم کبی

قلمک

مضاف ایله

صاحبیت و نسبت و تمک معناسنی افاده ایدر مثلا قلمک اوجی قیر قدر کبی

تنبیه یواسملرک حاللرندن حاصل اولان مواد و خصوصات بعضاً میداند و اولوب کوزایله کورینور و بعضاً میداند و اولوب باطنده اوله رق کوزایله کورینه میوب فقط تصور اولنهر رق عقل کوزایله کورینه یلور مثلاً قلک حق یو کدر قلده حاصل اولان افکار و تربیه بشقه بریده پیدا اوله ماز قلدن چیقان اوراق میز افندیب در قلده مداوم اولان فیض یولور یازوی قلی یازر قلی قیرن بودر کی

سؤال یعنی استفهام طریقیله اسملرک حاللری بیان قنلور

اسم مجرد	اسم مجرد
مکتب	خلیل
یونا در ستراننده جواب اوله رق سولنده جک	یو کدر سؤالنده جواب اوله رق
اسم دائماً انسانک غیری به اطلاق اولندیغندن	سولنده جک هم دائماً انسانه اطلاق
اشیا و مخلوقات معناری افاده ایدوب اسم	اولندیغندن ذات و شخص معنایی
مذکور مجرد حالیه خبر ویریلور	افاده ایدوب مذکور اسم مجرد
	حال ایله سولنوب خبر ویریلور

مکتبی	خلیلی
نه بی معنایه ایلدیکز سؤالنده اشبو معنایه	کبی کوردیکز سؤالنده اشبو طلب قنلن
اولنان و کوریلان شی نه اولدیغی بیلنک مراد	و کوریلان ذات اولدیغندن مذکور
اولندیغندن مذکور شئیک اسمی جواب اوله رق	ذاتک اسمی جواب اوله رق مفعول
مفعول حالیه خبر ویریلور	حالیه خبر ویریلور

مکتبه	خیله
یول زره یکدر سؤالنده مذکور یولک محل	یو کیده ویریه جکدر سؤالنده اوشی
اتهای سی بیلنک لازمکاب و اشبوشی دها محلته	سولنیه جک ذاته هنوز اصل اولندیغی
واریوب هنوز اصل اولنق اوزره بولندیغندن	جهتله اول ذاتک اسمی جواب اوله رق
محل مذکورک اسمی جواب اوله رق مفعول	مفعول ایله حالیه خبر ویریلور
ایله حالی خبر ویریلور	

مکتبه	خلیلده
بوزره در سؤالنده اشبو شئیک قنی محله	یو کیده در سؤالنده او شئیک
و مکانه بولندیغی بیلنک مراد اولندیغی افاده	سولنیه جک ذاتده موجود بولندیغی
ایلدیکندن اسم مذکور جواب اوله رق	افاده ایلدیکنده اول ذاتک اسمی بیلنک
مفعول فیه حالیه خبر ویریلور	لازمکمله اسم مذکور جواب
	اوله رق مفعول فیه حالیه خبر ویریلور

مکتبدن	خایلدن
بونی نه الد یکدر سؤالنده مذکور شئیک قنی	یوشی یکدن الد یکدر سؤالنده مذکور
محدثن آیراش اولدیغی بیلنک مراد اولندیغندن	شئیک سولنیه جک ذاتدن آیراش

اولدیننی افاده ایلدیکدن اول ذاتک
اسمی جواب اوله رق مفعول منه
ومنه حایله خبر ویریلور

خوبک بویکدر سؤالنده اشوشیک صاحبی مکتبک
بونه نک باجنه سیدر سؤالنده هر نه به معنی ايسد
بیلنک لازمه کلوب وصاحیت و قلاک معنا
لری افاده ایدن اسم مضاف الیه حایله
خبر ویریلور

فائده هر قننی اسم اولور ايسه اولسون اکر او اسم مضاف اولدیننی حال و یا خرد صفتله ذکر اولنور ايسه
مبتدا و یا خود خبر و اکر کندودن ظهور ایدن عمل الیه برابر بیان قلندیننی تقدیرده فاعل اولور و یا شوکور بیان
انساندر بو اوزون مناره در احمد کوزل و یا چیرکیندر احمد کندی کبی

قاعده ثانی

آخر لی (الف) و (ها) و (واو) و (یا) الیه بولنسان اسملرک تصریق بیاندده در

قاعده
بویکدر سؤالنده
بیلنک لازمه
لری افاده ایدن
اسم مضاف الیه

اسم مجرد
المسا کتخدای فاطمه بچره قی دیو او قانو آو ولی مبتدا و فاعل
المائی کتخدای فاطمین بچره قی دیوی اوی قانوی سی ولی مفعول
المایه کتخدایه فاطمیه بچره قی دیوه اوده قانوه آوه ولی به مفعول الیه
اناده کتخداده فاطمده بچرده قیورده دیورده اوده قانوده آده ولیده مفعول فیه
امادان کتخدان فاطمه دن بچر دن دیور دن اوست قانور ردن ولیدن مفعول خندودنده
المانک کتخدانک فاطمده نک بچره نک قیونک دیونک اویک قانوک آوک ولینک مضاف الیه

فائده بوشلار آخر لنده حروف اول بولنسان اسمانک قاعده عمومی به معنای اولدیرق مفعول و مفعول الیه لرنده
(یا) و (ها) ادا لرندن اول برر یا و مضاف الیه لرنده دخی (کاف) ادا لرندن اول برر تون علا وه اولتیق
قاعده دندر

قاعده ثالث

آخر لنده قاف بولنسان تصریق

یصدیق قولتیق امانی قیورق جنق ایلر قیورون بیجان طبایق
یصدینی قولتیقی امانی قیانی جنلی بلتی قیوروی بیجانی طبانی

یصدغه قولغه ایامه قیامه چنامه بالغه قویروغه بیجامه طباعه
یصدقه قولقده ایاقده قیاقده چتاقده باقده قویروقده بیجاقدہ طباقده
یصدقن قولقندن ایاقندن قیاقندن چتاقندن باقندن قویروقندن بیجاقدن طباقندن
یصدغن قولقغن ایاقغن قیاقغن چتاقغن باقغن قویروغغن بیجامغن طباقغن

قاعدہ اشواسمک نصربنی حاللندن معلوم اوله جنی وجهله اسمک آخرنده بوانان قاف برشیہ بیتشوب
وقاف حرکه لنور ایسه غینه تبدیل و تحویل اولنور و حرکه لمبکی صورتده قاف ایله یاز یلور

نیمه آخر کلمده بولنان قافک غینه تبدیل و تحویلی یا کز اسماء ثمانیه مخصوص و مختصر اولوب و عربی کلملرک
آخرنده بولنان قافلرک نصربنی حاللنده غینه تحویل اولمک یوب بالاده بیان قلنان اسملرکی تصریف قتلہ جنی
جهنله بروجہ ترتیب بیان اولنور

خالق	مخلوق	حریق	نامق	صادق	واق	محرق	مبتدا و فاعل
خالق	مخلوق	حریق	نامق	صادق	واق	محرق	مفعول
خالقه	مخلوقه	حریقه	نامقه	صادقه	واقه	محرقه	مفعول الیه
خالقده	مخلوقده	حریقده	نامقده	صادقده	واقده	محرقده	مفعول فیه
خالقندن	مخلوقندن	حریقندن	نامقندن	صادقندن	واقندن	محرقندن	مفعول عنه و منه
خالقک	مخلوقک	حریقک	نامقک	صادقک	واقک	محرقک	مضاف الیه

کسب مهارت انلک وقاعدہ لک فنعینسه تطبیقاً نصربنی اولنده جنی بیللک اوزره اتی ال ذکر اسملرترقیم قلندی

اسم مفرد

بچره	اوسط	مندر	کتاب	موم	شعبدان	تسی	باطله	کسر
دستره	بورغی	نابله	چوق	لوله	چناق	اغاج	میوه	کور
خطب	دیرک	کورک	چارداق	اسکله	منقال	یابغی	مقراض	قلم
حقه	کاغذ	درکب	ابرو	جبه	خرقه	اتاری	فس	پوسکل
ال	پرق	طرناق	قول	دیز	بالدر	طبان	روزکار	یاز
قبس	هوا	آتش	کول	جام	اثواب	کودلک	طون	بلک

اسم مرکب

کیجه لک تربوش آدن کورکی اوچاق هشاسی سوقاق فرسی عربی قوسی بقچه دیواری بقچه صفاسی یازوقلی
تربوش صفاسی بالی کوشکی بالی بکجیسی میوه اغاجی پوسته واپوری بلکن کبسی آتش قابی بالی صفاسی کبی

جميع اسماء لایله جعلند یکدن صورت تصریفی وجه آتی ترتیب اوزره بیان قلدور

(مثلا)

آدملر	حيوانلر	اولر	خانه لر	دكانلر	ديركلر	قللر	مبتدا و فاعلار
آدملری	حيوانلری	اولری	خانه لری	دكانلری	ديركلری	قللری	مفعوللر
آدملره	حيوانلره	اولره	خانه لره	دكانلره	ديركلره	قللره	مفعول اليهلر
آدملرده	حيوانلرده	اولرده	خانه لرده	دكانلرده	ديركلرده	قللرده	مفعول فيهلر
آدملردن	حيوانلردن	اولردن	خانه لردن	دكانلردن	ديركلردن	قللردن	مفعول عنه ومنهلر
آدملرك	حيوانلرك	اولرك	خانه لرك	دكانلرك	ديركلرك	قللرك	مضاف اليهلر

عموم افاده ایدن اسملردنخی عدد ايله مهم اوله رق تصریف اولنوب اسم جنسیدن برنی و یا بر قاجنی اشعار و بیان ایدر

(مثلا)

بر آدم	بر حیوان	بر بارگیر	بر قیون	بر متغال	بر او	بر پارچه	بر کاغذ	بر خانه
بر آدمی	بر حیوانی	بر بارگیری	بر قیونی	بر متغالی	بر اوی	بر پارچینی	بر کاغذی	بر خانه یی
بر آدمه	بر حیوانه	بر بارگیره	بر قیونه	بر متغاله	بر اوه	بر پارچیه	بر کاغذه	بر خانه یه
بر آدمده	بر حیوانده	بر بارگیرده	بر قیونده	بر متغالده	بر اوده	بر پارچه ده	بر کاغذده	بر خانه ده
بر آدمدن	بر حیواندن	بر بارگیردن	بر قیوندن	بر متغالدن	بر اودن	بر پارچه دن	بر کاغذدن	بر خانه دن
بر آدمك	بر حیوانك	بر بارگیرك	بر قیونك	بر متغالك	بر اوك	بر پارچه ك	بر کاغذك	بر خانه كك

تنبیه بونلرك تصریف و استعمالنده فقط عدد لری زیاده لکسور یعنی بر و ایکی و یا اوج و ده از زیاده دیشلور ایسه ده اسملرك لایله جعلند بر اسمی جائز دکلدر

(فصل ثانی صفت و اضافت و اسماء اعداد و مقایسات بیاننده در)

(بر پنجپسی صفت بیاننده در)

بر کاه تک معنای مستقطنه دلالت ایده میوب یا لکراول کله تک بعض حال و کیفیاتی اشعار و بیان ایدن لفظه صفت درلر و بونلردنخی الوان یعنی رنگ و میدانده اولوب اولیان قصور و عیوب و یخود و زیب و زینته دار معنار افاده ایدن لفظلر در هر فنی بر اسمك اولنه ضم و علاوه قنن و حال و شقی بیان ایدن لفظه صفت و مذکور اسم موصوف تسمیه قندور مثلا کوزل او و یو کسك بارگیر و کور محمد و هکذا دینلده کده کوزل و یو کسك و کور لفظلری صفت او و بارگیر و محمد کله لری موصوف اولور دل

عربی و فارسی و ترکیه جمعی اولان اسملرده دخی لسان ترکیه صفت مفرد اوله رق استعمال
 قدر خلا کوزل کوشکلر و کوزل زنان و کوزل ایسات کبی صفت ترکیلر ایکی قسم اولوب
 بری سمعی یعنی ایشیدوب بلك ايله ضبط اولنور مثلا کوزل و بیاض و مجلا و تمیز و پاک و زینت
 و در زکون و نظا ملو و چرکین و سیاه و قره و تیل و صاری و مائی و قرمز و اوزون و قصه و الحق
 و یوکسک و فنا و پور و کور و طوپال و احق و چولاق و یون و سرسم و صاغر و کل و پور و دیری
 و خوبسن و یوبوسن و چتین و درین و هکذا و یونلردن و بعضلرینک آخرینه ادا ت نسبیله دن اولان
 لو ولی لفظلری علاوه اولتی و برلرینه مبین اولدینی حالده چفت قوللانی شریطیه
 صفت اولورر مثلا ایولی و فنیالی و الحقلی و یوکسکلی و قرمزلی و بیاضلی و سیاهلی و صاریلی
 و ماویلی و بشللی و قیصه لی و اوزونلی و هکذا تنبیه ایشبو لو ولی لفظلری هر بر صفتک آخرینه
 ضم و علاوه اولنه مدیغدن سمعی اولوب ایستکه موقوفدر مثلا کورلی و کوزلی ایدن لفظی
 و قرانقلی کبی کرچه یونلر صفت ایسه ده فقط لی ولو اداتی و نلره و یونلره مائل شیلره علاوه
 اولنه مز و اولنسه دخی هیچ برشی افاده ایده مز و دیگر قیاسی یعنی ذاته مخصوص اولمیان اسملره
 ادا ت نسبیله دن بر لو و یا بر لی علاوه اولنره رق صفت اولورر مثلا مناره و موم و دومان
 و بلوط و اغاج و مرکب و زنجیر و صاب و قابوق و قار فچه و اکسریسلان و ارسلان و قیون
 و قوش کیرالی آخره مناره لی و موملی و دومانلی و بلوطلی و اغاجلی و مرکبلی و زنجیرلی و صابلی
 و قابوقس و قار فچه لو و اکسری و یسلانلی و ارسلانلی و قیونلی و قوشلی و موم و نلو و انسانیتلو
 و آدمیتلو و عنایتلو و عقلو و فکرلی و ذهنلی و زکاتلو و قسالتلو و غلوهکذا و برده ملک
 و محل و مالت و قوم و یا علامت ارا نه ایدن اسملرک آخرینه بر (لو) (ولی) (یا) (وای) ضم و علاوه
 اولنره رق صفت اولدقلری مثلا اسم منسوب دخی اولورر مثلا اسکدارلی و آستانه لی و یکی بازارلی
 و ایوبلی و سنجاقلی و مناره لی و کویلو و فرانسه وی و عربی و طرابزونلی و ادرنه لی و بغدادی
 و بر و سه وی و حجازی و مکه وی و شهری و قونییه وی دینلده کده مطلوب قناتن شی قنقی
 محله منسوب اولدینی اگلا شیلره ییلور بعضاً اسملرک آخرینه سی لفظی بشد کده صفت
 اولدقلردن جه اداتی نسبت و می اداتی تشبیه افاده ایدر مثلا انسانیتجه دیمک انسانه نسبتله
 لایق و سزا اولان افعال و حرکنده یونلری و عتجه دیمک عقله مناسب و ایجاب معنای
 افاده ایدر عریجه و ترکیه و افلاجه و فرانسه چه کبی عریجه سی و ترکیه سی و فرانسه چه سی و افغانسی
 و فرانسه سی و ترا کمتسی و جوامعی کبی و برده بعضلرینک آخرینه ستان ضم و علاوه
 قلند قده محل افهام ایدوب اسم منسوب اولورر مثلا عربستان ترکستان بجمستان بخارستان
 صربستان بولغارستان کبی که اول محل اسملرک بیان ایدلر کبی قومه منسوب دیمکد و برده سنگستان
 طاشلی یعنی طاشی چوق محل دیمکد و هر بر اسمک و صفتک آخرینه حق و جک و چه اداتلری
 علاوه اولنره رق اسم تصغیر اولورر مثلا او فاقچه و او فاجق و یوکسکه و یوکسک جک و یوکسکه
 و یوسجک و قیصه جه و فیصه جق و فایجه و فایجه جق و احد جک و محمد جک و منی منی محمد
 و قیر جغزو حلا یقغزو و یکجک و منسدر جک و هکذا و یوجغزو و جک و منی منی اداتلری ایلر بر شبنک
 دهاز یاده کوجک کبی افاده اولنه ییلور سمعی اوله رق یک چوق لفظک آخرینه جی اداتی ضم

وعلاوه اولند یغندن اسم فاعل اولمغه عائد اولدیغی آدک مشغولیت وصعتنی بیان ایدر مثلاً طاشچی و یوغورتچی و فالدریچی و بالقیچی و ساعچی و دیوارچی و طلوعده چی کی صورت تصریفلری دخی ۳۱ ملره اولدیغی کیدر وجهلری دخی واردر صفتلردخی بروجه مشروح قواعد تطبیقاً تصریف قنورل اشوصفت موصوفسز اوله رق برجه ده واقع اولدیغی صورتده نائب الاسم دیک اولوب و مخاطبی بولسان کیمسه موصوفسه ذاتاً معلوماتی اولدیغی حالده مدکورجه له تک افاده سی مهم اوله جنی آشکار و مخاطبک معلومی اولوبده حاضر بولسان سائر کسانک مجمولى بولندیغی صورتده موصوفه یا لکن مخاطبی بولسان کیمسه ضمناً واقف اوله رق سائرلر بچونینه مبهم و مشکوک قاله جنی بدیداردر مثلاً کوره پاره و یردم دینساده قنغی کور و یراش اولدیغنی یا لکن مخاطب بولسان کیمسه ضمناً اکلايه جغندن مبهم برافاده در بولنرک صورت تصریفی بیلنک و حاللری بیان قلمق اوزره ترتیب آتی وجهله بیان قنور شویله که

کور	صاغر	کوزل	چرکین	قساوتلو	طوبال	یوک	کوچک	مبتدا و فاعل
کوردی	صاغری	کوزلی	چرکینی	قساوتلوی	طوبالی	یوکی	کوچکی	مفعول
کوره	صاغره	کوزله	چرکینه	قساوتلویه	طوباله	یوکه	کوچکه	مفعول الیه
کورده	صاغرده	کوزلده	چرکینده	قساوتلوده	طوبالده	یوکده	کوچکده	مفعول فیه
کوردن	صاغردن	کوزلدن	چرکیدن	قساوتلودن	طوبالدن	یوکدن	کوچکدن	مفعول عند و منه
کورک	صاغرک	کوزلک	چرکینک	قساوتلونک	طوبالک	یوکک	کوچکک	مضاف الیه

قیساسی اوله رق هر بر صفتک ایجابنه کوره آخرینده برلق و برلک ادا تلی علاوه اولندرق اسم اولوب معنای مصدری حاصل ایتدیله بالاده کوسه تریلان قواعده تطبیقاً تصریف قنورل

بیاضلق	سیاهلق	کورلک	بدلک	الحقلاق	فئالک	صاریلک	پاکلک
بیاضلغی	سیاهلغی	کورلکی	بدلکی	الحقلاغی	فئالغی	صاریلغی	پاکلکی
بیاضلغه	سیاهلغه	کورلکه	بدلکه	الحقلاغه	فئالغه	صاریلغه	پاکلکه
بیاضلقده	سیاهلقده	کورلکده	بدلکده	الحقلاقده	فئالده	صاریلده	پاکلکده
بیاضلقدن	سیاهلقدن	کورلکدن	بدلکدن	الحقلاقدن	فئالقدن	صاریلقدن	پاکلکدن
بیاضلقک	سیاهلقک	کورلکک	بدلکک	الحقلاقک	فئالکک	صاریلکک	پاکلکک

بولنرک جمعلری دخی بروجه آتی مرتب جد ولده اولدیغی اوزره اوله جنی معلوم اولاق اوزره

(جمعه مثلاً)

کورلی علیلر احققلر زکیلر سیاهلقلر بیاضقلر فنالقلر ابولکلر مبتدا و فاعل
کورلی علیلاری احققلری زکیلری سیاهلقلری بیاضقلری فنالقلری ابولکلری مفعول
کورلره علیلاره احققلره زکیلره سیاهقلره بیاضقلره فنالقلره ابولکلره مفعول الیهلر
کورلرده علیلارده احققلرده زکیلرده سیاهلقلرده بیاضقلرده فنالقلرده ابولکلرده مفعول فیہلر
کورلردن علیلاردن احققلردن زکیلردن سیاهقلردن بیاضقلردن فنالقلردن ابولکلردن مفعول دته و منہلر
کورلک علیلرک احققلرک زکیلرک سیاهلقلرک بیاضقلرک فنالقلرک ابولکلرک مضاف الیهلر

وینہ اسم جنس لرک آخر لہ بنہ لقی و لک لفظ لری علاوہ اولنہ رق محل یعنی مکان بیان ایدر لی مثلاً
کورلک و لیوناقی و صماناقی و اودونلق و بابوچلق کی بولردخی کذلک تصریف قلموب
جغیرلیدی وارد سماعی اولہرق بعض اسم جنس لرک یعنی عموم افادہ ایدن اسم لرک آخر بنہ لقی
ولک علاوہ قلموب قدہ معنای مصدری حاصل ایدرک حال افادہ ایدر لی مثلاً انساناق حیواناق
پدرلک انساناق قرتدا شاق کی و بعضاً قائمقام اولور لی بابا لقی قرتدا شاق انساناق کی و بعضاً زمان
افادہ ایدر لی سنہ لک ایلای هفته لقی و کونلک کی و بعضاً اسم الت اولور لی بولای اغزلای جیغارہ لقی
معمور لقی چامور لقی باشاق و قلموناق کی و بعضاً اسم منسوب اولور لی اوطله لقی کیمہ لک کوند و لک
پیرایه لقی سلام لقی ججہ لقی کی و بواسطہ لک مفرد و جمع تصریف لری اولوب قواعد مخصوصہ لہ مر اجعت قلمہ
اسم الیہ صفتک صورت استعما لارندہ اگر مشکلم مخاطبہ اولان افادہ سی بالکرت صفت الیہ و صوفدن عبارت
ایسہ اولوقت صفت تأخیر ایدوب موصوف مبتدا و صفت انک خبری اولہرق جملہ اسمیہ اولور و بودہ آنجق
اسم خاص لہ مخصوصہ دیگر اسم لہ صفتک قدیم و تأخیر بدہ جائزہ مثلاً احمد کوزلدر ادرنہ اوز اقدر کی کوزل
احمد در اوزاق ادرنہ در دینان صند الیہ کوزلدر اوطله کیمہ در کوزل صند الیہ در کیمہش اوطله در کی بولور

(ایکجیمسی اضافت یا نندہ در)

اضافت دیمک بر اسمک دیگر بر اسمہ بتشمسی اولوب بر یکجیمہ مضاف الیہ و ایکجیمہ مضافی تسمیہ قلموب
صفت الیہ اضافت ما بعد لندہ کلان اسمی تعیین و تبیین اتمکدہ مشترک اولوب آنجق صفت دائمہ یا مبدعہ کی
اسمک حال و شاقی و اضافت ایسہ منسوب و ملوکیتی افادہ و بیان ایدر مثلاً احمدک اوی دیندکده او مضاف احمدک
مضاف الیہ اولوب اوی بجز اولہرق مبتدا و یا خود فاعل اولور و اودخی احمدک اولدی یعنی بیان ایدر تنبیہ خفی
اولیہ کداوی لفظ نندہ کی یا یا اضافی اولوب مفعول یاسی دکندر بو اضافت دخی ایکی قسمدر بری قیاسی اولوب
آخر بنہ صاخر کاف بیتشد رک اضافت لامیدر کد نسبت و عملک معناسی افادہ ایدر و اضافت الیہ سوبیلان لفظ لرک

جمعه معناسی
احمد دن کوزل
وا در نند دن اوزاق
در محل بو قدر دیمک
اولور

آخرته بریاء اضافی و یا خود نسبی علاوه اولنه رق کلوب و یا، مذکورہ نیک بتشمسہ مانع اولان املاح فری
یعنی (الف) و (واو) و (هـ) و (یا) بولنور ایسہ یادن اول سی حرفی کلور لکن او و دیو نفظر نیک
آخرته حروف املا اوله رق و او و ارا ایسہ ده قاعده عمودیه سی وجهله یا اضافیدن اول سین علاوه
اولنه دیوب دست اندازل مثلا مفرد اولد قلمی حالده صورت تصریفی

ترزینک مقراضی بنجره نیک سوک سنی اولق قوسنی جامک یونجیسی مناوالماسی مبتدا و فاعل
ترزینک مقراضی بنجره نیک سوک سنی اولق قوسنی جامک یونجیسی مناوالماسی مفعول
ترزینک مقراضی بنجره نیک سوک سنی اولق قوسنی جامک یونجیسی مناوالماسی مفعول الیه
ترزینک مقراضی بنجره نیک سوک سنی اولق قوسنی جامک یونجیسی مناوالماسی مفعول فیه
ترزینک مقراضی بنجره نیک سوک سنی اولق قوسنی جامک یونجیسی مناوالماسی مفعول عنده
ترزینک مقراضی بنجره نیک سوک سنی اولق قوسنی جامک یونجیسی مناوالماسی مضاف الیه

تنبیه اشواسم لک تصریف لرنده ارا نه اولد یغی وجهله مبتدا و فاعلده و آخر کلمه ده بولانن یا یا اضافی
و یا خود نسبی یا لکن اسم لک فرد و مجرد حال لرنده کورینوب باقی حال لرنده مذکور یا حذف اولنور رق
برینده برون علاوه قلمی قاعده مطرده دندر مثلا حققه نیک مرکی حققه نیک مرکی حققه نیک مرکی
حققه نیک مرکی حققه نیک مرکی حققه نیک مرکی حققه نیک مرکی حققه نیک مرکی حققه نیک مرکی
المائیک یار سنده المائیک یار سندن المائیک یار سنی المائیک یار سنی المائیک یار سنی
تابع الیه متبوع کوزه دله رک قوللا نلمی یعنی مضاف الیه و مضاف الیه مضاف اولتی اوزره
نقط اولنمی ایسہ بعض شیده محال یعنی غیر ممکن شی افاده ایلد یکندن و جز نک کله یعنی کو چک
یسوکه تابع اولمی مواد معلومه دن اولنله دقت اولتی لازمدر مثلا قشله نیک کیره میدی
و برماغک طرانی و کینک درکی و مناوالماسی دینلور کیره میدک قشله سی و طرناغک برمانی
ودره کک کبسی و المائیک مناوی دینلور لکن استعماله موافق و قیاسه مخالف بعض شیروارد
مثلا بر قومک پادشاهی و بر پادشاهک قومی و خواجه نیک طلبه سی و طلبه نیک خواجه سی کبی
دیگری سمای اوله رق ییایسہ یعنی مضاف الیه مضاف نوع و جنسی ارا نه و بیان ایدر واسم مرکب
دخی دینور مثلا چنار اغاجی و قاپلیجه صونی و ایشک بوجکی و اوکوپه کی و یشکن کبسی
و چرخ کبسی کی و اسم مرکبده اکلایلیوب مذکور شی ندن یا بلش اولد یغی
بیان ایدر مثلا طوپراق شمعدان و دستی و چناق و باقره نقال و ابریک و کوکم و پرنج شمعدان و شای
وطاش دیوار و کریم دیوار کبی که طوپراق ندن و باقره ندن و پرنج ندن و طاش ندن و کریم ندن
یا بلش دیمکدر و بعضاً اضافت لامیه اداقی اولان صاغر کاف اگر مضاف الیه الیه مضاف بر شینیه
علم یعنی اسم اولور ایسہ بتون بتون حذف اولنور مثلا ابراهیم اغاچیری و یانی بکچسی
و کاغذ خانه کوشکی و بکقوز فایقه سی و غلطه سوری و هکذا بولنور دخی اضافت بکچنده
کوستریلان قواعده تطبیقاً تصریف قنور ل .

﴿جملةك صوت نصري﴾

تزنيك مقراضلري	مناوك المارلي	چنار اعاچلري	چرخ كيلري	بكهوز چايرلي
تزنيك مقراضلري	مناوك المارلي	چنار اعاچلري	چرخ كيلري	بكهوز چايرلي
تزنيك مقراضلرينه	مناوك المارينه	چنار اعاچلرينه	چرخ كيلرينه	بكهوز چايرلينه
تزنيك مقراضلرينده	مناوك المارلنده	چنار اعاچلرينده	چرخ كيلرينده	بكهوز چايرلنده
تزنيك مقراضلرندن	مناوك المالردن	چنار اعاچلرندن	چرخ كيلرندن	بكهوز چايرلردن
تزنيك مقراضلرينك	مناوك المالرينك	چنار اعاچلرينك	چرخ كيلرينك	بكهوز چايرلرينك

قاعده اشـ بوجه علامت اولان زاداتي ياء اضافي يي يا خود نسيبه يي نفس كله دن آبرمن اولديغندن
م فرد زنده اولديغي كي حذف اولنه ميوب تحرير قلتمسي اقتضا و مفعول فيه اليه مفعول عنه دن حذف
ايجاب ايدراضافت مكرره اولديغي حالده مثلا اولك طامنك كناري ديتلده كده اولك مضاف اليد طامنك
مضاف و آلت طرفنه نسبتله هم مضاف و همده مضاف اليه اولوب كناري مضاف اولمغله مجرد اولوب
منسوبيت بيان ايدر برنجي الاينك ايكنجي طابورينك درونجي بلوكنك بشنجي اوتباشينك ايكنجي نفري
سويئلده كده برنجي الاي مضاف اليه ايكنجي طابورينك مضاف اولسي و بو مضافك دخی آلت طرفنه
نسبتله مضاف اليه درونجي بلوكنك مضاف اولسي وينه اشـ و مضاف مابعدينه نسبتاً مضاف اليه
بشنجي اوتباشينك مضاف و بو مضافك دخی مابعدينه نظراً مضاف اليه اولوب ايكنجي نفري
مضاف اولمسي لازمه كلمهك ايكنجي نفري مجرد اولديغي حالده مبتدا و يا خود فاعل اولوب اشـ بوضافت
مكرره مرقومك بولمسيديغي مثله منسوبيتي بيان ايدر جمله اسميده اولان مبتدا احوال اسمندن مفعول اليه
و مفعول فيه و مفعول عنه و منه و مضاف اليه حاللريله ربط قلتمه ييلور لكن مفعول اليه ربط قلتمه ماز
فاعل اولديغي حالده بهريله ربط قبول ايدوب جمله اولسي بهمه حال فعله محتاجدر

﴿مثلا مبتدا اولديغي حالده﴾

احمد بابا ستمه زعايت و تعظيم ايتكه بورجلودر	احمد مکتبه در	احمد مکتب شاكر داننددر
باباسته زعايت و تعظيم ايتكه بورجلواولان احمد در	مکتبه اولان احمد در	بوندن اعلا برشي بوقدر
برادر مك فرانسر چه تكلمی غایت اعلا در	علي افنديك روجه نكلنه خيلي وقت وار در	
فرانسر چه تكلمی غایت اعلا اولان برادر در	احمدك صرافه اولان ديني علندر	
برادر مك غایت اعلا اولان نكلمی فرانسر چه در	احمدك بورجه وفايده جك اجه سي بوقدر	

بكره صرافه اولان دينى سند تحمنده در
 احدك فرانسزجه تكلمندن كار يوقدر
 احدك اوده ومحمدك مكننده بولمسنده باس يوقدر
 احدك فرانسزجه تكلمندن برادر مككي اعلا در
 بوعالمده جا هلاكدن فنا برشي يوقدر

فاعل اولد يقي خالده

احمد محمد رعايت ايدر احمد محمدك اوبنه كندى احمد مكننده كتاب يازار احمد محمدك اولنده قاله چقدر
 احمد مكننده اوقور احمد مكنندن كلدى احمد محمدك اولندن بكون كله جكدر احمد محمدى سور
 سيد افنديك روجه تكلمنى دها ايشتم رجائى افندى مكنوبى هنوز شور مشدر بكي

اوجنجهسى اسماء اعداد يعنى صايلرك اسملى يساننده در

عدد اسمارنى صفت كبي قوللا نيلوب درت قسيدر اولكسى عددك اسماء اصلينه سى اولوب بردن اون
 و اولندن بوزده ويوزدن بيكه قدر اوج مرتبه اعتبار اولور و هر بزر عددك صاغر طرفنه برصفر و يا خود بكر
 بر عدد وضع اولند قده صولده بولان خانه نك عددى اون دفعه يود يكدن اون دفعه برصفر و يا خود بر عدد
 قولند قده صولده بولان عدد كذلک اون دفعه يود يكدن يوز و بوا سلوب وزره يك و اون يك ويوز يك
 خالنه سى و هكذا تولد ايدر

(مثلا)

بر	ايكى	اوج	درت	بش	التي	بدي	سكز	طقوز	اون
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰
يكرى	اوتوز	قرق	اللى	التمش	يتمش	سكسان	طقسان	يوز خانه سى	اولور
۲۰	۳۰	۴۰	۵۰	۶۰	۷۰	۸۰	۹۰	۱۰۰	

۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰
 ۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰
 ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰
 ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰
 ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰
 ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰
 ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰
 ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰
 ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰
 ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

ايكنجهسى اعداد ايكى نوع اولوب برى مرتبه و ديكرى و صفيدر و بونلرده صفت مقامنده قوللا نيلوب
 و اشبو عدد درك آخرل بنه نون و جيم ويا كتورلد يكي حالده اعداد مرتبه اولور مثلا برنجى و ايكنجى
 و اوجنجى و در دنجى و هكذا عربى اوله رق بونلرده استعمال اولور و مثلا اول و ثانيا و ثالثا و رابعا و خامسا و سادسا
 و سابعا و ثامنا و تاسعا و عاشرا الى آخره كبي و اعداد مرتبه درك آخريته برده سى علاوه اولند قده اعداد
 وصفيه اولور مثلا برنجيسى ويا خود اوليكيسى ايكنجهسى اوجنجهسى در دنجيسى بشنجيسى و هكذا و بونلرك
 آخره بولنان يا ياء اضافى اولد يكدن نسبت و اضافله قوللا نيلوب در دنجى الايك برنجى طابورى كى و بوالايك

طایفه اولی که یکجایی هنوز نامور شدن گشت در کبی ثانی هر بر عدد مضروب است اجزاء مساوی را لندن برخی و یا در
بر قاضی اراکه این شید انداد کسریه دینور مثلا یارم و بر ثانی یعنی اوج پارچه ده بر پارچه و بر بر ثانی
اول شیک هرت پارچه ده بر پارچه سی و بر بخشی یعنی شده بر و بر سدس السیده بر و بر ثانی یعنی شش
دیک بر شیک اوج پارچه ده یکی پارچه سی دیکر و هکذا را باها انداد توزیع و تقسیم در که مساوات
وزر و فرقه یه لا فیکلان مقدار که تعیینی کوستر مثلا بر طاقم کسندزه اوچر غروش و بر یکز دینل کده هر بند
اوچر غروش دیکر و دیکر اوله رق بشر بشر یکده او تور یکز او تراو تعلیم ایلی یکز دینل کده اشیم
اوچر و شر او و لفظی بونری طاقم اوچر دینل انداد توزیع و تقسیم و تقسیم قنور فائده تقسیم
عموم و توزیع با یکز انسان حقند و سولور

در دنجسی مقایسات بیاننده در

مقایسات دخی صفت ایله فرق و تمیز اولد یغندن صفت حلاوه قلمشدر شویله کده

اقلی ایکی شیک بر بر نه نسبتله دینلر نه بولان تفاوت و تفاضل سببیه بریک دیکری اوزریند اولان تقدم
و رجحانی و یا خود دیکر بیک اونه کندن دون اوله انی اوج مرتبه ایله تقریب و تمیز قنور
مثلا

ادانای جهمله

اعلا لخی جهمله

مرتبه اولی	مرتبه ثانی	مرتبه ثالث	مرتبه اولی	مرتبه ثانی	مرتبه ثالث
اعلا	دها اعلا	اک اعلا	ادنا	دها ادنا	اک ادنا
کوزل	پک کوزل	غایت کوزل	چرکین	پک چرکین	غایت چرکین
کوزل	زیاده کوزل	پک زیاده کوزل	چرکین	زیاده چرکین	پک زیاده چرکین

تفضیل یعنی تعریف و توضیح و ادات تفضیل استعمالنده اولان قاعده به کجند بو شونن کوزلدر
دینل کده اشته بو چله نه ترکیب قیاسی دینلور قیاسی دخی شوکادینلور که خبر مقامند که جک صفتدن
مافلنده ذکر اولنسان اسمیرک قنغسندزه فاضلای کثرت اوزره بولند یعنی تعیین و تبیین ابعکدر بوصفتدن
دیکریند نسبتله کندن وسندزه زیاده لک اولان شیند مفضل و اکا نسبتله دون شد اولنسان اسمه دخی مفضل
علیه دینور اگر ترکیب قیاسیده اولان مفضل علیه مفعول عنه حالیه ذکر اولنور ایسه خبر مقامند کلان
واصل ماده نک دخی بولان صفتک ابتدا سنه ادات تفضیل اولان زیاده و ده از زیاده لفظی داخل اوله بلور
مثلا بو شونن کوزلدر دیند بکی کبی بو شونن دها زیاده کوزلدر دخی دینل بلور اما ادات تفضیلدن
یا لکن ال لفضنک بو مثالور ترکیب قیاسلر ده بولنسی مفضل علیک جمع اولسنه موقوف اولوب انحق
بعض صفیره د خوانده لفظی کیدر دیکندن وز برده بیان اولنسان ترکیب قیاسی اضافیده ایسه هرکونه

صفت داخل اوله یلد. کیدن بونک اوراده استعمالی دها اولیدر مثلا بوشونلردن الک زلدر و ان
اعلا در و الک نادروا مقبولدر و دها بونلر کچی فقط بوشونلردن الک فائقدر و ان را خیدر و الک طالبیدر
دینلد کده بونلر ترکیب قیاسیرده فاعده جه برد و شکک یوق ایسه ده لضافتی اولدیغی تلفظدن
دخی اکلا شیله ییلور مفضل کرک مفرد و کرک جمع اولسون مذکور مفضل علیهلر یوقار و ده
زکرا و انسان ترکیب قیاسیرمه ملو مفعول عنه حالیه ذکرا و اند قدن فضله برده اصاعت حالیه کتور ییلور
و ادات تفضیلک کافه سی دخی علا و اولسه ییلور مثلا بوویا بونلر شونلرک اعلا سیدر و فائق
و اغنی و طالبیدر دیوسو ییلور اگر مفضل علیه مفعول الیه حالیه کتور ییلور ایسه ده سماعی اولوب
بوشوکا فائقدر بوشونلرک و دها زیاده فائقدر دخی دینله ییلور و تمیز اولور و بونلر یوقیا سیردن
بشقه دها ایکی دورلو قیاس اولوب برجه آتی بیان اولتور شو خصوصی سکا حواله ایتمه دن
و یا ایتمکدن و یا خود ایتمکدن ایسه کئدم ایتمقلم با خود باجم دها اولیدر و کرک کئتمکدن ایسه
اوده اوتوروب درسمه چالشقلم دها خبرلوردن کچی ایشته بو مصادیر مختلفه و کده مفعول عنه
حالیه کئشدر اسکداره کیده جکمه ایوبه کئتمکلم دها بوردن و شو کئتابی سکا ویره جکمه
کئدم او قوسم دها اولیدر کچی بوندی صیغه مستقبلک مفعول الیه حالیه کئشدر

فصل ثالث کنایات بیاننده در

کنایه اسم اولیه رقی بر شخصی و یا خود برشی اشعار و بیان ایدن کله لر در بونلرده اوج قسمدر
ضمیر اسم اشارت مبهماتر ضمیر اسم یری طوئان لفظلردن اسماء اشارات کئندولر یله محسوس
اولان بر شخصه و یا بر شیء اشارت اولنان لفظلردن مبهمات برشی تمایله ارا نه ایدوب و مبهم
اولدیغی حالده بر شخصی و یا برشی اشعار و بیان ایدن کله لر در

قسم اول ضمیر بیاننده در

لسان ترکیده اصل ضمیر لر در نوعدر ضمیر شخصی و ضمیر اضافی و ضمیر نسبی و فعلی و ضمیر وصفیدر

نوع اول ضمیر شخصی یعنی ذات کوسون ضمیر لر در

(مثلا)

مفرد متکلم مفرد مخاطب مفرد غائب جمع متکلم جمع مخاطب جمع غائب

بن	سن	او	بز	سز	انلر میتدا و فاعل
بخی	سخی	انی	اوی	سزی	انلری مفعول
بکا	سکا	اکا	اوکا	سزه	انلره مفعول الیه
بندہ	سندہ	اندہ	اوندہ	سزده	انلرده مفعول فیہ
بندن	سندن	اندن	اوندن	سزدن	انلردن مفعول عند و ممتہ
بنم	سنم	انک	اونک	سزک	انلرک مضاف الیه

تنبیه مفرد و جمع غائبہ اصلستہ نظراً و اوایلہ یا زلملیدر فقط کثرت استعمالدن طولای مفرد غائبہ یا لکنز (واو) یا زیلوب دیگر حاللرنده اشبو (واو) حذف اولته ییلور بو ضمیر شخصی بزرگ دیگر اسملر کی جمع لری اولیوب آنجق (بز) و (سز) هر نه قدر جمع ایسه لده تعظیم و تکریم ایچون مفرد مقامنده سوبلنور و دها زیادہ تعظیم قصد اولندیغی وقت (ر) لفظی علاوہ سیله (بز) و (سز) دینلور ترکیب و کلامده ضمیر غائبلرک کوستره جکی مر جمع یعنی شخص و یا شی مذکور ضمیر الیه ارا با اولتی ایچون اولجه سوبلنم اولمیدر و ضمیر مذکورک مر جعی سبقت اتیمد یکی حالده مہم اوله رق عموم افادہ حاصل ایدر یعنی هر شیء را جمع اولسی تصور و ملا حضه اولته ییلور مثلاً انسانیت اودرکد نعمت قدرنی ییله سن و کار عقل اودرکد ابونک نصیحتلری طوبہ سن و مصلحت اولدرکد هیز و معرفت کسبہ سعی ایده سن و انلرکد و فاسی یوقدر برایشہ برامزلر دینلد کده (او) و (اول) و (انلرک) ضمیر لری کی (نوع ثانی) ضمیر اضافی مضافلره علاوہ قلئان ضمیر لدرک کہ نسبت و تمکال معنای شاعر و بیان ایدر لری یوندره قائم اولدرکد اگر مضاف الیه مفرد متکلم اولور ایسه (میم) و جمع متکلم اولور ایسه (مز) و مفرد مخاطب اولور ایسه (صاغر کاف) و جمع مخاطب اولور ایسه (کز) و غائبہ (یا) اولور مثلاً بنم کتابم سنک کتابک انک کتابی بزم کتابم سزک کتابک انلرک کتابی کی فائدہ مفرد و جمع متکلم لده و مفرد و جمع مخاطبلره مضاف الیه بولئان بنم و سنک و بزم و سنک لفظلری نیک ترکی جائز لکن غائبلرک مضاف الیہلری بولئان انک و انلرک لفظلری ترک اولنسه کتاب انکیدر یوخسه انلرک میدر اکلا شیک دیوب و ضمیر اضافی نیک دخی بر قاج مر جعی بولندیغی صورتده کتاب کیمک و کیملرک اولدیغی اکلا مشیلہ میہ جعستدن ترکی جائز دکدر

(ضمیر اضافی مثالری)

(مفرد متکلم)

بنم	کتابم	قلمم	بچهم	اوم	اوطهم	تابله م	قلتراشم	المام	مبدأ و فاعل
کتابمی	قلمی	بچهمی	اومی	اوطهمی	تابله می	قلتراشمی	المامی	مفعول	
کتابمه	قلمه	بچهمه	اومه	اوطهمه	تابله مه	قلتراشمه	المامه	مفعول الیه	
کتابمه	قلمده	بچهمده	اومده	اوطهمده	تابله مده	قلتراشمده	المامده	مفعول فیه	
کتابمدن	قلمدن	بچهمدن	اومدن	اوطهمدن	تابله مدن	قلتراشمدن	المامدن	مفعول عنده و منه	
کتابمک	قلممک	بچهممک	اومک	اوطهممک	تابله مک	قلتراشممک	الماممک	مضاف الیه	

(مفرد مخاطب)

سنگ خاندک	قلمک	بچهمک	اوطهمک	بچره ک	مندرک	کاغذک	مبدأ و فاعل
خانگی	قلمی	بچهمی	اوطهمی	بچره کی	مندری	کاغذی	مفعول
خانکه	قلمکه	بچهمکه	اوطهمکه	بچره که	مندرکه	کاغذکه	مفعول الیه
خانهدکه	قلمده	بچهمده	اوطهمده	بچره کده	مندرکده	کاغذکده	مفعول فیه
خانهدکن	قلمدن	بچهمدن	اوطهمدن	بچره کدن	مندرکدن	کاغذکدن	مفعول عنده و منه
خانهدک	قلممک	بچهممک	اوطهممک	بچره مک	مندرکم	کاغذکم	مضاف الیه

(مفرد غائب)

مستند

اتک	اوی	بچهمسی	بچره سی	اوابی	قلمی	صندیغی	مبدأ و فاعل
اتمک	اومی	بچهمسی	بچره سی	اوابی	قلمی	صندیغی	مفعول
اتنک	اوینه	بچهمسته	بچره سته	اوابنه	قلمنه	صندیغنه	مفعول الیه
اتنک	اونده	بچهمسته	بچره سته	اوابنده	قلمنه	صندیغنده	مفعول فیه
اتنک	اوندن	بچهمستدن	بچره سدن	اوابندن	قلمدن	صندیغنددن	مفعول عنده و منه
اتنک	اوینک	بچهمسینک	بچره سینک	اوابنک	قلمنک	صندیغینک	مضاف الیه

(جمع متکلم)

بزم دیوارم	لا بچهمز	حقه من	قیومز	بالقویمز	تخته پوشم	جهان نامز	مبدأ و فاعل
دیوارمزی	لا بچهمزی	حقه منی	قیومزی	بالقویمزی	تخته پوشمزی	جهان نامزی	مفعول

دیوار مزه لا یکنیزه حقّه مزه قیومزه بالقومزده تحت پوشمزه جهان نما مزه مفعول الیه
 دیوار مزده لا یکنیزده حقّه مزده قیومزده بالقومزده تحت پوشمزه جهان نما مزده مفعول فیه
 دیوار مزدن لا یکنیزدن حقّه مزدن قیومزدن بالقومزدن تحت پوشمزدن جهان نما مزدن مفعول عنه و منه
 دیوار مزك لا یکنیزك حقّه مزك قیومزك بالقومزك تحت پوشمك جهان نما مزك مضاف الیه

(جمع مخاطب)

مشابه

سرك آینه كز كتابكز او یكز متغالكز صوبه كز او طه كز لیونلكز مبتدا و فاعل
 آینه كزی كتابكزی او یكزی متغالكزی صوبه كزی او طه كزی لیونلكزی مفعول
 آینه كزه كتابكزه او یكزه متغالكزه صوبه كزه او طه كزه لیونلكزه مفعول الیه
 آینه كزده كتابكزده او یكزده متغالكزده صوبه كزده او طه كزده لیونلكزده مفعول فیه
 آینه كردن كتابكردن او یكردن متغالكردن صوبه كردن او طه كردن لیونلكردن مفعول عنه و منه
 آینه كرك كتابكرك او یكرك متغالكرك صوبه كرك او طه كرك لیونلكرك مضاف الیه

(جمع غائب)

انلك	چارد اقلری	اولری	صفدری	ساعتلری	پكدری	مبتدا و فاعل
انلك	چارد اقلری	اولری	صفدری	ساعتلری	پكدری	مفعول
انلك	چارد اقلرینه	اولینه	صفدرینه	ساعتلرینه	پكدرینه	مفعول الیه
انلك	چارد اقلرنده	اولرنده	صفدرنده	ساعتلرنده	پكدرنده	مفعول فیه
انلك	چارد اقلرندن	اولرندن	صفدرندن	ساعتلرندن	پكدرندن	مفعول عنه و منه
انلك	چارد اقلرینك	اولرینك	صفدرینك	ساعتلرینك	پكدرینك	مضاف الیه

تنبيه اشبویا، اضافی مفرد غائبه یا لکزمبتدا نك غیریده حذف اولندیغی مثلاً و جمع لرنده دخی مفعول فیه الیه
 مفعول عنه و منه حذف اولنور افندی لفظنك آخرینه مفرد و جمع تنكام و مفرد مخاطبه ضمیر اضافی
 بشد که کثرت استعماله مین نفس کلدن اوله رق کند و سنده بولان یا هر وقت حذف اولنور مثلاً افندم
 افندك افندی افندمی افندمزی افندی بیری کبی یا زیلور و بعضایا، اضافی ادات مفعول اولدیغی حالده
 دخی حذف اولنور تنك بتم حالم یمان و افکارم پریشان ایتدی دینلور کحالی و افکارمی دینك اولور و مولی

لفظید و که مضاف الیه اولان ضمیر شخصیلرک واسملاک آخرینه علاقه اولور و بئر نلرک استعماللری ایسه
مرحی سبقت ایدوب بده ضمیر و وصفی سبقتلرک مثلاً ساعتم قردر اوت افندم بتکیلده قردر
و یا خود دور غوندر کی

﴿ مفرد ﴾

بتکی	سنگکی	انگی	بزمکی	سزکی	انلرکی	افندیکی	مید و فاعل
بتکینی	سنگکینی	انگکینی	بزمکینی	سزککینی	انلرککینی	افندیککینی	مفعول
بتکینه	سنگکینه	انگکینه	بزمکینه	سزککینه	انلرککینه	افندیککینه	مفعول الیه
بتکینده	سنگکینده	انگکینده	بزمکینده	سزککینده	انلرککینده	افندیککینده	مفعول فیه
بتکیندن	سنگکیندن	انگکیندن	بزمکیندن	سزککیندن	انلرککیندن	افندیککیندن	مفعول عند و منه
بتکینک	سنگکینک	انگکینک	بزمکینک	سزککینک	انلرککینک	افندیککینک	مضاف الیه

﴿ جمعلری دخی لر زیاده سیله اولور ﴾

﴿ مثلاً ﴾

بتکیلر	سنگکیلر	انگیلر	بزمکیلر	سزکیلر	انلرکیلر	افندیلر	مید و فاعل
بتکیلری	سنگکیلری	انگیلری	بزمکیلری	سزکیلری	انلرکیلری	افندیلرکیلری	مفعول
بتکیلره	سنگکیلره	انگیلره	بزمکیلره	سزکیلره	انلرکیلره	افندیلرکیلره	مفعول الیه
بتکیلرده	سنگکیلرده	انگیلرده	بزمکیلرده	سزکیلرده	انلرکیلرده	افندیلرکیلرده	مفعول فیه
بتکیلردن	سنگکیلردن	انگیلردن	بزمکیلردن	سزکیلردن	انلرکیلردن	افندیلرکیلردن	مفعول عند و منه
بتکیلرک	سنگکیلرک	انگیلرک	بزمکیلرک	سزکیلرک	انلرکیلرک	افندیلرکیلرک	مضاف الیه

تنبیه بوجعلک مجردنک آخرنده یا، اضافی بولدنی صورتده باقی حالمرده نون زیاده فتنی لازمدر
بتکیلری بتکیلری بتکیلرینه بتکیلرینه بتکیلردن بتکیلرینک کی

بونکی شونکی و بونکیلر و شونکیلر دینلدیکی مثلاً شونلرکینر و افندیلرکیلر
دخی دینور و جمعلری دخی وجهه مشروح اوزیه اولور و بده بوضعیرو وصفی ضمیر شخصیلرک و سائرک
مفعول فیه ایله ربط اولنه رق استعمال قنور مثلاً بونده کی و شونده کی و بنده کی

وسنده کی وانه کی ویزده کی و سزده کی وانلرده کی وافندیده کی وافند بلرده کی واورده کی
و بقیه ده کی و بنجره ده کی و اغاجده کی و بکن بیرامده کی و سابق سنه ده کی و بوهفته ده کی
واننده کی و اوستانده کی و صاخنده کی و صولنده کی و هکذا اشبو مئالردن اکلا شلد بخی و جوله
یوله و معل فیه علاوه اولسان کی لفظی ظرفیت یعنی مکان و زمان معناسی افاده ایدر و برده اولان
و یولسان لفظلری مقامنه قائم اولور مثلا بقیه ده کی اغاج دینلده کده بقیه ده اولان و یولسان دیمکدر
د و نیکی جریده بی کتوردیمک دون چیقان جریده بی دیمکدر یولنرک اسم کی الی حالی اولوب
و جمعلری دخی ز ایله اولور

قسم ثانی اسماء اشارات بیانده در

اسماء اشارات لسان عثمانیده شو و بولفظلری اولوب جمعلرینده یولنر و شولنر دینلر و آخرینده
ضمیر و صی دخی علاوه قتلور

مثلا

بوی شو او یولنر شولنر اولنر بونده کی شونده کی اوئده کی بولنرده کی شولنرده کی
بوی شوی اوی بولنری شولنری اولنری بونده کی شونده کی اوئده کی بولنرده کی شولنرده کی
بوکا شوکا اوکا بولنره شولنره اولنره بونده کده شونده کده اوئده کده بولنرده کده شولنرده کده
بولنده شونده اوئده بولنرده شولنرده اولنرده بونده کده شونده کده اوئده کده بولنرده کده شولنرده کده
بولندن شولندن اوئندن بولندن شولندن اولنندن بونده کندن شونده کندن اوئده کندن بولنرده کندن شولنرده کندن
بولک شولک اولک بولنرک شولنرک اولنرک بونده کلک شونده کلک اوئده کلک بولنرده کلک شولنرده کلک

اسماء اشارات ایله ضمیر و صغیرک جمعلری

بولنده کیلر	شونده کیلر	اوئده کیلر	بولنرده کیلر	شولنرده کیلر	انلرده کیلر
بولنده کیلری	شونده کیلری	اوئده کیلری	بولنرده کیلری	شولنرده کیلری	انلرده کیلری
بولنده کیلره	شونده کیلره	اوئده کیلره	بولنرده کیلره	شولنرده کیلره	انلرده کیلره

بوده کبرده شونده کبرده اوئده کبرده بونلرده کبرده شونلرده کبرده اونلرده کبرده
 بونل کبردن شونده کبردن اوئده کبردن بونلرده کبردن شونلرده کبردن اونلرده کبردن
 بونل کبرك شونده کبرك اوئده کبرك بونلرده کبرك شونلرده کبرك اونلرده کبرك

قسم ثالث مهمات یساننده در

بعضاً او لفظی اسم اشارات اوله رق قوللانیکن او لفظی بعید و بو و شو و لفظی قریب
 ایچون اولوب بوصورته بوقریب و شو و زاجق بعیده ودها زیاده بعید ایچون او لفظی استعمال
 اولنور و برده اوته کی اوته کی یه اوته کیده اوته کیدن اوته کینک ضمیر وصفی اولور
 بروکی بروکی بروکنه بروکنه بروکندن بروکینک بونلر بوصورته و نون ایله تصریف قلندقدنه
 مضاف اولد قلندن اضافت اکلا شیلور شوله که شونلرک اوته کنی ویرکی که شونلرک اژه طرفنده
 اولانی ویردیمکر و بونلرک چعلری دخی واردر و اسم اشاره را داما مشار الیهی یعنی کوسره چکی
 برشی اولسی اقتضای ایدوب اوله مدیعی صورته ضمیر بهم کی قوللانیلور مثلاً فلان خصوصده عادت
 بودر که سکا سویش ایدم و شونی که سویلرم دکله چله زنده اولان شو و بو لفظلری کی اصل لسان ترکیده
 مهمات بونلدر

(اسم تجرید یعنی کند و وندی لفظلرله بشقه سی فارشیه رق برشخصی ویا برشی اشعار ایچون)
 (قوللانیلور)

مفرد متکلم مفرد مخاطب مفرد غائب جمع متکلم جمع مخاطب جمع غائب
 کندم کندک وکندوک کند و وندی کند و مز و کندیمز کندرکن و کندیکز کندولری کندیلری
 کند و سبی و کندیمی

کندیمی کندکی کندوکی کندوبی کندیش کندیمزی کندیکزی کندولرینی کندیلرینی
 وکندینی
 کندمه کندکه وکندوکه کندیه وکندونه کندومزه وکندیمزه کندیکزه وکندیلرینه وکندیلرینه
 وکندینه

کندمه کندکه وکندوکه کندنه کند و مزده وکندیمزده کند و کزده وکندیکزده کندولرنده وکندیلرنده
 کندمدن کندکدن کندندن کندیمزدن کندیکزدن کندیلرندن کندیلرینک
 کندمک کندوک کندوئک وکندینک کندیمزک کندیکزک کندیلرینک

و بعضاً تا کیدایون اشی و اسم تجرید نکرار لوب مثلاً کند و کند و و وندی کندیمه و کند و کند و کند و

یا زبور استفهام مقامند نصل ایشدر و ایهام مقامند نصل اولمش بیلم دینلور و بونلرک آخر یته ضمیر
نسبی علاوه قلنه رق نصلسن نصلدر نصلسکر نصلدر و برده کیم کلدی سؤالنده کیمسه و یا خود
بر کیمسه کلدی دینلور که جواب انکار اولور اگر ادات نفی اولان هیچ و اصلا لفظلری دخی علاوه
اولنور ایسه اولوقت مؤکد اوله رق جواب انکاری اولور هیچ و یا اصلا بر کیمسه کلدی کبی نجه ونه
شکل لفظی دخی نصل معناسنه اولوب بوکا ضمیر نسبی علاوه اولنه رق مثلا نجه یم نجه سن نجه در
نجه یم نجه سکر نجه در کبی دینلور و بعضاً وقت معناسنه استعمال اولوب نجه در ک یعنی نه وقتند ک
دیگ اولوب ایهام معناسنی اشراب ایدر و کذا قدر و مقدار لفظلری استفهام اولان نه لفظی ایله
برلشد کده بر شبنک مقدارنی استفهام ایدر مثلا قدر شی الدیکر و مقدار فچه ضایع ایلدیکر
کبی و نه لفظنک مفعول ایله حالنه قدر لفظی ضم و الحاق اولند قده اتمه معناسنی افاده ایدر
مثلا نه قدر کندیکن کبی قننی لفظی کرک ذوی العقولده و کرک ذوی العقولک غیر یسندده استفهام
یا خود ایهام ایچون دائماً فرد اوله رق قوللا نیلور مثلا قننی آدم و قننی حیوان کبی و بونلرک ضمیر
اضافی علاوه سی یا لکر جمع صور تدرینه مخصوص اولوب تفریق و تمیز بیان ایدر مثلا
بزم قننیم سزک قننیکر انلرک قننیلری کبی و بوحالده جمع اولوب قننیلرک و قننیلرک دخی دینلور
و بونلرک قده معلومه لری اوزره تصریف قلنور و قاج و تقدیر لفظلری ایسه اول شبنک عددنی
استفهام یا خود ایهام ایچون کذا دائماً فرد اوله رق قوللا نیلور مثلا قاج کشتی کلدی جواب
انکاری اوله رق هیچ بر کیمسه یله کلدی و ایهام ایچون قاج کشتی اولور ایسه اولسون کبی و آخرینه ضمیر
اضافی علاوه سی ایسه یا لکر جمعله مخصوص اولوب فقط جمع غالب مستثنا اولدیغندن صورت
تصریفلری بالاده محرر قواعد تطبیقاً اولور مثلا قاج کشتی و قاج کشتی و قاجی او بودی
کبی او قدر و بود قدر و شود قدر لفظلری مقدار ایچون قوللا نیلوب مثلا او قدر معلوماً بودی
و بود قدر عاقل ایکن و شود قدر هزی و ارا ایسه ده دینلور و حیلی لفظی کثرت یعنی چوق مقامند
مستعمل اولوب حیلی معلوماً تلیدر و اواره حیلی غلبه لوق وارد و بوراده حیلی اشیا وارد دینلور

باب ثانی فعل یساننده در

فعل اوج قسمدر بر پنجبسی ذاته یعنی بر موصوفه منسوب و زمانه مقارن اولیوب برایشه و یا خود
بر حال و کیفیت دلائل ایدر جمعله اولمده یعنی حالده اسم کبی تصریف اولسون و جمیع ذوات
افعال مذکور اسملردن تولد اتیمسی جهته فعل و مصدر اصلی دخی تسمیه قلنور ایکن پنجبسی بر ذاته
منسوب و زمانه مقارن اولور ایسه ذوات افعال دینور و بونک صورت حصول دخی ادات مصدر
اولان مق و مک لفظلرنک قالدیرلسی و آخرینده زبرده تعداد اولمده جفی و جهله ادات زمان
و ضمناً رشتنیه و نسبیه نک علاوه و الحاق قلمسیله اولور و پنجبسی بر ذاته و یا خود بر شیه منسوب
اولوب زمانه مقارن اولمده یعنی قدرده بر حال و کیفیت دلائل ایدر ایسه فرع فعل تسمیه قلنور

فصل اول افعال ترکیه بیانده اولوب اوج بجئی شاملدیر

بحث اول مصدر بیانده در اصل لسان عثمانیده مصدر ایکی قسم اولوب برینک آخری مک و دیگرینک آخری مق ایله اولور بوند فاعله بودر که حرکت خفیفه ایله قوللانیلان مصدر لک آخری مک ایله اولور مثلاً کسمک و ایتک و اسمک و اویمک و اوشومک کبی بوکا مصدر خفیف دینلور و حرکت ثقیله ایله قوللانیلان مصدر لک آخری مق ایله اولور مثلاً قیرمق و آتمق و قاجق و اوقومق و اوصافق کبی بوکا مصدر ثقیل دینلور و ایشومک ایله مق اادات مصدر اولوب انرطی اولندقدن یعنی کیدر لد کده باقبسی کس وایت و اس و اوپ و اوشو و قیر و آت و قاج و اوقو و اوصاف لفظلری کله مک ماده اصلیه سی اولوب امر حاضر اولغله صور عیدیه یعنی دور لود و رلوقیافت و هیئت ایله تصریف اولننه رق ذوات افعال آتیه حاصل اولور و اولصور تله صیغه تسمیه اولنور و بوماده اصلیه لک آخری اکثری حالده ساکندر و بعضاً فخرک یعنی حرکت لی اولوب اگر مفتوح ایسه بعضاً فتحه بی بیان ایچون الف یازیلور اراق کبی و اگر مکسور ایسه دائماً کسره بی بیان ایچون (یا) یازیلور اریمک کبی و اگر مضوم ایسه دائماً ضمه بی بیان ایچون (واو) یازیلور اوقومق کبی مصدر لک ایشو ایکی قسمته مصدر اصلی تسمیه قنلور و مصدر خفیفه (لک) و ثقیله (لق) علاوه سیله مصدر تأکید دیشور مثلاً کسمکک و قیرمقلق کبی و بعضاً تخفیف ایچون اادات مصدر لک کاف و قافی های رسمیه به تبدیل اولننه رق مصدر تخفیفی تسمیه قنلور مثلاً کسمه و قیرمه کبی ایشوالتی قسمدن هیچ بریمی جمعلنیز و آنفاً بیان قلنان اسلمک قوا عدد مخصوصه لریته تطبیقا تصریف قنلور مضاف الیهده مصدر اصیلر مستعمل اولوب فقط مصدر تأکید و تخفیف لک آخر لریته اضافت بیان ایدن صاغر کاف کلوب عموم بیان ایدر مثاللری بوجه ترتیب بیان قنلور مثلاً

کسمک	کسمکک	کسمه	قیرمق	قیرمقلق	قیرمه	بجرد و مبتدا
کسمک	کسمکک	کسمه بی	قیرمق	قیرمقلقی	قیرمه بی	مفعول
کسمک	کسمکک	کسمه یه	قیرمه	قیرمقلقه	قیرمه یه	مفعول الیه
کسمک	کسمکک	کسمه ده	قیرمه ده	قیرمقلقه ده	قیرمه ده	مفعول فیه
کسمکدن	کسمککدن	کسمه دن	قیرمقدن	قیرمقلقدن	قیرمه دن	مفعول شته و منه
..	کسمکک	کسمه نک	..	قیرمقلقک	قیرمه نک	اضافه

بجرب حال بیان
ایدلر

مصدر اصیلر مضاف الیه اوله مدقلری ملل و مضاف دخی اوله مدقلردن انلره ضمیر اضافی علاوه اولننه میوب یا لکن تأکید ایله تخفیفی به علاوه اولنور و احوالده مصدر تخفیف لک مفرد مخاطبده

قیر ما کدن	قیر مقلع کدن	کسمه کدن	کسمه کدن
قیر ما کک	قیر مقلع کک	کسمه کک	کسمه کک

(مفرد غائب)

قیر مه سی	قیر مقلعی	کسمه سی	کسمه سی
قیر مه سنی	قیر مقلعی	کسمه سنی	کسمه سنی
قیر مه سکه	قیر مقلعنه	کسمه سکه	کسمه سکه
قیر مه سنده	قیر مقلعنده	کسمه سنده	کسمه سنده
قیر مه سندن	قیر مقلعندن	کسمه سندن	کسمه سندن
قیر مه سنک	قیر مقلعنک	کسمه سنک	کسمه سنک

(جمع متکلم)

قیر مه من	قیر مقلع من	کسمه من	کسمه من
قیر مه مزی	قیر مقلع مزی	کسمه مزی	کسمه مزی
قیر مه مزه	قیر مقلع مزه	کسمه مزه	کسمه مزه
قیر مه مزد	قیر مقلع مزد	کسمه مزد	کسمه مزد
قیر مه مزدن	قیر مقلع مزدن	کسمه مزدن	کسمه مزدن
قیر مه مزک	قیر مقلع مزک	کسمه مزک	کسمه مزک

(جمع مخاطب)

قیر مه کنز	قیر مقلع کنز	کسمه کنز	کسمه کنز
قیر مه کزی	قیر مقلع کزی	کسمه کزی	کسمه کزی
قیر مه کنه	قیر مقلع کنه	کسمه کنه	کسمه کنه
قیر مه کزده	قیر مقلع کزده	کسمه کزده	کسمه کزده

کسمکه کزدن	کسمه کزدن	قیرمه کزدن	قیرمه کزدن
کسمکه کزک	کسمه کزک	قیرمه کزک	قیرمه کزک

(جمع غائب)

کسمکه کزری	کسمه کزری	قیرمه کزری	قیرمه کزری
کسمکه کزینی	کسمه کزینی	قیرمه کزینی	قیرمه کزینی
کسمکه کزینه	کسمه کزینه	قیرمه کزینه	قیرمه کزینه
کسمکه کزنده	کسمه کزنده	قیرمه کزنده	قیرمه کزنده
کسمکه کزندن	کسمه کزندن	قیرمه کزندن	قیرمه کزندن
کسمکه کزینک	کسمه کزینک	قیرمه کزینک	قیرمه کزینک

قاعده اشبه ثقیل تا کیدی مصدر لر زنده بولسان قافلر اسم بایند بیان اولندیغی وجهله حرکه لند کزری ایچون غینه تبدیل قلمشدر لر نسبت جهتیه مصدر ایکی قسم اولوب بری لازم و دیگر متعیدر چونکه معنای مصدر ینک بهمه حال بر فاعلی وارد اکر مصدرک معناسی فاعلک حال اولوب نفسنده قاله رق غیریه یعنی بشقه سسته طوقمز ایسه فعل لازم دینلور یاتمق و او یوق و کیمک و کلک کی کب بونلر یان و او یویان و کیدن و کلان کسنه لرک حال وایشاری اولوب نفسلر زنده قالور و اگر مصدرک معناسی فاعلک برایشی اولوب بشقه سته طوقنور ایسه فعل متعدی دینلور کسمک و یازمق و قیرمق و یتیمق و المق کی کب بونلر کسن و یازان و قیران و یتقان و آلان ادملرک ایشلاری اولوب کسیلان و یازیلان و قیریلان و یتیلان و انسان شیء فعلی اءکله یعنی یکمیش اولغله متعدیدر لو بر صورته لازم لر مفعول اله میوب فقط بعضاً مفعول الیه و مفعول فیه و مفعول عنه آلورل مثلا دوشکده یاتمق و دوشکده یاتمق و مندرده او یوق و مکتبه کیمک و طریق مستقیم آریلق و اوردن حقیقی و اوطیه کیمک کی اگر متعدیلر یا لکن مفعول آلور ایسه متعدی ناقص دینور کسان یازمق و کاغدی بیر تمق کی و اگر مفعول الس قد نصکره مفعول الیه و مفعول فیه و مفعول عنه آلورل ایسه متعدی کامل دینور اوی افندی یه صاتمق المابی مثاوردن الماتی کتابی چا رشوده صاتمق کی متعدی ایکی قسمدر بری سمایی و دیگر قیاسدر سمایی ذاتنده متعدیلک بولسان فاعلر اولوب آنفاً بیان اولندیغی وجهله بعضیسی (متعدی) ناقص و بعضیسی متعدی کاملدر قیاسی فی الاصل لازم اولوب اادات مصدر دن اول اادات تعدیه علاوه و سبیله متعدی قلنان مصدر لر اادات تعدیه (در) لفظیه (تا) حرفی اولوب بونده قاعده اودرکا اکر اادات مصدرک ماقبلی سبورک و چورمک مصدر لر زنده اولان رادن بشقه بر حرف ساکن اولور ایسه در کزور یلور کزک کزدرمک کی و اگر اولوب ماده اصلیه دخی نلفظه ایکی حرف دن عبارت ایسه ینه

در علاوه اولنور یارمق و یارد رmq و قارمق و قارد رmq کبی اولان مصادرك الفلری حرکت
مفتوحه و طورmq و طور درmq مثلاً مصا درده اولان و اولر دخی ضمه قیلندن اولد یغندن حر و فندن
معدود دکلدر لر شاذ اوله رقی افتقی یا تمق یا ترمق بئک تور مسک چیمق چیتارمق چاغرمق
چاغرمق دیمک دبدرمک قالمق قالد رmq کیمک کیدرمک یا تمق یا ترمق قالمق قالد رmq کبی واکر
ایکی حرفندن زیاده ایسه تا علاوه اولنور صرامق صرامتق کبی واکر محک اولور ایسه تا کتور بلور
اسمک استنک قیناق قینا تمق اریتمک اریتمق اویو تمق کبی لازم یو صورتله متعدی قلند قلمری
وقت متعدی ناقص اولوب بونلری متعدی کامل ایتلک ایچون بئکر اادات تعدیه علاوه اولنور
شویله که ابتدا در ایله متعدی قلمش اولان مصدره (تا) و تا ایله متعدی قلمش اولانله (در) علاوه اولنور
فاعلهک ایشی پروا سطله ایله میدانهکله جکنی بیسان ایلمر مثلاً کزدرمک کزدرتمک طور درmq طور درتمق
استنک استندرتمک قینا تمق قینا تدرmq اریتمک اریترتمک اویو تمق اویو تدرmq صرام تمق
صرار تدرmq کبی مثلاً کزتمک فصل لازم ایکن در کله سیله متعدی ناقص اولشدر بونک معنا سنه
و حقیقتنه نظر اولنسه متعدی ناقص ذکر ایتدیمکز قاعده یه توافق ایدر شویله که چو جوئی کزدرم
دینلد کده چو جوق لفظی مفعول اولور چو جوئی اوشاخه کزدرتمک دینلد کده چو جوق مفعول
اوشاخه مفعول الیه اولور چو جوق لفظی ذکر ایتدیمک در و اوشاخه لفظی دخی بیان ایتدیمک در
دنصکر کلان ناسب اوله رmq متعدی تام اولشدر و بعضاً تاندنصکر در و دردنصکر تا علاوه سیله
بردرجه دهها متعدی قلوب فاعلهک فعل ذاتی پروا سطلهک واسطه سطله اجرا اولند یغنی اعا
و بیسان ایدر کزدرتدرتمک طور درتدرmq استندرتمک قینا تدرتمق اریترتمک اویو تدرmq
صرار تدرmq کبی متعدی سماعی دخی اادات تعدیه علاوه اولنوب اگر ذاتنده متعدی ناقص ایسه
متعدی کامل اولور فقط پروا سطله ایله فاعلهک ایشی میدانهکلور کسمک کسدرمک چیکتمک چیکتمک کبی
بونلر بئکر تعدیه قلند قدده واسطه سنک واسطه سنی اشعار ایدر کسدرتمک چیکتمک کبی و بردها
متعدی قلند قدده واسطه نک تعددی اشعار ایدر کسدرتدرتمک چیکتمک کبی واکر مذکور فعل
زاتنده متعدی کامل ایسه ابتدا اادات تعدیه علاوه اولند قدده واسطه اشعار ایدر ویرمک ویردرمک
یوللامق یوللا تمق کبی بونلر بئکر اادات تعدیه قلند قدده واسطه نک بر قاندها تعددی اشعار ایدر
ویردرتدرتمک یوللا تدرتمق کبی لازم دخی سماعی و قیاسیدر سماعی ذاتنده لازم بولنسان کله لدر
یا تمق قالمق کبی قیاسی نون علاوه سیله اولوب بوکا مطا وعت دینلور کزمک کزتمک چکمک چکمک
کبی و بعضاً لام علاوه سیله اولور مثلاً کوچمک معنا سنه قلمق کبی ایدی متعدی فعلله معلوم و مجهول
اولد قلمری کبی مفعول الیه و مفعول فیه و مفعول عنه آلان فعللر دخی معلوم و مجهول اولور لر معلوم فاعله
نسبت اولنسان فعللدر کسک و قیرمق و دوشکه یا تمق و دوشکده اویومق و دوشکدن قالمق کبی که
کسن و قیرن و یانان و اویویان و قالمقان آدمه نسبت اولنور مجهول مفعوله نسبت اولنسان فعللدر
کسک و قیرمق و دوشکه یا تمق و دوشکده و ندرده اویومق و دوشکدن قالمق کبی که کسیلان و قیریلان
و یایلان و اویونان و قالمقان شیرله نسبت اولنور لر فاعله مفعول الیه و فیه و تنه الان فعللرک مجهول لر نده
فقط غائب صیغه زی مستعمل اولوب نائب فاعلری متعدیلر ده اولدینی مثلاً مفعوللری تجرید اولنیه رقی
معلوم اولان جمله لده بونلر قلمری حال ایله کتور ملک لازمدر

يك نظره معلوم اولق اوزره فعل لازم متعدی و متعدی ناقص متعدی كامل اولوب تكرار تعدیه قلندرق واسطه تك تعددنی اشملایلدیكندن بوجه آتی بیان قانور

فعل لازم معلوم	فعل متعدی ناقص معلوم	فعل متعدی كامل معلوم
كزملك	يازدمق	ويرمك
كزدرمك	يازدرمق	ويردرمك
كزدرتمك	يازدرتمق	ويردرتمك
كزدرتدرمك	يازدرتدرمق	ويردرتدرمك

﴿مجهولرلنده تارك داله قلب اولند قلمز﴾

كزملك	يازدمق	ويرمك	صاتمق
كزدرمك	يازدرمق	ويردرمك	صاتدرمق
كزدرتمك	يازدرتمق	ويردرتمك	صاتدرتمق
كزدرتدرمك	يازدرتدرمق	ويردرتدرمك	صاتدرتدرمق

تنبیه حقیقت حالده مجهول ديك اصل فعلك فاعل ترك اولنده رق و مفعول اك برسه مجرد حال ايله كتور بيلهرك مذكور فعل او مفعوله اسناد اولندن عبارت اولد یغندن مجهول قلبنه جق فاعلك مفعول اولق ایجاب ابتكاه مجهول لازمردن كلیوب انجی متودیلر مخصوص صدر فقط مفعول الیه و مفعول فییه و مفعول عنه آلاں فعل لازم مجهول قلبیه یلور مکتبه کیدلک دوشك، یا تلقی مکتبدن چیقلق مکتبه، قالمق کبی مجهوللردخی مطاوعت صورتی کبی بعضاً نون و بعضاً لام علاوه سبيله اولوب قاعده سی اودركه ماده اصلیه تك آخری فتحك یا خورد لام اولز ایسه لام علاوه سبيله مجهول اولور کسك کسك قیرمق قیرلق کسك قیرلق کسك قیرمق قیرلک کبی واکر ماده اصلیه تك آخری فتحك یا خورد لام اولور ایسه اولوقت نون علاوه قلبنور چیکنك چیکنك اراق اراق اچیق اچیق اوقومق اوقومق بیلق بیلق کبی واکر مطاوعت ايله مجهول صورتلری بریرنه مشابه اولوب قیریه ايله فرق اولور شودله که اگر حدث فاعله اسناد اولور ایسه مطاوعت واکر مفعوله اسناد اولور ایسه مجهول اولور مثلاً او کزندی دینلکده افاعل اولوب فعل کندونه اسناد اولمقله مطاوعت اولور چار شودباشدن باشه کزندی دینلکده آتی کزن ذکر اولوب یا لکز کزلان محل بیان قلند یغندن فعل مذکور مفعوله اسناد اولوب نائب فاعل اولمقله مجرد حالیه كتور یلور شاذ ايله رق ایلك لفظك مجهولند، اولق مصدرنه نون علاوه سبيله تلقی دینوردیک واسمق و ارقومق و قیرمق لفظلرینك مجهوللرند قاعده اوزره ديتك واسمك و اوقومق و قیرمق دینلدیکی کبی بلام زیاده سبيله دینلک واسمك و اوقومق و قیرمق دینلدیکی قاعده ادات تعدیه اولان تاراد وندن برشیع متصل اولوب حرکه لیدکلرند داله قلب ایلقی قاعده

مطرده اولد بغسدن مجهوللرنده دخی مذکور تار داله قلب اولنورلر چکند ملک ارادلسق ارید ملک
او قودلسق قبار دلیق کی بوندن بشقه ایتمک او و تقی کیمک مصدر لر ینک تار لدخی بویه
یرلده داله قلب اولنوراید ملک ایشیدلمک آود دلسق کیدلمک دینلور لکن ذکر اولان ایتمک ایتمک معناینددر
یوخسده برینه ال ایله طوقق معنا سنه اولان ایتمک لفظنک مجهول ایتمک کلور استطراد ایتمک و کیمک
لفظلرنده اولان شین ایله کاک کسر لر یی بیان ایچون بر یا زیاده قلنور ایشیدلمک و کیدلمک کی گسان عنائیده
برینه و ایجابنه کوره حروف اولانک بویه علا و سی یک چوقدر سائر لی دخی بونلر قیاس اولنده
قاعده مشارکت یعنی بر فعلک ایکی یا خوددها زیاده کشیلر یینلرنده وقوعی بیان ایچون سماعی اوله رق ادات
مصدر دن اول شین علا وه اولنور اور مقی اور شتی اور مقلی اور شتی اور مقی اور شتی سماعی اوله رق ادات
یو لو شتی یو لو شته و بوشین بعضاً مطا وعت معنا سنی افاده ایدر صا و مقی صا و شتی سویشک کی تنبیه
بعض کره شین نفس کله دن اولمله مشارکت یا خود مطا وعت معنا سنی یونلر یا شتی و صتا شتی و یو لا شتی
کی (معنا جهتیله) دخی مصدر ایکی قسمدر بری فعل خاص و دیگر یی فعل عامدر فعل خاص بر مخصوص
ایش و یا خود بر مخصوص کفیت بیان ایدن لفظلر در کسمک و قیر مقی و یو مک و ای یو مقی کی فعل عام
بر مخصوص ایش و یا خود کفیت بیان ایتیمک بلکه جمیع افعال و احواله شامل اولان معنای افاده ایدن
لفظلر در اولوق و ایتمک و ایتمک و یو یق و یو یق و کور مک و یتیمک کی لفظلر اولوب
اولوق کله سی لازم دیگر لر یی معنی حکمند، درل (لفظ جهتیله) دخی مصدر لر ایکی قسمدر که بسیط
و مرکبدر بسیط یو قاروده کچن مثالر کی مرکب ایش قسمدر (قسم اول) سماعی اوله رق بعض اسملرک
و صفتلرک آخر لر یی لام مفتوحه ضم اولنده قیه ماده اصلیه حاصل اولوب بعده ادات مصدر
علاوه سیله یا بیان مصدر لر در یونلرنده دخی قاعده حرکته خفیفه ایله مستعمل اولنلرده ملک
و ثقیله ایله مستعمل اولنلرده مقی علا وه اولنمقدرد و یو مصدر لر دانا متعدیدر لر اگر ملک و قایچیلوق
و کور ملک و تاره مقی و سیاهلوق کی مجهوللرنده اگر لیمک قایچیلوق کور لیمک قاره لیمق سیاهلوق کی
(قسم ثانی) صفتلر لن و یا خود لضم اولنده صفتلرک اولکی حرفنک حرکه سنه نظراً مصدر خفیف
و یا خود مصدر ثقیل علا وه سیله یا بیان مصدر لر اولوب لن ایله اولنلر لازم ولت ایله اولنلر متعدی
اولور لر اکشیلیمک و طایلیلق و اکشیلیمک و طایلیلق کی متعدیلر مجهوللرنده قاعده معلومه اوزره
اکشیدلمک و طایلیلق کی و بعضاً نون برینه برشین کتور یور اکشیلیمک و طایلیلق کی تنبیه کرک
قسم اولک و کرک قسم ثانی دخی سائر مصدر لر کی خفیفلر یی لک و ثقیلر یی لک علا وه سیله تأکید
و ادات مصدر لر یی هابه تبدیل ایله تخفیف قلنورلر مثلاً اگر لیمک اگر لیمک اگر لیمک اگر لیمک
اگر لیمه اگر لیمه اگر لیمه اگر لیمه قایچیلوق قایچیلوق قایچیلوق قایچیلوق قایچیلوق قایچیلوق
قایچیلوق قایچیلوق قایچیلوق قایچیلوق قایچیلوق قایچیلوق قایچیلوق قایچیلوق قایچیلوق قایچیلوق
طایلیلق طایلیلق طایلیلق طایلیلق طایلیلق طایلیلق طایلیلق طایلیلق طایلیلق طایلیلق طایلیلق
وینه سماعی اوله رق اسم و صفتلر لام و شین علا وه سیله مضاعف اولد یی مثلاً و شید دخی بیان
ایدر لر کوز لیمک کوز لیمک چر کیشیمک چر کیشیمک چر کیشیمک چر کیشیمک چر کیشیمک چر کیشیمک
قنا لیمق قنا لیمق قنا لیمق قنا لیمق قنا لیمق قنا لیمق قنا لیمق قنا لیمق قنا لیمق قنا لیمق
عاد لیمک عاد لیمک کی (قسم ثالث) فعل اقتدار در که بر مصدرک ادات مصدر یی هابه تبدیل

اولئد قدر نصركه بيلك مصدريله تركيب اولئنه رق يايلان مصدرلر در كه كسه بيلك يازه بيلك
يوزه بيلك كي كسمكه و يازمهقه و بوزمكه مستقدي يعنى اللدن كلك ديك اولور و اكر اادات
مصدرلر ماقبلى محرك اولور ايسه هادن اول برده (يا) زياده قلئور سويله بيلك ارايه بيلك اري به
بيلك اوقويه بيلك كي (قسم رابع) فعل تعجيدلر كه اادات مصدر يا به تبديل اولئد قدر نصركه و يرمك
مصدريله تركيب اولئنه رق يايلان مصدرلر در كسيورمك يا زيورمك كي و اكر اادات
مصدرلر ماقبلى محرك اولور ايسه اولوقت ايكي يا كتور بلور سويلييورمك اراييورمك
آرييورمك اوقوييورمك كي تنبيه كرك قسم ثالثه و كرك رابعده مجهول بجنده بيان انسان
قاعده او زره اادات تعذيه اولان تار داله قلب اولئور سويلده بيلك سويلدييورمك اراده بيلك
ارادييورمك اریده بيلك اردييورمك اوقوده بيلك اوقودييورمك صرادرده بيلك صرادييورمك
بازديره بيلك يازدييورمك كي (قسم خامس) اسم يا خود صفت ايله بر مصدر برسيطدن تركيب ايدن
مصدرلر اولوب بونلر لازم و متعدى و معلوم و مجهول اوللريني متضمن اولد قلري مصدر برسيطدن
اعتبار اولئور و بونلر ايكي نوعدر (نوع اول) اسم يا خود صفت ايله افعال خاصه نك برسندن
تركيب ايدن مصدرلر در اوج بولوق آج قالمق آتش ياقق غمكين اوتور مق ضيا و يرمك محزون
اوتور مق كي (نوع ثاني) اسم يا خود صفت ايله افعال عامه نك برسندن تركيب ايدن مصدرلر در
قاعده ايتك ايتك ايتك قيلمق فعالري اكثرى اسم مصدر يا خود صفت ايله تركيب ايدر ياردم ايتك
ياره لي ايتك ناز ايتك دلخون ايتك كرم قيلمق مسرور قيلمق استعمال ايتك استعمال ايتك
قبول ايتك احضار ايتك جرح ايتك معاونت ايتك ممنون ايتك كي مجهوللري اولان ايدمك اولئق
قلئق لفظلري دخي بوجوهله قوللا نيور استطراد تركي و فارسي و عربي اسم مصدر كنند و زننده اادات
مصدر ايلئوب معنای مصدرينك اسمي اولد رق بولئان لفظلر در ياقق لفظي دائماً اسملر ايله تركيب
ايدوب اسم مصدرله يا خود صفتلرله تركيب ايتز كوشك يا ياقق خانه يا ياقق كتاب يا ياقق كي مجهولئنده
اويلا يلق كاشانه يا يلق بيت يا يلق ديشلور ايلمق لفظي اكثر يا صفتلرله و بعضاً اسملرله تركيب ايدوب اسم
مصدرلرله تركيب ايتز نك بول اولق سبب اولق كنئش اولق شاد اولق مسرور اولق مستغنى اولق
محظوظ اولق طارئين اولق غملا اولق قسار اولق ديشلور لكن ياردم اولق حرام اولق
استغنا اولق عجله اولق ديله من زيرافا علك كندى مصدر معناسي اولسي لازم كلوب يوايسه ممكن
دكلدر و يرمك اسم مصدرلرله و بولوق كذلك بعضاً اسم مصدرلرله و بعضاً صفت ايله و كوردك
اسم مصدر و اسم و صفتلرله تركيب ايدرلر مثلاً جواب و يرمك جواز و خبر و يرمك كي حصول
و شهابلق و حال و تنهابولوق كي جائز و سرسم كوردك فئالق و حقارات كوردك كي تنبيه
بيور مق لفظي في الاصل امر ايتك معناسنه افعال خاصه دن ايسه ده بعضاً تعظيم مقامنده يالكلز ايتك
معناسنه قوللا يلوب بوصورنده افعال عامه دن اولور و اسم مصدرله يا خود صفتلرله تركيب ايدر
تلطيف بيور مق ممنون بيور مق كي بولوق لفظي في الاصل بولوق مصدرينك مجهولى ايسه ده اكثر يا افعال
عامه دن اولد رق اولق معناسنه قوللا نيور حاضر بولوق كيجه لك انوا بنده بولوق ايشئنده مسبب
بولوق كي مصدرلر مثبت و منفي اولورلر مثبت ديك مصدرلر كنند و زننده و ارق معناسي بولئانلر
اولوب ذكر اولئان مثلاً لركي مني ديك مصدرلر كنند و سنده يوقلق معناسي بولئانلر اولوب

اشیا غیدہ ذکر اولند جی مثال کی بوندہ قاعدہ اولدر کہ ہر مصدر ک ادات مصدر ندن اول بریم
مفتوحہ علاوہ اولند قدہ منی اولور ایتک ثبت ایتک منی یا بق یا بق اکر نیک اکر نیک ایدو بریم
ایدو بریم کی فقط فعل اقتدارک منہ سبندہ بیلک مصدری کتور لیدہ رک بالک جز اولند اولان
(ها) وادات بنی اولان میم ایلہ اکتفا اولور ایدہ بیلک ایدہ ملک ویا بہ منی وکوره ملک کی واکثرا
بوهیک قعہ منی بیان ایچون برائف یازیلور ایتک انا مق بونامق یا بہ مامق کورہ مامک ایدہ مامک
بازہ مامق کتورہ مامک یہ مامک کی وبتدا ایلہ خبر ندن ترکیب ایدن کافہ جملہ اسمیہ ترکیہ زده
کتوریلہ جک بنی دکل لفظیدر و قنغی برجلہ دہ وار لفظی بولنور اسم اول جملہ ک ننی یوق لفظی ایلہ
ادا اولنور وپردہ اادات نفیدن بولنسان میم مجموع فعل زده استعمال اولنور مثلاً حسد ووظیفہ منی
ویوک کی وکوجکی طانیسان انسان دکلدر ککبر و تعبد ملو اخلاق ناپسندیدہ دہ بولنق موافق
قاعدہ انسانیت دکلدر هوای نفسانی و نلذذات جسمانیہ بہ متابعت ایتک شرافت بشریہ بہ یاقشور
برحال دکلدر تمیم و نشرہ لایق و مصالح بشریہ بہ نافع بر صنت و حرفتی دیگرینہ تعامدن بحال نیت ایتک
وائی کند و ایلہ زیر خاک نسیانہ اولوب کتورک موافق اداب انسانیت دکلدر نافع عامہ بی موجب
بر اثرک تألیف و تجدیدیلہ ابقای نیک نام ایتک کی بو عالمہ شرفناور لذیذ برشی یوقدر بوجہا ندہ بروقی
مطابو ثائل مصائب اوامش کیسدہ یوقدر بودنیادہ بر قوری دند شدہ و زحمت ندن بشقہ برشی یوقدر
جہد و سعی اولند قد تصکرہ بتوفیقہ تعالی حصولہ کلز برشی یوقدر کی حاصل مصدر معنای
مصدر نیک حاصلی اولان حالت خارجیدہ دلالت ایدن لفظیدر بوندہ قاعدہ اادات مصدری ششبتہ تبدیل
ایتکدر رکش یازش کورش اینتیدش دوشش کی بجم و لدر نیک حاصل مصدری انجق ایشک لفظندہ اولان
شیک مابعدی حرکاتیمہ کندوسنک حرکاتیمہ بیان ایچون بریا زیادہ قاند بنی ملو اادات مجهول اولان
لام دخی برشبتہ متصل اولوب حرکاتیمہ لایسدہ لامدن اول بریا زیادہ قنغی قاعدہ مطردہ اولد یغندن
لام ایلہ مجهول قنسان کلمہ رک حاصل مصدر زنده دخی لامدن اول بردہ یا زیادہ قنشدہ رق کسیلس
ویازیش ککی کلور واکر اادات مصدر رک ما قبلندہ حرکہ بولنور اسم ششبتن اول بردہ یا زیادہ
قنلور سو یلبش ازایش ایریلش او قویش کی وادات تعدیہ اولان تا حاصل مصدر دہ دخی دالہ قلب
اولنور سوبلدش ازادش ککی وکذا ایتک ایشک آو و تمق کیمک لفظلر نیک حاصل مصدر زنده
دخی تال دالہ قلب اولنور ل ایدیش ایشیدش و آوودش و کیدش دینور و اشبو حاصل مصدر ل
چہا نیسوب مثلاً کلب لکد شلردنیوب اسم کی تصریف قنلور و بعضاً شین پرینہ میم کلوب
پنہ حاصل مصدر معنای سبت اولور آلم صاتم کی کہ آکش و ویش و صائن دیمکر و بعضاً بوعلی لفظلر
حاصل مصدر اولوب بلکہ معنای مصدر نیک تعاق ایدہ جکی شیک اسمی ازادہ رق استعمال اولنور ل

انجم جکم یونم صقم انم کی قاعدہ بعضاً مصدر لک آخرینہ یا ونون ویا خود لام وها
علاوہ اولند رق تعلیل معنای افادہ ایدر ل سو مکین ویا زمغین وکدر مکین و سو مکدہ ویا زملہ
و کور مکدہ مجهولاری سو مکین ویا زغین وکور مکین و سو مکدہ ویا زملہ و کور مکدہ کی

بحث ثانی فعل اعانه عامه ناقصه وافعال عامه و مرکبه و خاصه ایله ذوات افعال بیانده در

آتی الذکر جسد ولده بیان قلنسان تر تینات عزمی و جهله بهر فک حال وزمانلری ارانه قلمش فقط
فعل اعانه عامه ناقصه ایله افعال مرکبه دن اولان واریضیه لریک هر بر حال وزمانلری بولنه مد یغندن
بالضرور اولتی فعل عامیله نقصانی اکمال اولنه رق اولسد بجه ینده جسد وله مطابقت ایستدر برالمک
ویک نظرده معلوم اولتی ایچون مذکور فعللرک اخباری وانشا یسبله که فعل التزامی دلمک اولوب
شرط و حکایه وروایت حاللریله فرع فعل یعنی اسم فاعل و مفعولی و بعض صیغه لک مفرد غایبلی
بیان قلمش و یونلر قولایسبله ضبط اولتی ایچون تصریف التام اولان اولتی فعل عامک مفرد غائب
صیغه لری و بوجد وله مطابقت ایتمیلر دخی مهمل اوله رق محالرنده کوسر اشدر

اخباری

ذوات افعال وزمانلری	مفرد غائب	شرطی	حکایه	روایت
۱ ماضی شهوری	اولدی	اولدی ایسه	اولدی ایدی	.....
۱ ماضی ثقی	اولمش	اولمش ایسه	اولمش ایدی	اولمش ایمش
۱ حال	اولیور	اولیور ایسه	اولیور ایدی	اولیور ایمش
۱ مضارع	اولوز	اولوز ایسه	اولوز ایدی	اولوز ایمش
۱ مستقبل	اوله جق	اوله جق ایسه	اوله جق ایدی	اوله جق ایمش
۱ فعل وجوبی	اولمی	اولمی یا خود اولقلتی	اولمی ایدی	اولمی ایمش
۶		لازم کلور ایسه		

فعل التزامی یعنی انشائی

ذوات افعال وزمانلری	مفرد غائب	شرطی
۱ حال فعل التزامی	اوله یا خود اولسون	اولسون
۱ حکایه فعل التزامی	اوله ایدی	اولسد ایدی
۱ روایت فعل التزامی	اوله ایمش	اولسه ایمش

۳

امر فعللری

امر حاضر	نهی حاضر	امر غائب	نهی غائب
اول	اوله	اولسون	اولسون

ذوات افعالك بعض مفرد غائب صيغه لى اسم فاعل واسم مفعول مقادير صفت اوله رقى استعمال اولندي جيهته بوجه آتى بيان قانور

اسم فاعل حال فعل التراجى	مضارع	مستقبل	اسم مفعول ماضى ثقلى
مجهول	مفرد غائب	مفرد غائب	مفرد غائب
اولان	اولور	اوله جق	اولش
مجهول	اولنه	اولنه جق	اولنشان

فعل اعانده عامه ناقصه

برذاتك ويا خود بر شېك موجود لغندن يعنى وار لغندن خبر و برن و مصدرى اولان بوج حال و حكاية و ماضى نقابسى بولنشان و هر برفعك حكاية و روايت حال ليله اسم و صفت و ساثره ايله تركب ايده بيلان و مبتداك و يا خود حال ليله نقي دكل لفظك قولالانسته محتاج اولان فعل ناقص عامك صورت قصري فيله ذوات افعال و استفهام حال لرى بيان قانور

ماضى شهودى

بن ايدم	سن ايدك	اوايدى	بز ايدك	سز ايدكز	انلر ايديلر
ميدم	ميدك	ميدى	ميدك	ميدكز	ميديلر
دكل ايدم	دكل ايدك	دكل ايدى	دكل ايدك	دكل ايدكز	دكل ايديلر
دكل ايدم	دكل ايدك	دكل ايدى	دكل ايدك	دكل ايدكز	دكل ايديلر
بتي دكلدم	بتي دكلدك	اوى دكلدى	بزمى دكلدك	سزى دكلدكز	انلرى دكلديلر

ماضى شهودى شرطى

بن ايدم ايسه	سن ايدك ايسه	اوايدى ايسه	بز ايدك ايسه	سز ايدكز ايسه	انلر ايديلر ايسه
ايدى ايسدم	ايدى ايسدك	ايدى ايسه	ايدى ايسدك	ايدى ايسدكز	ايدى ايسدكز
دكل ايدم ايسه	دكل ايدك ايسه	دكل ايدى ايسه	دكل ايدك ايسه	دكل ايدكز ايسه	دكل ايديلر ايسه
دكل ايدى ايسدم	دكل ايدى ايسدك	دكل ايدى ايسه	دكل ايدى ايسدك	دكل ايدى ايسدكز	دكل ايدى ايسدكز

حكاية ماضى شهودى

بن ايدم ايدى اواق لازم كلور ايسه ده لسامز ده پكده استعمال اولمدي چون ماضى شهودى حكاية برينه قولالانور

اداث استفهام
اولان ميم بعضاً
تقديم بعضاً تاخير
اولنور و بوقديم
و تاخير ده دى تاخير
و ماضى اصل اولمده
در قنات اولمده

ثبت
منى

ثبت
منى

ماخی نقلی

بن ایشم سن ایشن او ایش بز ایش سز ایشکن انلر ایشلر
 بنی ایشم سنی ایشن او ای ایش بز ای ایش سزی ایشکن انلری ایشلر
 دکل ایشم دکل ایشن دکل ایش دکل ایش دکل ایش دکل ایش دکل ایشلر
 دکل ایشم دکل ایشن دکل ایش دکل ایش دکل ایش دکل ایش دکل ایشلر
 بنی دکل ایشم سنی دکل ایشن او ای دکل ایش بز ای دکل ایش سزی دکل ایشکن انلری دکل ایشلر

ثبت
منفی

استفهام
استفهام
استفهام

ماخی نقلی شرطی

بن ایش ایشم سن ایش ایشن او ایش ایش بز ایش ایش سز ایش ایشکن انلر ایش ایشلر
 دکل ایش ایشم دکل ایش ایشن دکل ایش ایش دکل ایش ایش دکل ایش دکل ایشلر

ثبت
منفی

حکایه ماخی نقلی

ایش ایدم سن ایش ایدن او ایش ایدی بز ایش ایدن سز ایش ایدکن انلر ایش ایدلر
 ایش ایدم سنی ایش ایدن او ای ایش ایدی بز ای ایش ایدن سزی ایش ایدکن انلری ایش ایدلر
 دکل ایش ایدم دکل ایش ایدن دکل ایش ایدی دکل ایش ایدن دکل ایش ایدن دکل ایش ایدلر
 دکل ایش ایدم دکل ایش ایدن دکل ایش ایدی دکل ایش ایدن دکل ایش ایدن دکل ایش ایدلر
 دکل ایش ایدم دکل ایش ایدن دکل ایش ایدی دکل ایش ایدن دکل ایش ایدن دکل ایش ایدلر

ثبت بن
بنی
منفی
بنی

استفهام
استفهام
استفهام

روایت ماخی نقلی

بن ایش ایشم اولاق لاز دکلور ایشده پکده سولانلر

حال

بن ایش سنسن اودر بز سز سکن انلر در یا خود انلر درلر
 بنی ایش سنیسن اومیدر بزیم سز مپسکن انلر میدر انلر میدرلر
 دکل ایش دکل سن دکلدر دکلن دکل سکن دکلدر دکلدر
 دکل ایش دکل سن دکلیدر دکلیر دکل سکن دکلیدر دکلدر
 بنی دکل سنی دکل سن او ای دکلدر بز دکل سزی دکل سکن دکلدر انلری دکلدرلر انلری دکلدرلر

ثبت
منفی

حال شرطی

بن ایسه م سن ایسه ک او ایسه بز ایسه ک سز ایسه کز انلر ایسه یا خود انلر ایسه
دکل ایسه م دکل ایسه ک دکل ایسه دکل ایسه کز دکل ایسه دکل ایسه

حکایه حال ماضی شهودی کبیر
روایت حال ماضی نقلی کبیر

افعال عامه دن تام انصریف اولان اولقی فعلنک ذوات افعالی بیانده در

ماضی شهودی

معلوم	مبت	بن اولدم	سن اولدک او اولدی	بز اولدق سز	اولدیکز انلر اولدیلر	
معلوم	مبت	اولدمی	اولدکی	اولدیمی	اولدیقی	اولدیکزی اولدیلری
مبت	بنی	اولدم	سنی اولدک اوی اولدی	بزی اولدق سز	اولدیکز انلری اولدیلر	استفهام
مبت	مبت	اولدم	اولدک اولدی	اولدق	اولدیکز اولدیلر	استفهام
معلوم	مبت	اولدمی	اولدکی اولدیمی	اولدقی	اولدیکزی اولدیلری	استفهام
مبت	بنی	اولدم	سنی اولدک اوی اولدی	بزی اولدق سز	اولدیکز انلری اولدیلر	استفهام
مبت	مبت	اولدم	اولدک اولدی	اولدق	اولدیکز اولدیلر	استفهام
مجهول	مبت	اولدمی	اولدکی اولدیمی	اولدقی	اولدیکزی اولدیلری	استفهام
مبت	بنی	اولدم	سنی اولدک اوی اولدی	بزی اولدق سز	اولدیکز انلری اولدیلر	استفهام
مبت	مبت	اولدم	اولدک اولدی	اولدق	اولدیکز اولدیلر	استفهام
مجهول	مبت	اولدمی	اولدکی اولدیمی	اولدقی	اولدیکزی اولدیلری	استفهام
مبت	بنی	اولدم	سنی اولدک اوی اولدی	بزی اولدق سز	اولدیکز انلری اولدیلر	استفهام

ماضی شهودی شرطی

ثبت	اولمشی ایدم	اولمشی ایدک	اولمشی ایدی	اولمشی ایدک	اولمشی ایدیکز	اولمشی ایدیلر
مجهول	اولمشی ایدم	اولمشی ایدک	اولمشی ایدی	اولمشی ایدک	اولمشی ایدیکز	اولمشی ایدیلر
منفی	اولمشی ایدم	اولمشی ایدک	اولمشی ایدی	اولمشی ایدک	اولمشی ایدیکز	اولمشی ایدیلر
مجهول	اولمشی ایدم	اولمشی ایدک	اولمشی ایدی	اولمشی ایدک	اولمشی ایدیکز	اولمشی ایدیلر
منفی	اولمشی ایدم	اولمشی ایدک	اولمشی ایدی	اولمشی ایدک	اولمشی ایدیکز	اولمشی ایدیلر

روایت ماضی نقلی

ثبت بن	اولمشی ایشم	اولمشی ایشسن	اولمشی ایش	اولمشی ایشز	اولمشی ایشکز	اولمشی ایشلر
مجهول	اولمشی ایشم	اولمشی ایشسن	اولمشی ایش	اولمشی ایشز	اولمشی ایشکز	اولمشی ایشلر
منفی	اولمشی ایشم	اولمشی ایشسن	اولمشی ایش	اولمشی ایشز	اولمشی ایشکز	اولمشی ایشلر
مجهول	اولمشی ایشم	اولمشی ایشسن	اولمشی ایش	اولمشی ایشز	اولمشی ایشکز	اولمشی ایشلر
ثبت	اولمشی ایشم	اولمشی ایشسن	اولمشی ایش	اولمشی ایشز	اولمشی ایشکز	اولمشی ایشلر
مجهول	اولمشی ایشم	اولمشی ایشسن	اولمشی ایش	اولمشی ایشز	اولمشی ایشکز	اولمشی ایشلر
منفی	اولمشی ایشم	اولمشی ایشسن	اولمشی ایش	اولمشی ایشز	اولمشی ایشکز	اولمشی ایشلر
مجهول	اولمشی ایشم	اولمشی ایشسن	اولمشی ایش	اولمشی ایشز	اولمشی ایشکز	اولمشی ایشلر

حال

ثبت بن	اولمورم	اولمورسن	اولمور	اولمورز	اولمورسکز	اولمورلر
مجهول	اولمورم	اولمورسن	اولمور	اولمورز	اولمورسکز	اولمورلر
منفی	اولمورم	اولمورسن	اولمور	اولمورز	اولمورسکز	اولمورلر
مجهول	اولمورم	اولمورسن	اولمور	اولمورز	اولمورسکز	اولمورلر

منفی
لازمی
کلی
اولمورم

ثبت و متنی اوله رق معلوم و مجهول اولان مصادر ک تأکید و تخفیف لرینه ضمیمه اضافی علاوه قلند قدده
خصوص افاده ایدر مثلا

بنم اولقلم یاخود اولمام لازم کلدی کلش کلور کلور کله جک ایسه
سنگ اولقلم یاخود اولماک اقتضا ایدی ایش ایده بور ایدر ایده جک ایسه
آنک اولقلم یاخود اولسی ایجاب ایدی ایش ایده بور ایدر ایده جک ایسه
بزم اولقلم یاخود اولمه مز لازم د ن کوردی کورلش کوریلور کوریلور کوریله جک ایسه
سزک اولقلم یاخود اولمک لازم د ن کوردی کورلش کوریلور کوریلور کوریله جک ایسه
آنرک اولقلم یاخود اولماری فریضه دن عدا اولندی اولمش اولنور اولنور اولنه جق ایسه

یاخود

بنم اولقلم یاخود اولمه حاجت مس ایدی ایش ایده بور ایدر ایده جک ایسه
سنگ اولقلم یاخود اولمکه احتیاج مس ایدی ایش ایده بور ایدر ایده جک ایسه
آنک اولقلم یاخود اولسته حاجت مس ایدی ایش ایده بور ایدر ایده جک ایسه
بزم اولقلم یاخود اولمه مزه تعلیق اولندی اولمش اولنور اولنور اولنه جق ایسه
سزک بور باشی نصب اولقلم یاخود اولمکه احتیاج مس ایدی ایش ایده بور ایدر ایده جک ایسه
آنرک مأمور اولقلم یاخود اولمارینه حاجت مس ایدی ایش ایده بور ایدر ایده جک ایسه

حکایه حال فعل و نحو

اولملی ایدم اولملی ایدک اولملی ایدی اولملی ایدک اولملی ایدیکز اولملی ایدیلر
اولملی میدم اولملی میدک اولملی میدی اولملی میدق اولملی میدیکز اولملی میدیلر
اولملی ایدم اولملی ایدک اولملی ایدی اولملی ایدک اولملی ایدیکز اولملی ایدیلر
اولملی ایدم اولملی ایدک اولملی ایدی اولملی ایدک اولملی ایدیکز اولملی ایدیلر
اولملی میدم اولملی میدک اولملی میدی اولملی میدق اولملی میدیکز اولملی میدیلر
اولملی ایدم اولملی ایدک اولملی ایدی اولملی ایدک اولملی ایدیکز اولملی ایدیلر
اولملی ایدم اولملی ایدک اولملی ایدی اولملی ایدک اولملی ایدیکز اولملی ایدیلر
اولملی میدم اولملی میدک اولملی میدی اولملی میدق اولملی میدیکز اولملی میدیلر
اولملی ایدم اولملی ایدک اولملی ایدی اولملی ایدک اولملی ایدیکز اولملی ایدیلر

ثبت
معلوم

متنی
معلوم

ثبت
مجهول

بنمی اولسه ایتمم ویا اولسه ایتمسن ویا اولسه ایتمی ویا اولسه ایتمز ویا اولسه ایتمسکن ویا اولسه ایتملر
 اولسه ایتم اولسه ایتمسن اولسه ایتمی اولسه ایتمز اولسه ایتمسکن اولسه ایتملر
 بنمی اولسه ایتمم ویا اولسه ایتمسن ویا اولسه ایتمی ویا اولسه ایتمز ویا اولسه ایتمسکن ویا اولسه ایتملر
 اولسه ایتم اولسه ایتمسن اولسه ایتمی اولسه ایتمز اولسه ایتمسکن اولسه ایتملر
 بنمی اولسه ایتمم ویا اولسه ایتمسن ویا اولسه ایتمی ویا اولسه ایتمز ویا اولسه ایتمسکن ویا اولسه ایتملر
 اولسه ایتم اولسه ایتمسن اولسه ایتمی اولسه ایتمز اولسه ایتمسکن اولسه ایتملر
 بنمی اولسه ایتمم ویا اولسه ایتمسن ویا اولسه ایتمی ویا اولسه ایتمز ویا اولسه ایتمسکن ویا اولسه ایتملر
 اولسه ایتم اولسه ایتمسن اولسه ایتمی اولسه ایتمز اولسه ایتمسکن اولسه ایتملر

امر فعلاری

امر حاضر	نهی حاضر	امر غائب	نهی غائب
اول اولکز اوله اولمکز اولسون اولسونلر اولسون اولسونلر اولسونلر اولسونلر	اول اولمکز اولم اولمکز اولسون اولسونلر اولسون اولسونلر اولسونلر اولسونلر	اول اولمکز اولم اولمکز اولسون اولسونلر اولسون اولسونلر اولسونلر اولسونلر	اول اولمکز اولم اولمکز اولسون اولسونلر اولسون اولسونلر اولسونلر اولسونلر

فرع فعل ایله ذوات افعالک بعضی مفرد غائب صیغه لر اسم فاعل واسم مفعول مقصدا برنده صفت
 اوله رق استعمال قلند قلندن بروج آتی بیان قلنور

اسم فاعل حال فعل التزامی	مضارع	مستقبل	اسم مفعول	ماضی نقلی
مفرد غائب مجهول	مفرد غائب	مفرد غائب	اسم مفعول	مفرد غائب
ثابت	اولور	اوله جق	..	اولش
ثابت	اولنور	اولنه جق	اولنان	اولتمش
ثابت	اولماز	اولمید جق	..	اولماش
ثابت	اولماز	اولمید جق	اولنجان	اولتماش

افعال مرکبه دن

برذاته ویا برشیه نسبت و تملیک اولنان شلردن خبر ورن وار لفظنک مصدری اولیوب حال و حکایه وری ویا بتری
 یولنوب اکثری اولوق فعلندن ذوات افعالی اخذ اولنه رق اکمال قلنسان ویم ایله نقی اولنان وهر بر اسم ایله
 ترکیب ایدمیلان و مذکور دیشک و وارا ایله ترکیب ایدن جمله نک نفی بوق لفظنک قوللا نلنسه مخصوص اولان
 فعل عامک صورت قصه بقیله ذوات افعالی واستفهام حاللری بیان قلنور

ماضی شهودی

ثبت بتم اولدی سنک اولدی انک اولدی بزم اولدی سزک اولدی انلرک اولدی
 اولدی بتمی اولدی سنکمی اولدی انکمی اولدی بزمی اولدی سزکمی اولدی انلرکمی اولدی
 مئی بتم اولدی سنک اولدی انک اولدی بزم اولدی سزک اولدی انلرک اولدی
 اولدی بتمی اولدی سنکمی اولدی انکمی اولدی بزمی اولدی سزکمی اولدی انلرکمی اولدی

ماضی شهودی شرطی

ثبت بتم اولدی ایسه سنک اولدی ایسه انک اولدی ایسه بزم اولدی ایسه سزک اولدی ایسه انلرک اولدی ایسه
 مئی اولدی ایسه اولدی ایسه اولدی ایسه اولدی ایسه اولدی ایسه

حکایت ماضی شهودی

ثبت بتم وارایدی سنک وارایدی انک وارایدی بزم وارایدی سزک وارایدی انلرک وارایدی
 وارمیدی وارمیدی وارمیدی وارمیدی وارمیدی وارمیدی
 بتمی وارایدی سنکمی وارایدی انکمی وارایدی بزمی وارایدی سزکمی وارایدی انلرکمی وارایدی
 مئی بتم بوقایدی سنک بوقایدی انک بوقایدی بزم بوقایدی سزک بوقایدی انلرک بوقایدی
 بوقمیدی بوقمیدی بوقمیدی بوقمیدی بوقمیدی بوقمیدی
 بتمی بوقایدی سنکمی بوقایدی انکمی بوقایدی بزمی بوقایدی سزکمی بوقایدی انلرکمی بوقایدی

مستثنای لہ زق حکایت ماضی شهودی شرطی

ثبت بتم وارایدی ایسه سنک وارایدی ایسه انک وارایدی ایسه بزم وارایدی ایسه سزک وارایدی ایسه انلرک وارایدی ایسه
 مئی بوقایدی ایسه بوقایدی ایسه بوقایدی ایسه بوقایدی ایسه بوقایدی ایسه بوقایدی ایسه

﴿ماضی نقلی﴾

میت بنم اولمش	سنگ اولمش	انک اولمش	بزم اولمش	سزک اولمش	انلرک اولمش
اولمش	اولمش	اولمش	اولمش	اولمش	اولمش
بتمی اولمش	سنگی اولمش	انکی اولمش	بزمی اولمش	سزکی اولمش	انلرکی اولمش
منق بنم اولمامش	سنگ اولمامش	انک اولمامش	بزم اولمامش	سزک اولمامش	انلرک اولمامش
اولمامشی	اولمامشی	اولمامشی	اولمامشی	اولمامشی	اولمامشی
بتمی اولمامش	سنگی اولمامش	انکی اولمامش	بزمی اولمامش	سزکی اولمامش	انلرکی اولمامش

استفهام
استفهام
استفهام

﴿ماضی نقلی شرطی﴾

بنم وارایمش ایسه ۛ وارایمش ایسه ۛ وارایمش ایسه ۛ وارایمش ایسه ۛ وارایمش ایسه ۛ
یوق ایمش ایسه یوق ایمش ایسه یوق ایمش ایسه یوق ایمش ایسه یوق ایمش ایسه

میت
منق

﴿ذکر ماضی نقلی شرطی﴾

میت ۛ اولمش ایسه ۛ اولمش ایسه ۛ اولمش ایسه ۛ اولمش ایسه ۛ اولمش ایسه ۛ
منق اولمامش ایسه اولمامش ایسه اولمامش ایسه اولمامش ایسه اولمامش ایسه

﴿کتابه ماضی نقلی﴾

بنم اولمش ایدی سنگ اولمش ایدی	انک اولمش ایدی	بزم اولمش ایدی	سزک اولمش ایدی	انلرک اولمش ایدی
اولمش ایدی	اولمش ایدی	اولمش ایدی	اولمش ایدی	اولمش ایدی
بتمی اولمش ایدی	سنگی اولمش ایدی	انکی اولمش ایدی	بزمی اولمش ایدی	سزکی اولمش ایدی
بنم اولمامش ایدی	سنگ اولمامش ایدی	انک اولمامش ایدی	بزم اولمامش ایدی	سزک اولمامش ایدی

استفهام
استفهام

میت
منق

حکایه حال

مثبت بنم اولیورایدی رت اولیورایدی نه اولیورایدی رت اولیورایدی رت اولیورایدی
 اولیورمیدی اولیورمیدی اولیورمیدی اولیورمیدی اولیورمیدی اولیورمیدی
 اولیورایدی رت اولیورایدی رت اولیورایدی رت اولیورایدی رت اولیورایدی رت
 منفی اولیورایدی اولیورایدی اولیورایدی اولیورایدی اولیورایدی اولیورایدی
 اولیورمیدی اولیورمیدی اولیورمیدی اولیورمیدی اولیورمیدی اولیورمیدی
 اولیورایدی رت اولیورایدی رت اولیورایدی رت اولیورایدی رت اولیورایدی رت

استفهام
استفهام

استفهام
استفهام

روایت حال

مثبت بنم اولیورایمش رت اولیورایمش نه اولیورایمش رت اولیورایمش رت اولیورایمش
 اولیورایمش اولیورایمش اولیورایمش اولیورایمش اولیورایمش اولیورایمش
 اولیورایمش رت اولیورایمش رت اولیورایمش رت اولیورایمش رت اولیورایمش رت
 منفی بنم اولیورایمش رت اولیورایمش نه اولیورایمش رت اولیورایمش رت اولیورایمش
 اولیورایمش اولیورایمش اولیورایمش اولیورایمش اولیورایمش اولیورایمش
 اولیورایمش رت اولیورایمش رت اولیورایمش رت اولیورایمش رت اولیورایمش رت

استفهام
استفهام

استفهام
استفهام

مضارع

مثبت بنم اولور سنک اولور انک اولور بزم اولور سنک اولور انک اولور
 اولوری اولوری اولوری اولوری اولوری اولوری
 بنمی اولور سنکی اولور انکی اولور بزمی اولور سنکی اولور انکی اولور
 منفی بنم اولماز سنک اولماز انک اولماز بزم اولماز سنک اولماز انک اولماز

استفهام
استفهام

اولمازی اولمازی اولمازی اولمازی اولمازی
بتمی اولماز سنکمی اولماز انکمی اولماز بزمی اولماز سرکمی اولماز انلرکی اولماز

﴿ مضارع شرطی ﴾

مثبت بتم اولور ایسه سنک اولور ایسه انک اولور ایسه بزم اولور ایسه سرک اولور ایسه انلرک اولور ایسه
منفی بتم اولور ایسه اولور ایسه اولور ایسه اولور ایسه اولور ایسه اولور ایسه اولور ایسه اولور ایسه

﴿ حکایه مضارع ﴾

مثبت بتم اولور ایدی سنک اولور ایدی انک اولور ایدی بزم اولور ایدی سرک اولور ایدی انلرک اولور ایدی
اولور میدی اولور میدی اولور میدی اولور میدی اولور میدی اولور میدی اولور میدی اولور میدی
بتمی اولور ایدی سنکمی اولور ایدی انکمی اولور ایدی بزمی اولور ایدی سرکمی اولور ایدی انلرکی اولور ایدی
منفی بتم اولور ایدی سنک اولور ایدی انک اولور ایدی بزم اولور ایدی سرک اولور ایدی انلرک اولور ایدی
اولور میدی اولور میدی اولور میدی اولور میدی اولور میدی اولور میدی اولور میدی اولور میدی
بتمی اولور ایدی سنکمی اولور ایدی انکمی اولور ایدی بزمی اولور ایدی سرکمی اولور ایدی انلرکی اولور ایدی

﴿ روایت مضارع ﴾

مثبت بتم اولور ایمش سنک اولور ایمش انک اولور ایمش بزم اولور ایمش سرک اولور ایمش انلرک اولور ایمش
اولور می ایمش اولور می ایمش اولور می ایمش اولور می ایمش اولور می ایمش اولور می ایمش اولور می ایمش
بتمی اولور ایمش سنکمی اولور ایمش انکمی اولور ایمش بزمی اولور ایمش سرکمی اولور ایمش انلرکی اولور ایمش
منفی بتم اولور ایمش سنک اولور ایمش انک اولور ایمش بزم اولور ایمش سرک اولور ایمش انلرک اولور ایمش
اولور می ایمش اولور می ایمش اولور می ایمش اولور می ایمش اولور می ایمش اولور می ایمش اولور می ایمش
بتمی اولور ایمش سنکمی اولور ایمش انکمی اولور ایمش بزمی اولور ایمش سرکمی اولور ایمش انلرکی اولور ایمش

﴿ مستقبل ﴾

ثبت بنم اوله جق سنك اوله جق انك اوله جق بزم اوله جق سرك اوله جق انلرك اوله جق
 اوله جقمى اوله جقمى اوله جقمى اوله جقمى اوله جقمى اوله جقمى
 بنمى اوله جق سنكمى اوله جق انكمى اوله جق بزمى اوله جق سركى اوله جق انلركى اوله جق
 منى بنم اوله جق سنك اوله جق انك اوله جق بزم اوله جق سرك اوله جق انلرك اوله جق
 اوله جقمى اوله جقمى اوله جقمى اوله جقمى اوله جقمى اوله جقمى
 بنمى اوله جق سنكمى اوله جق انكمى اوله جق بزمى اوله جق سركى اوله جق انلركى اوله جق

استفهام
 استفهام
 استفهام
 استفهام

﴿ مستقبل شرطى ﴾

ثبت بنم اوله جق ايسه ايسه اوله جق ايسه ايسه اوله جق ايسه ايسه اوله جق ايسه
 منى بنم اوله جق ايسه اوله جق ايسه اوله جق ايسه اوله جق ايسه اوله جق ايسه اوله جق ايسه

﴿ حكاية مستقبل ﴾

ثبت بنم اوله جق ايدى سنك اوله جق ايدى انك اوله جق ايدى بزم اوله جق ايدى سرك اوله جق ايدى انلرك اوله جق ايدى
 اوله جقمى ايدى اوله جقمى ايدى اوله جقمى ايدى اوله جقمى ايدى اوله جقمى ايدى اوله جقمى ايدى
 بنمى اوله جق ايدى سنكمى ايدى اوله جق ايدى انكمى ايدى اوله جق ايدى بزمى ايدى اوله جق ايدى سركى ايدى اوله جق ايدى انلركى ايدى
 منى بنم اوله جق ايدى سنك اوله جق ايدى انك اوله جق ايدى بزم اوله جق ايدى سرك اوله جق ايدى انلرك اوله جق ايدى
 اوله جقمى ايدى اوله جقمى ايدى اوله جقمى ايدى اوله جقمى ايدى اوله جقمى ايدى اوله جقمى ايدى
 بنمى اوله جق ايدى سنكمى ايدى اوله جق ايدى انكمى ايدى اوله جق ايدى بزمى ايدى اوله جق ايدى سركى ايدى اوله جق ايدى انلركى ايدى

استفهام
 استفهام
 استفهام
 استفهام

﴿ روايت مستقبل ﴾

ثبت بنم اوله جق ايمش سنك اوله جق ايمش انك اوله جق ايمش بزم اوله جق ايمش سرك اوله جق ايمش انلرك اوله جق ايمش

ثبت

منی

اوله جقمی ایمش اوله جقمی ایمش اوله جقمی ایمش اوله جقمی ایمش اوله جقمی ایمش
 وئله جقمی ایمش وئله جقمی ایمش وئله جقمی ایمش وئله جقمی ایمش وئله جقمی ایمش
 اولیه جقمی ایمش اولیه جقمی ایمش اولیه جقمی ایمش اولیه جقمی ایمش اولیه جقمی ایمش
 اولیه جقمی ایمش اولیه جقمی ایمش اولیه جقمی ایمش اولیه جقمی ایمش اولیه جقمی ایمش
 وئله جقمی ایمش وئله جقمی ایمش وئله جقمی ایمش وئله جقمی ایمش وئله جقمی ایمش

فعل وجوبی

ثبت

ثبت

اولمیدر اولمیدر سنک اولمیک اولمیک بزم اولمیک سنک اولمیک اولمیک اولمیک اولمیک
 اولمیک اولمیک اولمیک اولمیک اولمیک اولمیک اولمیک اولمیک اولمیک اولمیک
 اولمیدر سنک اولمیک اولمیک اولمیک اولمیک اولمیک اولمیک اولمیک اولمیک اولمیک
 اولمیدر اولمیک اولمیک اولمیک اولمیک اولمیک اولمیک اولمیک اولمیک اولمیک
 اولمیدر اولمیک اولمیک اولمیک اولمیک اولمیک اولمیک اولمیک اولمیک اولمیک
 اولمیدر اولمیک اولمیک اولمیک اولمیک اولمیک اولمیک اولمیک اولمیک اولمیک

فعل وجوبی شرطی

ثبت و منی اوله رق اشوائی الذ کمصدر لک اولنده مضاف الیه اولان بزم سنک الی اخره لظفری بولمقله
 خصوص افاده ایدرو بوناسر ایسه اولیق فعلنه مشابه اولوب مالک وصاحب اولیق فعلنک معناسنی افاده
 ایده من الا جیمراض فایر مذکور مصدر لک اولنده بولمیدر

بزم	اولیق	یا خود اولمسی	لازم	کلدی	کلش	کلوز	کلور	کله جک ایسه
سنک	اولیق	یا خود اولمسی	ایجاب	ایندی	ایتمش	ایده یور	ایدر	ایده جک ایسه
انک	اولیق	یا خود اولمسی	اقتضا	ایندی	ایتمش	ایده یور	ایدر	ایده جک ایسه
بزم	اولیق	یا خود اولمسی	روا و مستحق	کورلدی	کورلمش	کوریلور	کوریلور	کوریه جک ایسه
سنک	اولیق	یا خود اولمسی	لا یق	کورلدی	کورلمش	کوریلور	کوریلور	کوریه جک ایسه
انلرک	اولیق	یا خود اولمسی	سزا	کوریلور	کورلمش	کوریلور	کوریلور	کوریه جک ایسه
بزم	اولقغه	یا خود اولما مقلغه	حاجت مس	ایندی	ایتمش	ایده یور	ایدر	ایده جک ایسه

ستك اولمكه ياخود اولماكه احتياج مس ابتد ايتمش ايدهور ايدر ايدجلك ايسه
 انك اولسنه ياخود اولماسنه حاجت مس ابتد ايتمش ايدهور ايدر ايدجلك ايسه
 بزم اولسنه ياخود اولماكه حاجت مس ابتد ايتمش ايدهور ايدر ايدجلك ايسه
 سزك اولسنه ياخود اولماكه حاجت مس ابتد ايتمش ايدهور ايدر ايدجلك ايسه
 انلرك اولسنه ياخود اولماكرنه حاجت مس ابتد ايتمش ايدهور ايدر ايدجلك ايسه

حكاية فعل وجوبی

بم اولی ایدی ۱ اولی ایدی ۲ اولی ایدی ۳ اولی ایدی ۴ اولی ایدی ۵ اولی ایدی
 اولمی میدی اولمی میدی اولمی میدی اولمی میدی اولمی میدی اولمی میدی
 ۶ اولی ایدی ۷ اولی ایدی ۸ اولی ایدی ۹ اولی ایدی ۱۰ اولی ایدی ۱۱ اولی ایدی
 اولمالی ایدی اولمالی ایدی اولمالی ایدی اولمالی ایدی اولمالی ایدی اولمالی ایدی
 اولمالی میدی اولمالی میدی اولمالی میدی اولمالی میدی اولمالی میدی اولمالی میدی
 ۱۲ اولمالی ایدی ۱۳ اولمالی ایدی ۱۴ اولمالی ایدی ۱۵ اولمالی ایدی ۱۶ اولمالی ایدی ۱۷ اولمالی ایدی

استفهام
 استفهام

استفهام
 استفهام

روایت فعل وجوبی

بم اولی ایمش ۱ اولی ایمش ۲ اولی ایمش ۳ اولی ایمش ۴ اولی ایمش ۵ اولی ایمش
 اولمی میمش اولمی میمش اولمی میمش اولمی میمش اولمی میمش اولمی میمش
 ۶ اولی ایمش ۷ اولی ایمش ۸ اولی ایمش ۹ اولی ایمش ۱۰ اولی ایمش ۱۱ اولی ایمش
 اولمالی ایمش اولمالی ایمش اولمالی ایمش اولمالی ایمش اولمالی ایمش اولمالی ایمش
 اولمالی میمش اولمالی میمش اولمالی میمش اولمالی میمش اولمالی میمش اولمالی میمش
 ۱۲ اولمالی ایمش ۱۳ اولمالی ایمش ۱۴ اولمالی ایمش ۱۵ اولمالی ایمش ۱۶ اولمالی ایمش ۱۷ اولمالی ایمش

استفهام
 استفهام

استفهام
 استفهام

حال فعل التزامی

مثبت بزم اوله سنك اوله انك اوله بزم اوله سرك اوله انرك اوله
 اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله
 بزمى اوله سنكى اوله انكى اوله بزمى اوله سركى اوله انركى اوله
 منى اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله
 اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله
 بزمى اوله سنكى اوله انكى اوله بزمى اوله سركى اوله انركى اوله

﴿ مستعمل اولان ديكر حال فعل التزامى يودر ﴾

مثبت بزم اولسون سنك اولسون انك اولسون بزم اولسون سرك اولسون انرك اولسون
 اولسون اولسون اولسون اولسون اولسون اولسون اولسون اولسون اولسون
 بزمى اولسون سنكى اولسون انكى اولسون بزمى اولسون سركى اولسون انركى اولسون
 منى اولسون اولسون اولسون اولسون اولسون اولسون اولسون اولسون اولسون
 اولسون اولسون اولسون اولسون اولسون اولسون اولسون اولسون اولسون
 بزمى اولسون سنكى اولسون انكى اولسون بزمى اولسون سركى اولسون انركى اولسون

﴿ حال فعل التزامى شرطى ﴾

مثبت بزم اولسه سنك اولسه انك اولسه بزم اولسه سرك اولسه انرك اولسه
 اولسه اولسه اولسه اولسه اولسه اولسه اولسه اولسه اولسه
 بزمى اولسه سنكى اولسه انكى اولسه بزمى اولسه سركى اولسه انركى اولسه
 منى اولسه اولسه اولسه اولسه اولسه اولسه اولسه اولسه اولسه

﴿ حكاية حال فعل التزامى ﴾

مثبت بزم اوله ايدى اوله ايدى اوله ايدى اوله ايدى اوله ايدى اوله ايدى
 اوله ايدى اوله ايدى اوله ايدى اوله ايدى اوله ايدى اوله ايدى اوله ايدى
 منى اوله ايدى اوله ايدى اوله ايدى اوله ايدى اوله ايدى اوله ايدى اوله ايدى
 اوله ايدى اوله ايدى اوله ايدى اوله ايدى اوله ايدى اوله ايدى اوله ايدى

حکایت حال فعل التزامی شرطی

مثبت بنم اولسه ایدی سنک اولسه ایدی انک اولسه ایدی بزم اولسه ایدی سزک اولسه ایدی انلرک اولسه ایدی
منفی بنم اولسه ایدی سنک اولسه ایدی انک اولسه ایدی بزم اولسه ایدی سزک اولسه ایدی انلرک اولسه ایدی
استفهام بنم اولسه ایدی سنک اولسه ایدی انک اولسه ایدی بزم اولسه ایدی سزک اولسه ایدی انلرک اولسه ایدی

روایت حال فعل التزامی

مثبت بنم اوله ایمش سنک اوله ایمش انک اوله ایمش بزم اوله ایمش سزک اوله ایمش انلرک اوله ایمش
منفی بنم اوله ایمش سنک اوله ایمش انک اوله ایمش بزم اوله ایمش سزک اوله ایمش انلرک اوله ایمش
استفهام بنم اوله ایمش سنک اوله ایمش انک اوله ایمش بزم اوله ایمش سزک اوله ایمش انلرک اوله ایمش

روایت حال فعل التزامی شرطی

مثبت بنم اولسه ایمش سنک اولسه ایمش انک اولسه ایمش بزم اولسه ایمش سزک اولسه ایمش انلرک اولسه ایمش
منفی بنم اولسه ایمش سنک اولسه ایمش انک اولسه ایمش بزم اولسه ایمش سزک اولسه ایمش انلرک اولسه ایمش
استفهام بنم اولسه ایمش سنک اولسه ایمش انک اولسه ایمش بزم اولسه ایمش سزک اولسه ایمش انلرک اولسه ایمش

امر فعلی

امر حاضر نهی حاضر امر غائب نهی غائب

اولمش اولديمي اولمش اولديمي اولمش اولديمي اولمش اولديمي اولمش اولديمي
اولمشمي اولدى اولمشمي اولدى اولمشمي اولدى اولمشمي اولدى اولمشمي اولدى
تمى اولمش اولدى اولمش اولدى اولمش اولدى اولمش اولدى اولمش اولدى
اولماش اولدى اولماش اولدى اولماش اولدى اولماش اولدى اولماش اولدى
اولماش اولديمي اولماش اولديمي اولماش اولديمي اولماش اولديمي اولماش اولديمي
اولماشمي اولدى اولماشمي اولدى اولماشمي اولدى اولماشمي اولدى اولماشمي اولدى
تمى اولماش اولدى اولماش اولدى اولماش اولدى اولماش اولدى اولماش اولدى

منفی

[illegible]

دست

مغنی

اولیہ

میں

﴿ماضی شہودی شرطی﴾

[illegible]

اوله جق اولدك ايسه اوله جق اولدى ايسه اوله جق اولدق ايسه اوله جق اولد بكن ايسه اوله جق اولد بيلر ايسه
ايله جق اولدك ايسه ايله جق اولدى ايسه ايله جق اولدق ايسه ايله جق اولد بكن ايسه ايله جق اولد بيلر ايسه
له جق اولدك ايسه اوله جق اولدى ايسه اوله جق اولدق ايسه اوله جق اولد بكن ايسه اوله جق اولد بيلر ايسه
له جق اولدك ايسه اوله جق اولدى ايسه اوله جق اولدق ايسه اوله جق اولد بكن ايسه اوله جق اولد بيلر ايسه

میت مع اولدم
تقی مع اولدم
میت حج اولدم
حج اولدم ایسه

مذمت دمع

م

مستوح

بَنَ يَازَرُ أَوْلَدِم ايسه ياز. اَوْلَدْ ايسه يازر اَوْلدى ايسه يازر اَوْلدق ايسه يازر اَوْلد بَكَن ايسه يازر اَوْلد بِلر ايسه يازر اَوْلد ماز ايسه ياز ماز اَوْلد اِكْ ايسه ياز ماز اَوْلدى ايسه ياز ماز اَوْلدق ايسه ياز ماز اَوْلد بَكَن ايسه ياز ماز اَوْلد بِلر ايسه يازر اَوْلد اِلد ايسه يازر اَوْلد اِكْ ايسه يازر اَوْلدى ايسه يازر اَوْلدق ايسه يازر اَوْلد بَكَن ايسه يازر اَوْلد بِلر ايسه

اوله جقمی ایمش اوله جقمی ایمش اوله جقمی ایمش اوله جقمی ایمش اوله جقمی ایمش
جق ایمش و نینا اوله جق ایمش و نینا اوله جق ایمش زمی اوله جق ایمش و نینا اوله جق ایمش
منی اولیه جق ایمش اولیه جق ایمش اولیه جق ایمش اولیه جق ایمش اولیه جق ایمش
اولیه جقمی ایمش اولیه جقمی ایمش اولیه جقمی ایمش اولیه جقمی ایمش اولیه جقمی ایمش
بنی اولیه جق ایمش اولیه جق ایمش اولیه جق ایمش اولیه جق ایمش اولیه جق ایمش

(ماضی نقلی شرطی)

چون اولمش اولمش ایسه م وهکذا ذوات افعالی مهملدر

[illegible]

(کتابہ ماضی نقلی)

﴿ کذلک مہملذ ﴾

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ائلمش ائليورم ائلمش ائليورسن ائلمش ائليوز ائلمش ائليورز ائلمش ائليوسكز ائلمش ائليورز
 ائلمش ائليورديم ائلمش ائليورمسن ائلمش ائليورمي ائلمش ائليورمير ائلمش ائليورمبسكز ائلمش ائليورمي
 ائلمشي ائليورم ائلمشي ائليورسن ائلمشي ائليور ائلمشي ائليورز ائلمشي ائليورسكز ائلمشي ائليورز
 ائلمش ائليورم ائلمش ائليورسن ائلمش ائليور ائلمش ائليورز ائلمش ائليورسكز ائلمش ائليورز
 ائلمش ائليورم ائلمش ائليورسن ائلمش ائليور ائلمش ائليورز ائلمش ائليورسكز ائلمش ائليورز
 ائلمش ائليورم ائليورمير ائلمش ائليورمير ائلمش ائليورمير ائليورمير ائليورمير ائليورمير ائليورمير
 ائلمشي ائليورم ائلمشي ائليورسن ائلمشي ائليور ائلمشي ائليورز ائلمشي ائليورسكز ائلمشي ائليورز
 ائلمش ائليورم ائلمش ائليورسن ائلمش ائليور ائلمش ائليورز ائلمش ائليورسكز ائلمش ائليورز

[illegible]

اولنه جق اوليورم اولنه جق اوليورسن اولنه جق اوليور اولنه جق اوليور سكر اولنه جق اوليور
اوليور ميم اولنه جق اوليور بسن اولنه جق اوليور مي اولنه جق اوليور بسكر اولنه جق او
بقى اوليورم اولنه جقى اوليور سن اولنه جقى اوليور اولنه جقى اوليور سكر اولنه جقى
اولنه جق اوليورم اولنه جق اوليور سن اولنه جق اوليور اولنه جق اوليور سكر اولنه جق
اولنه جق اوليورم اولنه جق اوليور سن اولنه جق اوليور اولنه جق اوليور سكر اولنه
اوليور ميم اولنه جق اوليور بسن اولنه جق اوليور مي اولنه جق اوليور بسكر اولنه جق
جقى اوليورم اولنه جقى اوليور سن اولنه جقى اوليور اولنه جقى اوليور سكر اولنه جقى

رمی استفهام
استفهام
استفهام

اوليه جق اوليور مى اوليه جق اوليور مى اوليه جق اوليور مى اوليه جق اوليور مى اوليه جق اوليور
 اوليه جقى اوليور اوليه جقى اوليور اوليه جقى اوليور اوليه جقى اوليور اوليه جقى اوليور
 اوليه جق اوليور اوليه جق اوليور اوليه جق اوليور اوليه جق اوليور اوليه جق اوليور

منہی

(حال شرطی)

اولیور ایسه
اولماش اولیور ایسه
اولمش اولیور ایسه
اولتماش اولیور ایسه
اوله حق اولیور ایسه
اولیه حق اولیور ایسه
اولنه حق اولیور ایسه
اولنمه حق اولیور ایسه

اولمش اوليور ايسدم اولمش اوليور ايسدك اولمش اوليور ايسه اولمش اوليور ايسه كز اولمش
اولماش اوليور ايسدم اولماش اوليور ايسدك اولماش اوليور ايسه اولماش اوليور ايسه كز
اولتمش اوليور ايسدم اولتمش اوليور ايسدك اولتمش اوليور ايسه اولتمش اوليور ايسه كز
اولتماش اوليور ايسدم اولتماش اوليور ايسدك اولتماش اوليور ايسه اولتماش اوليور ايسه كز
اوله جق اوليور ايسدم اوله جق اوليور ايسدك اوله جق اوليور ايسه اوله جق اوليور ايسه كز
ايله جق اوليور ايسدم ايله جق اوليور ايسدك ايله جق اوليور ايسه ايله جق اوليور ايسه كز
لنه جق اوليور ايسدم اولنه جق اوليور ايسدك اولنه جق اوليور ايسه اولنه جق اوليور ايسه كز
حق اوليور ايسدم اولمه حق اوليور ايسدك اولمه حق اوليور ايسه اولمه حق اوليور ايسه كز

اولیور ایسدر
اولیور ایسدر
ایسدر

[illegible]

اوليور ايسه
جق اوليور ايسه
اوليه جق اوليور ايسه

اولمىن اوليورايسه اولمىن اوليورايسه اولمىن اوليورايسه اولمىن اوليورايسه اولمىن اوليورايسه اولمىن اوليورايسه
اولمىن اوليورايسه اولمىن اوليورايسه اولمىن اوليورايسه اولمىن اوليورايسه اولمىن اوليورايسه اولمىن اوليورايسه
اولمىن اوليورايسه اولمىن اوليورايسه اولمىن اوليورايسه اولمىن اوليورايسه اولمىن اوليورايسه اولمىن اوليورايسه

(حکایت حال)

ایدیلا
میدیلا استقام

اولمش اوليور ايدم اولمش اوليور ايدك اولمش اوليور ایدی اولمش اوليور ايدك اولمش اوليور ايدكنز اولمش اوليور
اولمش اوليور دمدم اولمش اوليور دمك اولمش اوليور دمی اولمش اوليور دمدق اولمش اوليور دمد كنز اولمش اوليور

دئبت مع اوله جق اولور
 اوله جق اولور میدم
 اوله جق اولور ایدم
 بئی اوله جق اولور ایدم
 دئی مع اوله جق اولور
 اوله جق اولور میدم
 اوله جق اولور ایدم
 عی وئبت جق اولور ایدم

اولئکه جق اولور
 اولئکه جق اولور میدم
 اولئکه جق اولور ایدم
 بنی اولئکه جق اولور ایدم
 منی مع اولئکه جق اولور
 اولئکه جق اولور میدم
 اولئکه جق اولور ایدم
 تنی اولئکه جق اولور ایدم

ثبت مع
بنی
مثنی مع
زما می
بنی

مہبت مج
یا ز
یا زیلوری او
بنی
دنی مج

ايندانه جى اولور ايدك اوله جى اولور ايدى اوله جى اولور ايدك اوله جى اولور ايدى
اوله جى اولور ايدك اوله جى اولور ايدى اوله جى اولور ايدى اوله جى اولور ايدى
اوله جى اولور ايدك اوله جى اولور ايدى اوله جى اولور ايدى اوله جى اولور ايدى
اوله جى اولور ايدك اوله جى اولور ايدى اوله جى اولور ايدى اوله جى اولور ايدى
ايدم اوله جى اولور ايدك اوله جى اولور ايدى اوله جى اولور ايدى اوله جى اولور ايدى
اوله جى اولور ايدك اوله جى اولور ايدى اوله جى اولور ايدى اوله جى اولور ايدى
اوله جى اولور ايدك اوله جى اولور ايدى اوله جى اولور ايدى اوله جى اولور ايدى
اوله جى اولور ايدك اوله جى اولور ايدى اوله جى اولور ايدى اوله جى اولور ايدى

ایدم اولنه جق اولورایدک اولنه جق اولورایدی اولنه جق اولورایدی اولنه جق اولورایدیکز اولنه جق اولور
اولنه جق اولورمیدک اولنه جق اولورمیدی اولنه جق اولورمیدق اولنه جق اولورمیدیکز اولنه جق اولورمیدیلر
اولنه جقمی اولورایدک اولنه جقمی اولورایدی اولنه جقمی اولورایدک اولنه جقمی اولورایدیکز اولنه جقمی اولوراید
اولنه جق اولورایدک اولنه جق اولورایدی اولنه جق اولورایدک اولنه جق اولورایدیکز اولنه جق اولورایدیلر
ایدم اولنجه جق اولورایدک اولنجه جق اولورایدی اولنجه جق اولورایدک اولنجه جق اولورایدیکز اولنجه جق اولور
اولنجه جق اولورمیدک اولنجه جق اولورمیدی اولنجه جق اولورمیدق اولنجه جق اولورمیدیکز اولنجه جق اولورمید
اولنجه جقمی اولورایدک اولنجه جقمی اولورایدی اولنجه جقمی اولورایدک اولنجه جقمی اولورایدیکز اولنجه جقمی اولوراید
اولنجه جق اولورایدک اولنجه جق اولورایدی اولنجه جق اولورایدک اولنجه جق اولورایدیکز اولنجه جق اووارایدیلر

[illegible][illegible]

خست حج اولئش اولور
 اولئش اولور مئشم
 اولئشمی اولور ائشم
 بنی اولئش اولور ائشم
 مئی حج اولئش اولور
 اولئش اولور مئشم
 اولئشمی اولور ائشم
 بنی اولئش اولور

حشبت مع اوله جق اولور
 اوله جق اولور ميشم
 اوله جقمي اولور انضم
 قني اوله جق اولور انضم
 قني مع اوليه جق اولور
 اوليه جق اولور ميشم
 اوليه جقمي اولور انضم
 قني اوله جق اولور

دیت حج اولئہ جق اولور
 اولئہ جق اولور میشم
 اولئہ جقمی اولور ایشم
 بنی اولئہ جق اولور
 دتی حج اولئہ جق اولور
 اولئہ جق اولور میشم
 اولئہ جقمی اولور ایشم
 بنی اولئہ جق اولور

دنیای مع
یازم
بنی
دنیای مع

[illegible][illegible][illegible][illegible]

یازراوله جقم یازراوله جقسن یازراوله جق یازراوله جقز یازراوله جقسکز یازراوله جقلر
یازمازاوله جقم یازمازاوله جقسن یازمازاوله جق یازمازاوله جقز یازمازاوله جقسکز یازمازاوله جقلر
یازمازاوله جقم یازمازاوله جقسن یازمازاوله جق یازمازاوله جقز یازمازاوله جقسکز یازمازاوله جقلر
یازمازاوله جقم یازمازاوله جقسن یازمازاوله جق یازمازاوله جقز یازمازاوله جقسکز یازمازاوله جقلر

یازیلوراوله جقم یازیلوراوله جقسن یازیلوراوله جق یازیلوراوله جقز یازیلوراوله جقسکز یازیلوراوله جقلر
یازیلوراوله جقم یازیلوراوله جقسن یازیلوراوله جق یازیلوراوله جقز یازیلوراوله جقسکز یازیلوراوله جقلر
یازیلوراوله جقم یازیلوراوله جقسن یازیلوراوله جق یازیلوراوله جقز یازیلوراوله جقسکز یازیلوراوله جقلر
یازمازاوله جقم یازمازاوله جقسن یازمازاوله جق یازمازاوله جقز یازمازاوله جقسکز یازمازاوله جقلر
یازمازاوله جقم یازمازاوله جقسن یازمازاوله جق یازمازاوله جقز یازمازاوله جقسکز یازمازاوله جقلر
یازمازاوله جقم یازمازاوله جقسن یازمازاوله جق یازمازاوله جقز یازمازاوله جقسکز یازمازاوله جقلر

اولش اوله جق سنك اولش اوله جق انك اولش اوله جق نرم اولش اوله جق سرنك اولش اوله جق انلرك اولش اوله
اولش اوله جقم اولش اوله جقم اولش اوله جقم اولش اوله جقم اولش اوله جقم اولش اوله جقم اولش اوله جقم
اولش اوله جق اولش اوله جق اولش اوله جق اولش اوله جق اولش اوله جق اولش اوله جق اولش اوله جق
اولش اوله جق اولش اوله جق اولش اوله جق اولش اوله جق اولش اوله جق اولش اوله جق اولش اوله جق
اولش اوله جق اولش اوله جق اولش اوله جق اولش اوله جق اولش اوله جق اولش اوله جق اولش اوله جق
اولش اوله جق اولش اوله جق اولش اوله جق اولش اوله جق اولش اوله جق اولش اوله جق اولش اوله جق

بم اوله جق اوله جق ديتاك لازم كلوب استعمال قنمد يفتدن بوصيفه نك ذوات افعالی مهملد ر

❦ مستقبل شرطی ❦

مستقبل شرطی مستعمل اولمديفتدن عيئله مضارع شرطيتك ذوات افعالی قوللايلور

❦ حكاية مستقبل ❦

اولش اوله جق ايدم اولش اوله جق ايدك اولش اوله جق ايدى اولش اوله جق ايدك اولش اوله جق ايدك اولش اوله جق ايدك اولش اوله جق ايدك

اولمش اوله جقمدم
اولمشى اوله جق ايدم
بنمى اولمش اوله جق
منى مع اولماش اوله
اولماش اوله جقمدم
اولماشى اوله جق ايدم
بنى اولماش اوله

هبت حج اولئش اوله
 اولئش اوله جمید
 اولئش اوله حق ایدم
 هبت حج اولئش اوله حق
 اولئش اوله جمید
 اولئش اوله حق ایدم
 هبت حج اولئش اوله حق
 اولئش اوله جمید

مثبت مع
 یازمی اوله جق ایدم
 بنی یازر
 حنی مع یازمازا اوله
 یازمازا
 یازمازمی اوله جق ایدم
 بنی یازمازا اوله جق

حیث مج یازیلور اوله
یازیلور اوله جقمیدم
ماز اوری اوله جق ایدم
بنی یازیلور اوله جق اید
منه مرماز ماز اوله جق

[illegible][illegible]

ز اوله جق اوله جق ایدم مهمل اولدوغی کی بنم اوله جق اوله جق ایدی دخی کدک موبلد

[illegible]

حق ایدم یازیلوراوله حق ایدک یازیلوراوله حق ایدی یازیلوراوله حق ایدک یازیلوراوله حق ایدیک یازیلوراوله
یاغیلوراوله جهمیدک یازیلوراوله جهمیدی یازیلوراوله جهمیدک یازیلوراوله جهمیدک یازیلوراوله جهمیدک
یازیلوروی اوله حق ایدک یازیلوروی اوله حق ایدی یازیلوروی اوله حق ایدیک یازیلوروی اوله
یاغیلوراوله حق ایدک یازیلوراوله حق ایدی یازیلوراوله حق ایدک یازیلوراوله حق ایدیک یازیلوراوله حق ایدیک
ایدم یاغیلوراوله حق ایدک یاغیلوراوله حق ایدی یاغیلوراوله حق ایدک یاغیلوراوله حق ایدیک یاغیلوراوله حق ایدیک

اولمیه جقمی اولمیه
بنی اولمیه جتی اولمیه

اولمیه جقمی اولمیه جقمی اولمیه جقمی اولمیه جقمی اولمیه جقمی
اولمیه جقمی اولمیه جقمی اولمیه جقمی اولمیه جقمی اولمیه جقمی

مثبت مع

بازر اولمیه باز اولمیه باز اولمیه باز اولمیه باز اولمیه

بنی
مثبت مع

بازر اولمیه باز اولمیه باز اولمیه باز اولمیه باز اولمیه

بنی بازماز

اولمیه سنی بازماز اولمیه سنی بازماز اولمیه سنی بازماز

مثبت مع

بازر اولمیه بازر اولمیه بازر اولمیه بازر اولمیه بازر اولمیه

بنی
مثبت مع

بازر اولمیه بازر اولمیه بازر اولمیه بازر اولمیه بازر اولمیه

بنی بازماز

اولمیه سنی بازماز اولمیه سنی بازماز اولمیه سنی بازماز

مثبت بنم

اولمیه سنی بازماز اولمیه سنی بازماز اولمیه سنی بازماز

بنی
مثبت مع

اولمیه سنی بازماز اولمیه سنی بازماز اولمیه سنی بازماز

بنی اولمیه

اولمیه سنی بازماز اولمیه سنی بازماز اولمیه سنی بازماز

﴿ افعال خاصه دن اولوب بسلطدن خقیف اولنلرك مثاللری ﴾

﴿ ماضی شهودی ﴾

سودم	سن	سودك	او	سودی	بز	سودك	سز	سوديكز	انلر	سوديلر	مبت مع
سودمى	سنى	سودكى	سودى	سودى	سودى	سودكى	سودى	سوديكزى	سوديلرى	سوديلرى	بنى
سودم	سنى	سودك	اوى	سودی	بزی	سودك	سزى	سوديكز	انلرى	سوديلر	مبت مع
سودم	سنى	سودك	سودك	سودى	سودى	سودك	سودى	سوديكز	سوديلر	سوديلر	مبت مع
سودمى	سنى	سودكى	سودى	سودى	سودى	سودكى	سودى	سوديكزى	سوديلرى	سوديلرى	بنى
سودم	سنى	سودك	اوى	سودی	بزی	سودك	سزى	سوديكز	انلرى	سوديلر	مبت مع
سولدم	سولدى	سولك	سولدى	سولدى	سولدى	سولك	سولدى	سولديكز	سولديلر	سولديلر	مبت مع
سولدمى	سولدى	سولكى	سولدى	سولدى	سولدى	سولكى	سولدى	سولديكزى	سولديلرى	سولديلرى	بنى
سولدم	سولدى	سولك	اوى	سودی	بزی	سولك	سزى	سولديكز	انلرى	سولديلر	مبت مع
سولدمى	سولدى	سولكى	سولدى	سولدى	سولدى	سولكى	سولدى	سولديكزى	سولديلرى	سولديلرى	بنى
سولدم	سولدى	سولك	اوى	سودی	بزی	سولك	سزى	سولديكز	انلرى	سولديلر	مبت مع
سولدمى	سولدى	سولكى	سولدى	سولدى	سولدى	سولكى	سولدى	سولديكزى	سولديلرى	سولديلرى	بنى

﴿ ماضی شهودی شرطی ﴾

سودم	سن	سودك	اىسه	او	سودی	اىسه	بز	سودك	اىسه	سز	سوديكز	اىسه	انلر	سوديلر	اىسه	مبت مع
سودمى	سنى	سودكى	اىسه	سودى	اىسه	سودى	اىسه	سودى	اىسه	سودى	اىسه	سودى	اىسه	سوديلرى	اىسه	بنى
سودم	سنى	سودك	اىسه	سودى	اىسه	سودى	اىسه	سودى	اىسه	سودى	اىسه	سودى	اىسه	سوديلر	اىسه	مبت مع
سودمى	سنى	سودكى	اىسه	سودى	اىسه	سودى	اىسه	سودى	اىسه	سودى	اىسه	سودى	اىسه	سوديلرى	اىسه	بنى
سولدم	سولدى	سولك	اىسه	سولدى	اىسه	سولدى	اىسه	سولدى	اىسه	سولدى	اىسه	سولدى	اىسه	سولديلر	اىسه	مبت مع
سولدمى	سولدى	سولكى	اىسه	سولدى	اىسه	سولدى	اىسه	سولدى	اىسه	سولدى	اىسه	سولدى	اىسه	سولديلرى	اىسه	بنى
سولدم	سولدى	سولك	اىسه	سولدى	اىسه	سولدى	اىسه	سولدى	اىسه	سولدى	اىسه	سولدى	اىسه	سولديلر	اىسه	مبت مع
سولدمى	سولدى	سولكى	اىسه	سولدى	اىسه	سولدى	اىسه	سولدى	اىسه	سولدى	اىسه	سولدى	اىسه	سولديلرى	اىسه	بنى

﴿ حكاية ماضی شهودی ﴾

بٹی	سولپورسن	اومی	سولپور	بڑی	سولپور	سرخی	سولپور	سکر	انلری	سولپور	استفہام
منفی	سولپور	سولپورسن	سولپور	سولپور	سولپور	سولپور	سولپور	سکر	سولپور	سولپور	استفہام
	سولپور	سولپور	سولپور	سولپور	سولپور	سولپور	سولپور	سکر	سولپور	سولپور	استفہام
بٹی	سولپورسن	اومی	سولپور	بڑی	سولپور	سرخی	سولپور	سکر	انلری	سولپور	استفہام

(حکایت حال)

[illegible]

(روایت جاں)

[illegible]

سومالی ایسم سومالی ایشن سومالی ایمن سومالی ایشن سومالی ایسکن سومالی ایشر
 ملی ایشم سنی سومالی ایشن اوی سومالی ایمن بی سومالی ایشن سزی سومالی ایسکن انلری سومالی ایشر
 سومالی ایشم سومالی ایشن سومالی ایمن سومالی ایشن سومالی ایسکن سومالی ایشر
 سومالی ایشم سنی سومالی ایشن اوی سومالی ایمن بی سومالی ایشن سزی سومالی ایسکن انلری سومالی ایشر
 سومالی ایشم سومالی ایشن سومالی ایمن سومالی ایشن سومالی ایسکن سومالی ایشر
 سومالی ایشم سنی سومالی ایشن اوی سومالی ایمن بی سومالی ایشن سزی سومالی ایسکن انلری سومالی ایشر
 سومالی ایشم سومالی ایشن سومالی ایمن سومالی ایشن سومالی ایسکن سومالی ایشر
 سومالی ایشم سنی سومالی ایشن اوی سومالی ایمن بی سومالی ایشن سزی سومالی ایسکن انلری سومالی ایشر

حال فعل التزامی

سوی سن سویسن او سوی یاخود سوسون بی سویلم سز سویسکن انلر سویلر یاخود سوسونلر
 سوییم سوی سنی سوی سنی سوی سوسونی سویلمی سویسکن سزی سویلری سوسونلری
 سوییم سنی سویسن اوی سوی سوسون بی سویلم سزی سویسکن انلری سویلر سوسونلر
 سوییم سوی سنی سوی سنی سوی سویلی سویسکن سزی سویسکن سزی سویسکن سزی سویسکن سزی سویسکن سزی
 سوییم سوی سنی سوی سن اوی سوی سوسون بی سویلم سزی سویسکن انلری سویلر سوسونلر
 سوییم سوی سنی سوی سن سویلر یاخود سویلر سویلر سویلر سویلر سویلر سویلر سویلر سویلر
 سوییم سوی سنی سویلی سویلی سویلی سویلی سویلی سویلی سویلی سویلی سویلی سویلی سویلی سویلی
 سوییم سوی سنی سوی سن اوی سوی سوسون بی سویلم سزی سویسکن انلری سویلر سوسونلر
 سوییم سوی سنی سوی سن سویلر یاخود سویلر سویلر سویلر سویلر سویلر سویلر سویلر سویلر

حال فعل التزامی شرطی

سویسم سن سویسک او سویسک بی سویسک سز سویسک انلر سویسک
 سویسم سوی سنی سویسک سویسک سویسک سویسک سویسک سویسک سویسک سویسک سویسک
 سویسم سوی سنی سویسک سویسک سویسک سویسک سویسک سویسک سویسک سویسک سویسک
 سویسم سوی سنی سویسک سویسک سویسک سویسک سویسک سویسک سویسک سویسک سویسک
 سویسم سوی سنی سویسک سویسک سویسک سویسک سویسک سویسک سویسک سویسک سویسک

سودايشم سن سودايشمن او سودايش بز سودايش سز سودايشكز انلر سودايشلر
 سودايشم سنى سودايشمن اوى سودايش بزى سودايش سزى سودايشكز انلرى سودايشلر استقام
 سودايشم سودايشمن سودايش سودايش سودايشكز سودايشلر استقام
 سودايشم سنى سودايشمن اوى سودايش بزى سودايش سزى سودايشكز انلرى سودايشلر استقام
 سودايشم سنى سودايشمن اوى سودايش بزى سودايش سزى سودايشكز انلرى سودايشلر استقام
 سودايشم سنى سودايشمن اوى سودايش بزى سودايش سزى سودايشكز انلرى سودايشلر استقام
 سودايشم سنى سودايشمن اوى سودايش بزى سودايش سزى سودايشكز انلرى سودايشلر استقام

روايت حال فعل التزامى شرطى

سودايشم سن سودايشمن او سودايش بز سودايش سز سودايشكز انلر سودايشلر
 سودايشم سنى سودايشمن اوى سودايش بزى سودايش سزى سودايشكز انلرى سودايشلر استقام
 سودايشم سودايشمن سودايش سودايش سودايشكز سودايشلر استقام
 سودايشم سنى سودايشمن اوى سودايش بزى سودايش سزى سودايشكز انلرى سودايشلر استقام
 سودايشم سنى سودايشمن اوى سودايش بزى سودايش سزى سودايشكز انلرى سودايشلر استقام
 سودايشم سنى سودايشمن اوى سودايش بزى سودايش سزى سودايشكز انلرى سودايشلر استقام

امر فعللى

امر حاضر	امر حاضر	امر حاضر	امر غائب	امر غائب
سو سويكز	سوه سويكز	سوسون سوسونلر	سوموش سوسونلر	سوموش سوسونلر
سويل سويلكز	سوله سويلكز	سولسون سولسونلر	سولموش سولسونلر	سولموش سولسونلر
فرع فعل ايله ذوات افعالك بعض مقرر غائب صيغه لى اسم فاعل و مفعول اوله رق صفت مقادنده استعمال قلند قلرنندن ترتيب اتى وجه له بيان قاندر				
اسم فاعل	اسم فاعل	اسم فاعل	اسم فاعل	اسم فاعل
مقرر غائب مجهول	مقرر غائب	مستقبل	اسم مفعول	ماضى نقلى
سون	سوز	سوه جك	مقرر غائب	سوموش
سوه بيان	سومز	سويديجك	سولموش	سولموش
سويله	سويلور	سويله جك	سويلان	سولموش
	سولز	سويله جك	سويلان	سولموش

بویارک استیقامت‌آملری
سومک و اولوق فعل‌لری
مشابه اولدیغیدن
تحریریدن صرف نظر
ر اولمشدد

اسپیدن اولان ثقیل فعل‌لرک ذرات افعالی یسان قانور

ماضی شهودی

یازدم	سن	یازدک	او	یازدی	بز	یازدق	سز	یازدیکز	انلر	یازدیلر
یازدم		یازمدک		یازمدی		یازمدق		یازمدیکز		یازمدیلر
یازدم		یازلدک		یازلدی		یازلدق		یازلدیکز		یازلدیلر
یازدم		یازلدک		یازلدی		یازلدق		یازلدیکز		یازلدیلر

ماضی شهودی شرطی

یازدم ایسه	سن	یازدک ایسه	او	یازدی ایسه	بز	یازدق ایسه	سز	یازدیکز ایسه	انلر	یازدیلر ایسه
یازدی ایسم		یازدی ایسهک		یازدی ایسه		یازدی ایسهک		یازدی ایسهکز		یازدی ایسهلر
یازدم ایسه		یازمدک ایسه		یازمدی ایسه		یازمدق ایسه		یازمدیکز ایسه		یازمدیلر ایسه
یازمدی ایسم		یازمدی ایسهک		یازمدی ایسه		یازمدی ایسهک		یازمدی ایسهکز		یازمدی ایسهلر
یازلدم ایسه		یازلدک ایسه		یازلدی ایسه		یازلدق ایسه		یازلدیکز ایسه		یازلدیلر ایسه
یازلدی ایسم		یازلدی ایسهک		یازلدی ایسه		یازلدی ایسهک		یازلدی ایسهکز		یازلدی ایسهلر
یازلدم ایسه		یازلدک ایسه		یازلدی ایسه		یازلدق ایسه		یازلدیکز ایسه		یازلدیلر ایسه
یازلدی ایسم		یازلدی ایسهک		یازلدی ایسه		یازلدی ایسهک		یازلدی ایسهکز		یازلدی ایسهلر

حکایه ماضی شهودی

یازدم ایدی	سن	یازدک ایدی	ای	یازدی ایدی	بز	یازدق ایدی	سز	یازدیکز ایدی	انلر	یازدیلر ایدی
یازدی ایدم		یازدی ایدک		یازدی اید		یازدی ایدک		یازدی ایدیکز		یازدی ایدیلر
یازدم ایدی		یازمدک ایدی		یازمدی ایدی		یازمدق ایدی		یازمدیکز ایدی		یازمدیلر ایدی
یازمدی ایدم		یازمدی ایدک		یازمدی اید		یازمدی ایدک		یازمدی ایدیکز		یازمدی ایدیلر
یازلدم ایدی		یازلدک ایدی		یازلدی ایدی		یازلدق ایدی		یازلدیکز ایدی		یازلدیلر ایدی

يازلدی ایدم	يازلدی ایدك	يازلدی ایدیك	يازلدی ایدیك
يازلدی ایدی	يازلدی ایدی	يازلدی ایدی	يازلدی ایدی
يازلدی ایدم	يازلدی ایدك	يازلدی ایدیك	يازلدی ایدیك

منفی مع

ماضی نقلی

يازمشم	يازمشن	او	يازمش	بز	يازمشز	سز	يازمشسکز	انلر	يازمشلر
يازماشم	يازماشن	يازماش	يازماش	يازماش	يازماشز	يازماشسکز	يازماشسکز	يازماشلر	يازماشلر
يازلمشم	يازلمشن	يازلمش	يازلمش	يازلمش	يازلمشز	يازلمشسکز	يازلمشسکز	يازلمشلر	يازلمشلر
يازلامشم	يازلامشن	يازلامش	يازلامش	يازلامش	يازلامشز	يازلامشسکز	يازلامشسکز	يازلامشلر	يازلامشلر

ثبت مع

منفی مع

ثبت مع

منفی مع

ماضی نقلی شرطی

يازمش ايسدم	يازمش ايسدك	او	يازمش ايسدك	بز	يازمش ايسدك	سز	يازمش ايسدك	انلر	يازمش ايسدك
يازماش ايسدم	يازماش ايسدك	يازماش ايسدك	يازماش ايسدك	يازماش ايسدك	يازماش ايسدك	يازماش ايسدك	يازماش ايسدك	يازماش ايسدك	يازماش ايسدك
يازلمش ايسدم	يازلمش ايسدك	يازلمش ايسدك	يازلمش ايسدك	يازلمش ايسدك	يازلمش ايسدك	يازلمش ايسدك	يازلمش ايسدك	يازلمش ايسدك	يازلمش ايسدك
يازلامش ايسدم	يازلامش ايسدك	يازلامش ايسدك	يازلامش ايسدك	يازلامش ايسدك	يازلامش ايسدك	يازلامش ايسدك	يازلامش ايسدك	يازلامش ايسدك	يازلامش ايسدك

ثبت مع

منفی مع

ثبت مع

منفی مع

حكاية ماضی نقلی

يازمش ايدم	يازمش ايدك	او	يازمش ایدی	بز	يازمش ايدك	سز	يازمش ایدیك	انلر	يازمش ایدیك
يازماش ايدم	يازماش ايدك	يازماش ايدك	يازماش ایدی	يازماش ايدك	يازماش ايدك	يازماش ايدك	يازماش ایدیك	يازماش ایدیك	يازماش ایدیك
يازلمش ايدم	يازلمش ايدك	يازلمش ايدك	يازلمش ایدی	يازلمش ايدك	يازلمش ايدك	يازلمش ايدك	يازلمش ایدیك	يازلمش ایدیك	يازلمش ایدیك
يازلامش ايدم	يازلامش ايدك	يازلامش ايدك	يازلامش ایدی	يازلامش ايدك	يازلامش ايدك	يازلامش ايدك	يازلامش ایدیك	يازلامش ایدیك	يازلامش ایدیك

ثبت مع

منفی مع

ثبت مع

منفی مع

روایت ماضی نقلی

يازمش ايشدم	يازمش ايشن	او	يازمش ايشن	بز	يازمش ايشن	سز	يازمش ايشن	انلر	يازمش ايشن
يازماش ايشدم	يازماش ايشن	يازماش ايشن	يازماش ايشن	يازماش ايشن	يازماش ايشن	يازماش ايشن	يازماش ايشن	يازماش ايشن	يازماش ايشن
يازلمش ايشدم	يازلمش ايشن	يازلمش ايشن	يازلمش ايشن	يازلمش ايشن	يازلمش ايشن	يازلمش ايشن	يازلمش ايشن	يازلمش ايشن	يازلمش ايشن
يازلامش ايشدم	يازلامش ايشن	يازلامش ايشن	يازلامش ايشن	يازلامش ايشن	يازلامش ايشن	يازلامش ايشن	يازلامش ايشن	يازلامش ايشن	يازلامش ايشن

ثبت مع

منفی مع

ثبت مع

منفی مع

منفی حج یازلام یازلازسن یازلامز یازلامز یازلامز

مضارع شرطی

بن یازرایسم سن یازرایسك او یازرایسه بز یازرایسك سز یازرایسه كن انلر یازررایسه
یازمازایسم یازمازایسك یازمازایسه یازمازایسك یازمازایسه كن یازمازرایسه
یازیلورایسم یازیلورایسك یازیلورایسه یازیلورایسك یازیلورایسه كن یازیلوررایسه
یازلامزایسم یازلامزایسك یازلامزایسه یازلامزایسك یازلامزایسه كن یازلامزرایسه

حكاية مضارع

بن یازرایدم سن یازرایدك او یازرایدی بز یازرایدك سز یازرایدك انلر یازررایدی
یازمازایدم یازمازایدك یازمازایدی یازمازایدك یازمازایدك یازمازرایدی
یازیلورایدم یازیلورایدك یازیلورایدی یازیلورایدك یازیلورایدك یازیلوررایدی
یازلامزایدم یازلامزایدك یازلامزایدی یازلامزایدك یازلامزایدك یازلامزرایدی

روایت مضارع

بن یازرایشم سن یازرایشن او یازرایش بز یازرایشن سز یازرایشن كن انلر یازررایشن
یازمازایشم یازمازایشن یازمازایشن یازمازایشن یازمازایشن كن یازمازرایشن
یازیلورایشم یازیلورایشن یازیلورایشن یازیلورایشن یازیلورایشن كن یازیلوررایشن
یازلامزایشم یازلامزایشن یازلامزایشن یازلامزایشن یازلامزایشن كن یازلامزرایشن

مستقبل

بن یازیه جقم سن یازیه جقسن او یازیه جق بز یازیه جق سز یازیه جقسكن انلر یازیه جقلر
یازیه جقم یازیه جقسن یازیه جق یازیه جق یازیه جق یازیه جقسكن یازیه جقلر
یازیه جقم یازیه جقسن یازیه جق یازیه جق یازیه جق یازیه جقسكن یازیه جقلر
یازیه جقم یازیه جقسن یازیه جق یازیه جق یازیه جق یازیه جقسكن یازیه جقلر

مستقبل شرطی

یازیه جق ایسم سن یازیه جق ایسك او یازیه جق ایسه بز یازیه جق ایسك سز یازیه جق ایسه كن انلر یازیه جق ایسه

بیم	یازمقلغم	یازمقلغم	یازم	یازلام	لازم	کلدی	کلمش	کلور	کله جک	ایسه
سنگ	یازمقلغم	یازمقلغم	یازماک	یازماک	لازم	کلدی	کلمش	کلور	کله جک	ایسه
انک	یازمقلغم	یازمقلغم	یازمسی	یازمسی	لازم	کلدی	کلمش	کلور	کله جک	ایسه
بزم	یازمقلغم	یازمقلغم	یازمکن	یازمکن	لازم	کلدی	کلمش	کلور	کله جک	ایسه
سزک	یازمقلغم	یازمقلغم	یازمکن	یازمکن	لازم	کلدی	کلمش	کلور	کله جک	ایسه
انلرک	یازمقلغم	یازمقلغم	یازملری	یازملری	لازم	کلدی	کلمش	کلور	کله جک	ایسه

یاخود

بیم	یازمقلغم	یازمقلغم	یازمه	یازمه	حاجت	مس	اییدی	ایتمش	ایده یور	ایدر	ایده جک	ایسه
سنگ	یازمقلغم	یازمقلغم	یازمه	یازمه	حاجت	مس	اییدی	ایتمش	ایده یور	ایدر	ایده جک	ایسه
انک	یازمقلغم	یازمقلغم	یازمه	یازمه	حاجت	مس	اییدی	ایتمش	ایده یور	ایدر	ایده جک	ایسه
بزم	یازمقلغم	یازمقلغم	یازمه	یازمه	حاجت	مس	اییدی	ایتمش	ایده یور	ایدر	ایده جک	ایسه
سزک	یازمقلغم	یازمقلغم	یازمه	یازمه	حاجت	مس	اییدی	ایتمش	ایده یور	ایدر	ایده جک	ایسه
انلرک	یازمقلغم	یازمقلغم	یازمه	یازمه	حاجت	مس	اییدی	ایتمش	ایده یور	ایدر	ایده جک	ایسه

حکایه حال فعل وجوبی

بیم	یازملی	ایدم	سن	یازملی	ایدک	او	یازملی	ایدی	بز	یازملی	ایدک	سز	یازملی	ایدیکن	انلر	یازملی	ایدیبلر
منفی مع	یازماملی	ایدم		یازماملی	ایدک		یازماملی	ایدی		یازماملی	ایدک		یازماملی	ایدیکن		یازماملی	ایدیبلر
مثبت مع	یازملی	ایدم		یازملی	ایدک		یازملی	ایدی		یازملی	ایدک		یازملی	ایدیکن		یازملی	ایدیبلر
منفی مع	یازماملی	ایدم		یازماملی	ایدک		یازماملی	ایدی		یازماملی	ایدک		یازماملی	ایدیکن		یازماملی	ایدیبلر

روایت حال فعل وجوبی

بیم	یازملی	ایمشم	سن	یازملی	ایمشن	او	یازملی	ایمش	بز	یازملی	ایمش	سز	یازملی	ایمشکن	انلر	یازملی	ایمشلر
منفی مع	یازماملی	ایشم		یازماملی	ایشن		یازماملی	ایمش		یازماملی	ایمش		یازماملی	ایمشکن		یازماملی	ایمشلر
مثبت مع	یازملی	ایشم		یازملی	ایشن		یازملی	ایمش		یازملی	ایمش		یازملی	ایمشکن		یازملی	ایمشلر
منفی مع	یازماملی	ایشم		یازماملی	ایشن		یازماملی	ایمش		یازماملی	ایمش		یازماملی	ایمشکن		یازماملی	ایمشلر

حال فعل التزامی

یازمیه ایشم	یازمیه ایشسن	یازمیه ایش	یازمیه ایشز	یازمیه ایشسکن	یازمیه ایشلر
یازیه ایشم	یازیه ایشسن	یازیه ایش	یازیه ایشز	یازیه ایشسکن	یازیه ایشلر
یازلیه ایشم	یازلیه ایشسن	یازلیه ایش	یازلیه ایشز	یازلیه ایشسکن	یازلیه ایشلر

روایت حال فعل التزامی شرطی

یازمیه ایشم سن	یازمیه ایشسن او	یازمیه ایش بز	یازمیه ایشسن	یازمیه ایشسکن انلر	یازمیه ایشلر
یازمیه ایشم	یازمیه ایشسن	یازمیه ایش	یازمیه ایشز	یازمیه ایشسکن	یازمیه ایشلر
یازلیه ایشم	یازلیه ایشسن	یازلیه ایش	یازلیه ایشز	یازلیه ایشسکن	یازلیه ایشلر
یازلیه ایشم	یازلیه ایشسن	یازلیه ایش	یازلیه ایشز	یازلیه ایشسکن	یازلیه ایشلر

امر فعلاری

امر حاضر	نهی حاضر	امر غائب	نهی غائب
یاز یازیکز یازمه یازمیکز یازسون یازسونلر	یاز یازیکز یازمه یازمیکز یازسون یازسونلر	یاز یازیکز یازمه یازمیکز یازسون یازسونلر	یاز یازیکز یازمه یازمیکز یازسون یازسونلر
یاز یازیکز یازمه یازمیکز یازسون یازسونلر	یاز یازیکز یازمه یازمیکز یازسون یازسونلر	یاز یازیکز یازمه یازمیکز یازسون یازسونلر	یاز یازیکز یازمه یازمیکز یازسون یازسونلر

فرض فعل ایله ذوات افعال بعض مفرد غائب صیغه فعلی صفت اوله رق اسم فاعل و مفعول مقادیر مفسده استعمال

اسم فاعل	حال فعل التزامی	مضارع	مستقبل اسم مفعول	ماضی نقلی
مفرد غائب مجهول	مفرد غائب	مفرد غائب	مفرد غائب	مفرد غائب
یازان	یاز	یاز	یاز	یازمیش
یازیان	یازمه	یازماز	یازمیه جق	یازمامش
	یازلیه	یازیلور	یازلیه جق	یازلیمش
		یازلماز	یازلیه جق	یازلیمش

فعل مشاکت

ماضی شهودی

بن	بارشدیم	سن	بارشدک	او	بارشدی	بز	بارشدق	سر	بارشدیکز	انلر	بارشدیلر
					بارشدی						

ماضی شهودی شرطی

بارشدم ایسه سن بارشدک ایسه او بارشدی ایسه بز بارشدق ایسه سن بارشدیکز ایسه انلر بارشدیلر ایسه
بارشلدی ایسه

مثبت معن
مثبت معن

حکایه ماضی شهودی

بارشدم ایدی سن بارشدک ایدی او بارشدی ایدی بز بارشدق ایدی سمر بارشدیکز ایدی انلر بارشدیلر ایدی
بارشلدی ایدی

مثبت معن
مثبت معن

ماضی نقلی

بارشتم سن بارشتمسن او بارشتمش بز بارشتمش سمر بارشتمشکز انلر بارشتمشلر
بارشلمش

مثبت معن
مثبت معن

ماضی نقلی شرطی

بارشتم ایسه سن بارشتم ایسهک او بارشتمش ایسه بز بارشتمش ایسهک سمر بارشتمش ایسهکز انلر بارشتمشلر ایسه
بارشلمش ایسه

مثبت معن
مثبت معن

حکایه ماضی نقلی

بارشتم ایدم سن بارشتم ایدک او بارشتمش ایدی بز بارشتمش ایدک سمر بارشتمش ایدیکز انلر بارشتمش ایدیلر
بارشلمش ایدی

مثبت معن
مثبت معن

روایت ماضی نقلی

بارشتم ایمم سن بارشتم ایمسن او بارشتمش ایمش بز بارشتمش ایمش سمر بارشتمش ایمشکز انلر بارشتمش ایمشلر
بارشلمش ایمش

مثبت معن
مثبت معن

حال

بارشیورم سن بارشیورسن او بارشیور بز بارشیوروز سمر بارشیورسکز انلر بارشیورلر
بارشلیور

مثبت معن
مثبت معن

حال شرطی

بارشورایسه م سن بارشورایسه ک او بارشورایسه بز بارشورایسه ک سن بارشورایسه کز انلر بارشورایسه ل

بارشورایسه

حکایه حال

بارشورایده م سن بارشورایده ک او بارشورایده ی بز بارشورایده ک سن بارشورایده کز انلر بارشورایده ل

بارشورایده ی

روایت حال

بارشورایشم سن بارشورایشم او بارشورایشم بز بارشورایشم سن بارشورایشم کز انلر بارشورایشم ل

بارشورایشم

مضارع

بارشورم سن بارشورم او بارشورم بز بارشورم سن بارشورم کز انلر بارشورم ل

بارشورم

مضارع شرطی

بارشورایسه م سن بارشورایسه ک او بارشورایسه بز بارشورایسه ک سن بارشورایسه کز انلر بارشورایسه ل

بارشورایسه

حکایه مضارع

بارشورایده م سن بارشورایده ک او بارشورایده ی بز بارشورایده ک سن بارشورایده کز انلر بارشورایده ل

بارشورایده ی

روایت مضارع

بارشورایشم سن بارشورایشم او بارشورایشم بز بارشورایشم سن بارشورایشم کز انلر بارشورایشم ل

بارشورایشم

مستقبل

بارشه جقم سن بارشه جقم او بارشه جقم بز بارشه جقم سن بارشه جقم کز انلر بارشه جقم ل

بارشه جقم

مستقبل شرطی

ثبت معین
ثبت معین
بارشده جق ایسم سن برشده جق ایسه ای بارشده جق ایسه بر بارشده جق ایسه کز انلر بارشده
بارشده جق ایسه
بارشده جق ایسه

حکایه مسبق

ثبت معین
ثبت معین
بارشده جق ایسم سن بارشده جق ایسه او بارشده جق ایسه بر بارشده جق ایسه کز انلر بارشده جق
بارشده جق ایسه
بارشده جق ایسه

روایت مسبق

ثبت معین
ثبت معین
بارشده جق ایسم سن بارشده جق ایسم سن او بارشده جق ایسم سن بر بارشده جق ایسم سن کز انلر بارشده جق
بارشده جق ایسم
بارشده جق ایسم

فعل وجوبی

ثبت معین
ثبت معین
بارشتم سن بارشتم سن او بارشتم سن بر بارشتم سن کز انلر بارشتم سن
بارشتم سن
بارشتم سن

فعل وجوبی شرطی

ثبت و منفی اوله رق مصادرك كرك معلوم و مجهول و كرك تا كیدی و تخفیله نكلم اولنان جمله شرطیه فعل
وجوبی هر خصوصه عائد اوله جفتدن عوم افاده ایدر مثلاً بارشقی و بارشقی و بارشقی و بارشقی و بارشقی
و بارشقی لازم کدی و کیش و کلیور و کاور و کله جک ایسه
ثبت و منفی اوله رق معلوم اولان مصادرك تا كیدی و تخفیله ضمیر اضافی علاوه قلندقه خصوص افاده ایدر
مثلاً

نیم بارشتم قلم یا خود بارشتم	لازم کدی	کیش	کلیور	کاور	کله جک	ایسه
سنگ بارشتم قلم یا خود بارشتم	لازم کدی	کیش	کلیور	کاور	کله جک	ایسه
انک بارشتم قلم یا خود بارشتم	لازم کدی	کیش	کلیور	کاور	کله جک	ایسه
بزم بارشتم قلم یا خود بارشتم	لازم کدی	کیش	کلیور	کاور	کله جک	ایسه
سن بارشتم قلم یا خود بارشتم	لازم کدی	کیش	کلیور	کاور	کله جک	ایسه
انلر بارشتم قلم یا خود بارشتم	لازم کدی	کیش	کلیور	کاور	کله جک	ایسه

﴿ یاخود ﴾

بنم	بارشقهغه	یاخود بارشقه	حاجت مس	ایتدی	ایتمش	ایده یور ایدر ایده جک	ایسه
سرنک	بارشقهغه	بارشقه	حاجت مس	ایتدی	ایتمش	ایده یور ایدر ایده جک	ایسه
انک	بارشقهغه	بارشقه	حاجت مس	ایتدی	ایتمش	ایده یور ایدر ایده جک	ایسه
نرم	بارشقهغه	بارشقه	حاجت مس	ایتدی	ایتمش	ایده یور ایدر ایده جک	ایسه
سرنک	بارشقهغه	بارشقه	حاجت مس	ایتدی	ایتمش	ایده یور ایدر ایده جک	ایسه
انلرک	بارشقهغه	بارشقه	حاجت مس	ایتدی	ایتمش	ایده یور ایدر ایده جک	ایسه

﴿ حکایه حال فعل وجوبی ﴾

بن بارشقه ایدم سن بارشقه ایدک او بارشقه ایدی بز بارشقه ایدک سز بارشقه ایدیکز انلر بارشقه ایدیلر
بارشقه ایدی

﴿ روایت حال فعل وجوبی ﴾

بن بارشقه ایمشم سن بارشقه ایمشن او بارشقه ایمش بز بارشقه ایمش سز بارشقه ایمش سکر انلر بارشقه ایمشلر
بارشقه ایمش

﴿ حال فعل التزامی ﴾

بارشقهیم سن بارشقه سن او بارشقه یاخود بارشقهون بز بارشقه سز بارشقه سکر انلر بارشقه یاخود بارشقهونلر
بارشقه یاخود بارشقهون

﴿ حال فعل التزامی شرطی ﴾

بن بارشقه سیم سن بارشقه او بارشقه بز بارشقه سز بارشقه سکر انلر بارشقه سز
بارشقه

﴿ حکایه حال فعل التزامی ﴾

بن بارشقه ایدم سن بارشقه ایدک او بارشقه ایدی بز بارشقه ایدک سز بارشقه ایدیکز انلر بارشقه ایدیلر
بارشقه ایدی

﴿ حکایه حال فعل التزامی شرطی ﴾

ثبت معین
ثبت حج
بارشده ایدم سن بارشده ایدك او بارشده ایدی بز بارشده ایدك سن بارشده ایدكز انلر بارشده ایدلر
بارشده ایدی

روایت حال فعل التزامی

ثبت معین
ثبت حج
بارشده ایمشم سن بارشده ایمشن او بارشده ایمش بز بارشده ایمش سن بارشده ایمشكز انلر بارشده ایمشلر
بارشده ایمش

روایت حال فعل التزامی شرطی

ثبت معین
ثبت حج
بارشده ایمشم سن بارشده ایمشن او بارشده ایمش بز بارشده ایمش سن بارشده ایمشكز انلر بارشده ایمشلر
بارشده ایمش

امر فعلی

امر حاضر	نهی حاضر	امر غائب	نهی غائب
بارش بارشكز	بارشده بارشكز	بارشون بارشونلر	بارشسون بارشسونلر
اسم فاعل	مضارع	اسم مفعول	مضارع
مفرد غائب	مفرد غائب	مفرد غائب	مفرد غائب
بارشان	بارشور	بارشجق	بارشیش
بارشله	بارشور	بارشله جق	بارشیش

فعل اقتداری

ایلك لَفَايَه تَرَك
ایدن فعل مشاركت
اولد یغی حالده فعل
اقتداری مشاركت
اولوب تصریقی دخی
فعل اقتداری کی اولور
مئلا کورشه ییادم کی
اشوماضی شهودی
متغیسنك معلومده
اوقویه ییله مام و محبو
لنده اوقونه ییله مام
خی دیتله ییورایسده
پکده مستهل دکدر

ماضی شهودی

ثبت معین
ثبت حج
بارشده ایمشم سن بارشده ایمشن او بارشده ایمش بز بارشده ایمش سن بارشده ایمشكز انلر بارشده ایمشلر
بارشده ایمش

اوقونيه يايور ايدم اوقونه يايورايدك اوقونه يايورايدى اوقونه يايورايدك اوقونه يايورايدكز اوقونه يايورايدك
اوقونه ميورايدم اوقونه ميورايدك اوقونه ميورايدى اوقونه ميورايدك اوقونه ميورايدكز اوقونه ميورايدك
اوقونه يايورايدم اوقونه يايورايدك اوقونه يايورايدى اوقونه يايورايدك اوقونه يايورايدكز اوقونه يايورايدك
اوقونه ميورايدم اوقونه ميورايدك اوقونه ميورايدى اوقونه ميورايدك اوقونه ميورايدكز اوقونه ميورايدك

(روایت حال)

[illegible]

﴿مضارع﴾

[illegible]

﴿ مضارع شرطی ﴾

اوقوبه يياور ايسدم اوقوبه يياور ايسك اوقوبه يياور ايسد اوقوبه يياور ايسد اوقوبه يياور ايسد
اوقوبه يماز ايسدم اوقوبه يماز ايسك اوقوبه يماز ايسد اوقوبه يماز ايسد اوقوبه يماز ايسد
اوقوبه يياور ايسدم اوقوبه يياور ايسك اوقوبه يياور ايسد اوقوبه يياور ايسد اوقوبه يياور ايسد
اوقوبه يماز ايسدم اوقوبه يماز ايسك اوقوبه يماز ايسد اوقوبه يماز ايسد اوقوبه يماز ايسد

☆ حکایت مضارع ☆

[illegible]

ن وقو بهيله جك ائشم اوقو بهيله جك ائشمن اوقو بهيله جك ائمش اوقو بهيله جك ائمش اوقو بهيله جك ائشكز
نقى مع اوقو بهيله جق ائشم اوقو بهيله جق ائشمن اوقو بهيله جق ائمش اوقو بهيله جق ائشمن اوقو بهيله جق ائشكز
بت مىج اوقو بهيله جك ائشم اوقو بهيله جك ائشمن اوقو بهيله جك ائمش اوقو بهيله جك ائشمن اوقو بهيله جك ائشكز
نقى مىج اوقو بهيله جق ائشم اوقو بهيله جق ائشمن اوقو بهيله جق ائمش اوقو بهيله جق ائشمن اوقو بهيله جق ائشكز

﴿ فعل وجوبی ﴾

[illegible]

﴿ فعل و جوابی شرطی ﴾

مثبت و منفی اوله رق مصادرك كرم معلوم و مجهول و كر كنأ كیدی و تحفیفیلریله تكلم اولسان جنسه
شرطیه فعل و جوی هر خصوصه عائد ارله جعفر بن عموم افاده ایدر مثلاً
اوقویه بیملك و بیتامك اوقویه بیملكلك و بیتامكلك اوقویه بیلمه و بیتامه اوقونه بیملك و بیتامك
اوقونه بیملكلك و بیتامكلك اوقونه بیلمه و بیتامه لازم كادی كلش کایور کلور كله چك ایسه

مثبت و منفی اوله رق معلوم و مجهول اولان مصادر كنأ كیدی و تحفیفیلریسه ضمیر اضافی علاوه قندقد خصوص
افاده ایدر مثلاً

بزم او قویه بیلمک کیم و بیلمک کیم او قویه بیلم و بیلم لازم کادی کش کایور کله جک ایسه
 سنک او قویه بیلمک کیم و بیلمک کیم او قویه بیلمک لازم کادی کش کایور کله جک ایسه
 انک او قویه بیلمک کیم و بیلمک کیم او قویه بیلمک لازم کادی کش کایور کله جک ایسه
 بزم او قویه بیلمک کیم و بیلمک کیم او قویه بیلمک لازم کادی کش کایور کله جک ایسه
 سنک او قویه بیلمک کیم و بیلمک کیم او قویه بیلمک لازم کادی کش کایور کله جک ایسه
 انک او قویه بیلمک کیم و بیلمک کیم او قویه بیلمک لازم کادی کش کایور کله جک ایسه
 ماخود

نیم او فویه بیلمکاکمه ویتلامد کاکمه ویتلده ویتلامد حاجت مس ایندی انیش ایدمور ایدر ایده جاک ایسه
سینک ارقون، بیلمکاکمه ویتلامد کاکمه ویتلیکه ویتلامد کاکمه
ایک او قوه بیلمکاکمه ویتلامد کاکمه ویتلده ویتلامد

مثبت مجهول
منفی مجهول

وقونه بیسمه ایمشیم اوقونه بیسمه ایمشیم اوقونه بیسمه ایمشیم اوقونه بیسمه ایمشیم اوقونه بیسمه ایمشیم
وقونه بیسمه ایمشیم اوقونه بیسمه ایمشیم اوقونه بیسمه ایمشیم اوقونه بیسمه ایمشیم اوقونه بیسمه ایمشیم

امر فعلاری

امر حاضر

نهی حاضر

امر غائب

نهی غائب

اوقویدیل اوقویه بیلکیز اوقویه بیلمه اوقویه بیلمکیز اوقویه بیاسون اوقویه بیاسونلر اوقویه بیلمسون اوقویه بیلمسونلر
اوقونه ییل اوقونه ییلکیز اوقونه بیلمه اوقونه بیلمکیز اوقونه بیاسون اوقونه بیاسونلر اوقونه بیلمسون اوقونه بیلمسونلر

فرع فعل ایله نوات افعالک بعض مفرد غائب صیغه فعلی اسم فاعل و مفعول مقادیده قولانلند یغندن ترتیب اتی
و جمله بیان قنور

اسم فاعل	حال فعل التزامی	مضارع	مستقبل	اسم مفعول	ماضی نقلی
مفرد غائب مجهول	مفرد غائب مجهول	مفرد غائب	مفرد غائب	مفرد غائب	مفرد غائب
اوقویدیلان	اوقویه بیلور	اوقویه بیلمه	اوقویه بیلمه	اوقویه بیلمش	اوقویه بیلمش
اوقویه میان	اوقویه ماز	اوقویه میه	اوقویه میه	اوقویه مامش	اوقویه مامش
اوقونه	اوقویه بیلمور	اوقویه بیلمه	اوقویه بیلمه	اوقویه بیلمش	اوقویه بیلمش
	اوقونه ماز	اوقونه میه	اوقونه میه	اوقونه مامش	اوقونه مامش

فعل تعجیلی بیاندردر

فائده و یرمک لفظیه ترکب ابدن فعل مشارکت اولدیغی حالده فعل تعجیلی مشارکت اولوب نصر بنی دخی فعل
تعجیلی کی اولور مثلا کوروشو یردم کولوشو یردم کی

ماضی شهودی

مثبت معین کیسوردم سن کیسورده او کیسوردی بز کیسورده سز کیسورده یکر انلر کیسورده یلر

ماضی شهودی شرطی

بن کیسوردم ایسه سن کیسورده ایسه او کیسوردی ایسه بز کیسورده ایسه سز کیسورده یکر ایسه انلر کیسورده یلر

حکایه ماضی شهودی

کیسوردم ایدی کیسورده ایدی کیسوردی ایدی کیسورده ایدی کیسورده یکر ایدی کیسورده یلر ایدی
کیسورده ایدم کیسوردی ایدم کیسوردی ایدم کیسوردی ایدم کیسوردی ایدم کیسوردی ایدم

ماضی

بوتولده تصریف قلنان
فعللک مجهوللری معنی
به مخصوص صدر کیسوردم
یا زیلیورده یا صیایورده
کوردیلورده کی مفعول
ایله وفیه و عنه الان
فعللک سماعی اوله رق
بعضاً نوات افعالی کاملاً
و بعضاً مفرد غائبلری
مجهول اوله رق اسمعال
قنور باقیلوردم یا زیلیو
بردی کیدیلورده کی

ماضی نقلی

بن کسورم شمن سن کسورم شمن او کسورم شمن بز کسورم شمن سز کسورم شمن کنز انلر کسورم شمن

ماضی نقلی شرطی

کسورم شمن ایسه کسورم شمن ایسه کسورم شمن ایسه کسورم شمن ایسه کسورم شمن ایسه کسورم شمن ایسه

حکایه ماضی نقلی

کسورم شمن ایدم کسورم شمن ایدم کسورم شمن ایدم کسورم شمن ایدم کسورم شمن ایدم کسورم شمن ایدم

روایت ماضی نقلی

کسورم شمن ایتم کسورم شمن ایتم کسورم شمن ایتم کسورم شمن ایتم کسورم شمن ایتم کسورم شمن ایتم

حال

بن کسورم سن کسورم سن او کسورم سن بز کسورم سن سز کسورم سن کنز انلر کسورم سن

حال شرطی

کسورم ایسم کسورم ایسم کسورم ایسم کسورم ایسم کسورم ایسم کسورم ایسم کسورم ایسم

حکایه حال

کسورم ایدم کسورم ایدم کسورم ایدم کسورم ایدم کسورم ایدم کسورم ایدم کسورم ایدم

روایت حال

کسورم ایتم کسورم ایتم کسورم ایتم کسورم ایتم کسورم ایتم کسورم ایتم کسورم ایتم

مضارع

بن کسورم سن کسورم سن او کسورم سن بز کسورم سن سز کسورم سن کنز انلر کسورم سن

فقط فعل لازم ملزوم
یا لکن معلوم لری قوللا
نیلور یا تیوردم بتیور
دی یا تیور دک کپی یا
نیلور دی دینسه معنای
اخر پیدا ایدوب یاغق
معنای بیان ایده مز

﴿ مضارع شرطی ﴾

مثبت مع بن کیو پر ایسه م سن کیو پر ایسه ک او کیو پر ایسه ب کیو پر ایسه ک م کیو پر ایسه ک ز انلر کیو پر ایسه ل

﴿ حکایه مضارع ﴾

مثبت مع بن کیو پر ایسه م سن کیو پر ایسه ک او کیو پر ایسه ب کیو پر ایسه ک م کیو پر ایسه ک ز انلر کیو پر ایسه ل

﴿ روایت مضارع ﴾

مثبت مع بن کیو پر ایسه م سن کیو پر ایسه ک او کیو پر ایسه ب کیو پر ایسه ک م کیو پر ایسه ک ز انلر کیو پر ایسه ل

﴿ مستقبل ﴾

مثبت مع بن کیو پر ایسه م سن کیو پر ایسه ک او کیو پر ایسه ب کیو پر ایسه ک م کیو پر ایسه ک ز انلر کیو پر ایسه ل

﴿ مستقبل شرطی ﴾

مثبت مع بن کیو پر ایسه م سن کیو پر ایسه ک او کیو پر ایسه ب کیو پر ایسه ک م کیو پر ایسه ک ز انلر کیو پر ایسه ل

﴿ حکایه مستقبل ﴾

مثبت مع بن کیو پر ایسه م سن کیو پر ایسه ک او کیو پر ایسه ب کیو پر ایسه ک م کیو پر ایسه ک ز انلر کیو پر ایسه ل

﴿ روایت مستقبل ﴾

مثبت مع بن کیو پر ایسه م سن کیو پر ایسه ک او کیو پر ایسه ب کیو پر ایسه ک م کیو پر ایسه ک ز انلر کیو پر ایسه ل

﴿ فعل وجوبی ﴾

مثبت مع بن کیو پر ایسه م سن کیو پر ایسه ک او کیو پر ایسه ب کیو پر ایسه ک م کیو پر ایسه ک ز انلر کیو پر ایسه ل

فعل وجوبی شرطی

مثبت و منی اوله رق مصادرك كر لمعلوم و محمول و كرك ناكیدی و تخفیه فیله تكلم اولان جمله شرطیه فعل وجوبی هر خصوصه عائد اوله جفتدن عموم افاده ایدر مثلا کسبورهك کسبورهك کسبورهك لازم کلدی كلش کلیور کاور کله جك ایسه مثبت و منی اوله رق معلوم و محمول اولان مصادرك ناكیدی و تخفیه فیله ضمیر اضافی علاوه قلند قده خصوص افاده ایدر مثلا

بنم کسبورهك كلش کلیور کاور کله جك ایسه
سنگ کسبورهك كلش کلیور کاور کله جك ایسه
انك کسبورهك كلش کلیور کاور کله جك ایسه
بنم کسبورهك كلش کلیور کاور کله جك ایسه
سنگ کسبورهك كلش کلیور کاور کله جك ایسه
انك کسبورهك كلش کلیور کاور کله جك ایسه

یا خود

بنم کسبورهك كلش کلیور کاور کله جك ایسه
سنگ کسبورهك كلش کلیور کاور کله جك ایسه
انك کسبورهك كلش کلیور کاور کله جك ایسه
بنم کسبورهك كلش کلیور کاور کله جك ایسه
سنگ کسبورهك كلش کلیور کاور کله جك ایسه
انك کسبورهك كلش کلیور کاور کله جك ایسه

حکایه حال فعل وجوبی

بنم کسبورهك كلش کلیور کاور کله جك ایسه
سنگ کسبورهك كلش کلیور کاور کله جك ایسه
انك کسبورهك كلش کلیور کاور کله جك ایسه
بنم کسبورهك كلش کلیور کاور کله جك ایسه
سنگ کسبورهك كلش کلیور کاور کله جك ایسه
انك کسبورهك كلش کلیور کاور کله جك ایسه

روایت حال فعل وجوبی

بنم کسبورهك كلش کلیور کاور کله جك ایسه
سنگ کسبورهك كلش کلیور کاور کله جك ایسه
انك کسبورهك كلش کلیور کاور کله جك ایسه
بنم کسبورهك كلش کلیور کاور کله جك ایسه
سنگ کسبورهك كلش کلیور کاور کله جك ایسه
انك کسبورهك كلش کلیور کاور کله جك ایسه

حال فعل التزامی

مثبت مع بن کیویره من کیویره من او کیویره یا خود کیویره من بر کیویره من سر کیویره سکن انلر کیویره یا خود کیویره من سونلر

حاله فعل التزامی شرطی

مثبت مع بن کیویره من سن کیویره سکن او کیویره سکن بر کیویره سکن سن کیویره سکن انلر کیویره سکن

حکایه حال فعل التزامی

مثبت مع بن کیویره ایدم سن کیویره ایدلر او کیویره ایدی بر کیویره ایدلر سن کیویره ایدلر انلر کیویره ایدلر

حکایه حال فعل التزامی شرطی

مثبت مع بن کیویره ایدم سن کیویره ایدلر او کیویره ایدی بر کیویره ایدلر سن کیویره ایدلر انلر کیویره ایدلر

روایت حال فعل التزامی

مثبت مع بن کیویره ایمشم سن کیویره ایمشن او کیویره ایمش بر کیویره ایمشن سن کیویره ایمشن انلر کیویره ایمشن

روایت حال فعل التزامی شرطی

مثبت مع بن کیویره ایمشم سن کیویره ایمشن او کیویره ایمش بر کیویره ایمشن سن کیویره ایمشن انلر کیویره ایمشن

امر فعلی

امر حاضر امر غائب امر غائب
کیویر کیویر کیویر کیویر کیویر کیویر کیویر کیویر کیویر کیویر

فرع فعل ایله ذوات افعال بعض مفرد غائب صیغه لری اسم فاعل ومفعول مقام بنده صفت اوله رق استعمال قلند قلند ترتیب اتی وجهه بیان قلند

اسم فاعل	حال فعل التزامی	مضارع	مستقبل	اسم مفعول	ماضی نقلی
کیویر	مفرد غائب مجهول	مفرد غائب	مفرد غائب	کیویر	مفرد غائب
کیویر	کیویر	کیویر	کیویر	کیویر	کیویر
کیویر	کیویر	کیویر	کیویر	کیویر	کیویر

صدور تحدی زانک ایشی وحالی اولوب انجی قوت و قدرت جناب الیمیدیه شتاج و متوقف بولان زکرائی افه الک
مفرد غایب لری موم اوله رق استعمال اولور فقط سمعی اوله رق بونلرک بری ذوات افه الیه قوللا نیلور ایسه
تشبیه یان ایدر مثلا کولک کی کورلم بوژی اریدم فورتنه کی اسد جکم وه کذا دیناور

ماضی شهودی

قاریاغدی بوزطوتدی بوزاریدی یغوریاغدی روزکاراسدی فورتنه اولدی کولک کورلدی

ماضی شهودی شرطی

یاغدی ایسه بوزطوتدی ایسه بوزاریدی ایسه یغوریاغدی ایسه روزکاراسدی ایسه فورتنه اولدی ایسه کولک کورلدی ایسه

حکایه ماضی شهودی

یاغدی ایدی بوزطوتدی ایدی بوزاریدی ایدی یغوریاغدی ایدی روزکاراسدی ایدی فورتنه اولدی ایدی کولک کورلدی ایدی

ماضی نقلی

قاریاغش بوزطوتش بوزارش یغوریاغش روزکاراش فورتنه اولش کولک کوراش

ماضی نقلی شرطی

قاریاغش ایسه بوزطوتش ایسه بوزارش ایسه یغوریاغش ایسه روزکاراش ایسه فورتنه اولش ایسه کولک کوراش ایسه

حکایه ماضی نقلی

قاریاغش ایدی بوزطوتش ایدی بوزارش ایدی یغوریاغش ایدی روزکاراش ایدی فورتنه اولش ایدی کولک کوراش ایدی

روایت ماضی نقلی

قاریاغش ایمش بوزطوتش ایمش بوزارش ایمش یغوریاغش ایمش روزکاراش ایمش فورتنه اولش ایمش کولک کوراش ایمش

حال

قارياغور بوزطوتايور بوزاريسور يغمورياغور روزكاراسيور فورتنه اوليور كوك كورليور
قارياغه يور بوزطوته يور يغمورياغه يور روزكاراسيور

﴿ حال شرطی ﴾

مثبت مع قارياغور ايسه بوزطوته يور ايسه بوزاريسور ايسه يغمورياغور ايسه روزكاراسه يور ايسه فورتنه اوليور ايسه كوك كور ليور ايسه

﴿ حكاية حال ﴾

مثبت مع قارياغور ايدى بوزطوته يور ايدى بوزاريسور ايدى يغمورياغور ايدى روزكاراسيور ايدى فورتنه اوليور ايدى كوك كور ليور ايدى

﴿ روايت حال ﴾

مثبت مع قارياغور ايمش بوزطوته يور ايمش بوزاريسور ايمش يغمورياغور ايمش روزكاراسيور ايمش فورتنه اوليور ايمش كوك كور ليور ايمش

﴿ مضارع ﴾

مثبت مع قارياغر بوزطوتار بوزارير يغمورياغر روزكاراسر فورتنه اولور كوك كورلر

﴿ مضارع شرطی ﴾

مثبت مع قارياغرايسه بوزطوتار ايسه بوزار ايسه يغمورياغرايسه روزكاراسر ايسه فورتنه اولور ايسه كوك كورلر ايسه

﴿ حكاية مضارع ﴾

مثبت مع قارياغرايدى بوزطوتار ايدى بوزار ايدى يغمورياغرايدى روزكاراسر ايدى فورتنه اولور ايدى كوك كورلر ايدى

﴿ روايت مضارع ﴾

مثبت مع قارياغرايمش بوزطوتار ايمش بوزار ايمش يغمورياغرايمش روزكاراسر ايمش فورتنه اولور ايمش كوك كورلر ايمش

﴿ مستعمل ﴾

قاریاغ جق بوزطونه جق بوزاری به جک یغوریاغه جق روزکاراسه جق فورته اوله جق کول کورلیه جق مثبت مع

❖ مستقبل شرطی ❖

قاریاغ جق ایسه بوزطونه جق ایسه بوزاری به جک ایسه یغوریاغه جق ایسه روزکاراسه جک ایسه فورته اوله جق ایسه مثبت مع

❖ حکایه مستقبل ❖

قاریاغ جق ایدی بوزطونه جق ایدی یغوریاغه جق ایدی روزکاراسه جک ایدی فورته اوله جق ایدی کول کور ایدی جک ایدی مثبت مع

❖ روایت مستقبل ❖

قاریاغ جق ایمش بوزاری به ایمش یغوریاغه جق ایمش روزکاراسه جک ایمش فورته اوله جق ایمش کول کوراید جک ایمش مثبت مع

❖ فعل وجوبی ❖

قاریاغلی بوزطوتلی بوزاریلی یغوریاغلی روزکاراسملی فورته اولمی کول کورایدیر مثبت مع

❖ فعل وجوبی شرطی ❖

قارک یاغعلی بوزک طوتعلی بوزارءکلی یغورک یاغعلی روزکارک اسمکلی لازم کلدی کلش کلورک اورکله جک ایسه
قارک یاغعلی بوزک طوتعلی بوزارءعلی یغورک یاغعلی فورته نك اولمسی لازم کلدی کلش کلورک اورکله جک ایسه
قارک یاغعلی بوزطوتعلی بوزارءکک یغورک یاغعلی کول کورکک لازم کلدی کلش کلورک اورکله جک ایسه
قارک یاغعلی بوزطوتعلی یاغ ارءک فورته اولق کول کورک لازم کلدی کلش کلورک اورکله جک ایسه
قاریاغ بوزطوتله بوزارء فورته اوله کول کورله لازم کلدی کلش کلورک اورکله جک ایسه
مفعول الیه حالیه دخی اوله یلور قارک و یغورک یاغعلله و یاغعلسته حاجت مس ایدر ایسه کبی

❖ حکایه فعل وجوبی ❖

قاریاغلی ایدی بوزطوتلی ایدی بوزاریلی ایدی یغوریاغلی ایدی روزکاراسملی ایدی فورته اولمی ایدی کول کورلمی ایدی مثبت مع

❖ روایت فعل وجوبی ❖

قاریاغلی ایمش بوزطوتلی ایمش بوزاریلی ایمش یغوریاغلی ایمش روزکاراسملی ایمش فورته اولمی ایمش کول کورالمی ایمش مثبت مع

﴿ حال فعل التزامی ﴾

مثبت مع قاریاغده بوزطوته بوزاری به یغموریاغده روزکاراسه فورتنه اوله کولک کورلیدی
قاریاغسون بوزطوتسون بوزاریسون یغموریاغسون روزکاراسسون فورتنه اولسون کولک کورلسون

﴿ حال فعل التزامی شرطی ﴾

مثبت مع قاریاغسه بوزطوتسه بوزاریسه یغموریاغسه روزکاراسسه فورتنه اولسه کولک کورلسه

﴿ حکایت حال فعل التزامی ﴾

مثبت مع قاریاغده ایدی بوزطوته ایدی بوزاری به ایدی یغموریاغده ایدی روزکاراسه ایدی فورتنه اوله ایدی کولک کورلیدی ایدی
قاریاغیدی بوزطوتیدی بوزاری ییدی یغموریاغیدی روزکاراسیدی فورتنه اولیدی کولک کورلیدی

﴿ حکایت حال فعل التزامی شرطی ﴾

مثبت مع قاریاغسه ایدی بوزطوتسه ایدی بوزاریسه ایدی یغموریاغسه ایدی روزکاراسه ایدی فورتنه اولمه ایدی کولک کورلسه ایدی

﴿ روایت حال فعل التزامی ﴾

مثبت مع قاریاغده ایمش بوزطوته ایمش بوزاری به ایمش یغموریاغده ایمش روزکاراسه ایمش فورتنه اوله ایمش کولک کورلیدی ایمش

﴿ روایت حال فعل التزامی شرطی ﴾

مثبت مع قاریاغسه ایمش بوزطوتسه ایمش بوزاریسه ایمش یغموریاغسه ایمش روزکاراسه ایمش فورتنه اولمه ایمش کولک کورلسه ایمش

﴿ امر فعلاری ﴾

قاریاغ بوزطوت بوزاری یغموریاغ روزکاراس فورتنه اول کولک کورله تنی وترجی مقامنده قوللا نیلور

فرع فعل ایله بعض مفرد غائب صیغه لری اسم فاعل و مفعول مقامنده صفت اوله رق استعمال قانده قلمزدن ترتیب اتی وجهله بیان قلدور

اسم فاعل	حال فعل التزامی	مضارع	مستقبل	اسم مفعول	ماضی نقلی
مفرد غائب مجمool	مفرد غائب	مفرد غائب	مفرد غائب	اسم مفعول	مفرد غائب

یاغش اولان فاروینمور	یاغش اولان فاروینمور	یاغش اولان فاروینمور	یاغش اولان فاروینمور
طوبش اولان بوژ	طوبش اولان بوژ	طوبش اولان بوژ	طوبش اولان بوژ
اریمش اولان بوژوقار	اریمش اولان بوژوقار	اریمش اولان بوژوقار	اریمش اولان بوژوقار
اسمش اولان روزکار	اسمش اولان روزکار	اسمش اولان روزکار	اسمش اولان روزکار
اولمش اولان فورتنه	اولمش اولان فورتنه	اولمش اولان فورتنه	اولمش اولان فورتنه
کورلش اولان کولک	کورلش اولان کولک	کورلش اولان کولک	کورلش اولان کولک

تنبیه بومقوله افعال می کبه نک مجهولری مستعمل اولمده یفسندن اسم مفعول و حال فعل التزامی مفرد غائب مجهوللری بوقدر اسم فاعل و مضارع و مستقبل و ماضی نقلی مفرد غائبی بورداده یازلسدیغی کبی فعل ترکیب قلند یغی اسماء تقدم ایدوب اسم فاعل مقابله ماضی نقلی اسم مفعول مقابله قوللانیلور

وبونک کبی جمیع افعال می کبه اگر اسم ایله اولور و فعل دخی متعدی بولور ایدوب صیغهلری تام کاور فقط اسم مفعول ایله ماضی نقلی و مضارع و مستقبل کجه بوللرند، فعل ترکیب قلند یغی اسم اوزرینه تقدیم قلنور و معناه جملیه دخی تبدل و وقوع بولور مثلاً اغاج کسمک اغاج کسن اغاج کسر کسیلور اغاج کسه جک کسسه جک اغاج کسیلان اغاج اغاج کسمش اغاج حوض یایمق حوض پان حوض پیار یایلور حوض یایه جق یایله جق حوض یایلان حوض حوض یایمش یایلش حوض نقل ایتک نقل ایدن نقل اولکله کلان و نقل ایدیله کلان نقل ایدر نقل ایدیلور و نقل اولور نقل اید، جک نقل ایدیله جک نقل اولکله جق نقل ایدیلان نقل اولانان نقل ایش نقل ایدلش و نقل اولمش کبی

و بورد و مفعول ایله و فیه و عنه الان فعللر هر تقدیر مجهول قلنورلر ایدورده حال فعل التزامی مفرد غائب مجهول ایله اسم مفعولاری بوقدرده مضارع و مستقبل کجه بوللری و مقابله صفت اولور قق و لا نماز بروسه یه کیمک بروسه یه کیدن بروسه یه کیدر بروسه یه کیده جک ادرنه ده قالمق ادرنه ده قلان ادرنه ده قلاور ادرنه ده قاله جق ادرنه ده قالمش بروسه دن چیققی برسه دن چیقان بروسه دن چیقار بروسه دن چیقده جق بروسه دن چیقمش کبی اسم مصدر و صفتله ترکیب قلنن فعللرده بومثلاً و تقدیم و تأخیر اولسوب اولق فعل کبی تصریف قلنور فقط اولق فعلیه ترکیب قلنلرک مضارعلری شوا عسولدن مستثنا در

تنبیه مفرد غائبلر نداعدا کافه فعللرک ماضی شهودی شرط و حکایه ماضی شهودیلری ایکی وجهله تکلم و تلفظ اولوب تحریر دخی اولکله یلور

کافه ذوات افعال و فرع فعلک مصداق ماده اصلیه سندن تولدی و بونلره بعض حروفات

ضم و علا و اولکله رق تحصیل بیاننده در

صورت اخباریه

قاعده ماضی شهودی متکلیک رأى العین یعنی کوزیله کوردیکی یا خود کوزی ایله کورمش کبی ییلدیکی ماده و کیفیاتی خبر و یرن صیغه اولوب کیمش زمانه دلالت ایدر اصول تصریفی ماده اصلیه نک مفرد غائبیه دی وجهه لر و متکلم و مخاطب لیه ضمیر نسبی علاوه سبله حاصل اولور فقط مفرد غائبیه اولدیغی مثلوجع مخاطب

و غائبند یا باقی اول نور افعال مر که دن اولان وار لفظیه ترکب ایدن ماضی شهودینک ذوات افعالند ضمیر نسبی
علاوه اولند مد یغندن تعریف قائمان اصولدن مستثاند شرط صیغه لری ذوات افعالک برندن حاصل اولان
جمله نك مضمونی دیگر بر جمله نك مضمونه شرط قیلقدن و شرط دخی بر کلامی دیگر بر کلامه بر بند اینکدن عبارت
بولند یغندن اولیکسنه جمله شرطیه و اینکسنه جمله جزائی دینار ملا بر وسه به کندی ایسه کز ایلند زیارت
مخلاری و قایلجه لری کور مسکزدردن دیده کده بر وسه به کندی ایسه کز جمله سی جاش شرطیه ایلند زیارت مخلاری
و قایلجه لری کور مسکزدردن دیده کده بر وسه به کندی ایسه کز جمله سی جاش شرطیه ایلند زیارت مخلاری
مخصوص اولان حال شرطی ذوات افعالندن ضمیر فعلی ایلدیرق و فرد غائی ماضی شهودینک ذوات افعالند
ضم و علاوه قله رق تصرف قنور و بوصیغه شرطیه داخل اولدینگی جمله بی شرط قیلر ق جمله جزائی یعنی
تجید استر ذوات افعالک صیغه لرند ارائه قندینگی و جمله ضمیر نسبی لک تقدیم و تأخیری واردر حکایه صیغه لری
ذوات افعالدن برینک مضمونی شهود بر یقه بیان اینکدن عبارتدر صورت تصریفی فعل اعانه عامه ناقصه نك
حکایه صیغه سی یعنی ماضی شهودی صیغه سی ضمیر سز اوله رق مفرد غائب صیغه سیله تصرف قنور
و اسب افعال عامه ناقصه نك ماضی شهودینک مثبت و منفی لری استفهام قندقدن و طراد تخفیف قنور
و بونلرک منی صیغه لرند اولان و جمع غائب لرند بولنن ضمیر نسبی لک تقدیم و تأخیری جاز اولدینگی کی شرط
منفی سنک جمع غائب لری لک ضمیر نسبی لک تقدیم و تأخیر اولدینگی جاز در افعال عامه دن اوله ق فعلنک
ماضی شهودینده تخفیف و تقدیم و تأخیر جاز اولیوب انجق ماضی شهودی شرطی و حکایه ماضی شهودی
صیغه لرینک بهری ایکشدر در اوسو نلک جاز در مثلا اولدم ایسه اولدی ایسم اولدم ایدی اولدی ایدم کی
و افعال مر که دن اولان بنم اواق فعلنک ماضی شهودی و شرط و حکایه سنده تقدیم و تأخیر تخفیف جاز
اولیوب فقط اشو ماضی شهودی و شرطی بنم اولدی و اولدی ایسم صیغه لرله تصرف قنیش اولدینگی
کی حکایه سیدتی بنم اولدی ایدی دنیلوب فقط کایده بنم و ارایدی و شرط سنده بنم و ارایدی ایسم یا لمشد
و ید افعال مر که دن اولان اویش و اوله جق و یازر اواق فعلنک ماضی شهودی و شرط و حکایه سنده تقدیم و تأخیر
اولیوب فقط شرط و حکایه سنک جمع غائب لرند ضمیر نسبی لک تقدیم و تأخیر اولدینگی و انجق مضاف ایله
اولان بنم لفظیه مضارعک تصریفی ممکن اوله دیوب مهمل فالور مثلا بنم اولور اولدی و بنم بازار
اولدی دینله مضاف افعال خاصه دن خفیف اولان سودک فعلنک ماضی شهودی سنده تقدیم و تأخیر اولیوب شرط
و حکایه صیغه لری ایکشدر نوله تصرف قنور مثلا سودم ایسم سودی ایسم سودم ایدی سودی ایدم کی
و تخفیف اوله رق تلفظه سودیم دخی فالور سیدندن اولان ثقیل فعلنک تصریفی دخی عینله خفیف اولان
سودک فعلنک ذوات افعالی کیدر فعل مشارکتک ماضی شهودی سنده برشی اولیوب انجق شرط و حکایه سنک
جمع غائب لری لک ضمیر نسبی لری تقدیم و تأخیر اولدینور و برده مجهرل اوله رق یا لکز مفرد غائب لری استعمال اولدینور
بولدینگی کی و فعل اقتدار نك ماضی شهودی سنده تقدیم و تأخیر اولیوب فقط شرط و حکایه سی ایکی و جمله
اوله رق اقویه یلدم ایسم اقویه یلدم ایسم اقویه یلدم ایدی اقویه یلدم ایدی کی سوبلنور انجق مفرد
غائب صیغه لری بر در کور در فعل تعینلک ماضی شهودی سنده کذلک برشی اولیوب شرط و حکایه سی فعل
اقتدار نك شرط و حکایه سنده تعریف قائمان قاعده به تطبیقا استعمال اولنور مفرد غائب لری استعمال اولن
قاریاغدی بوز طودی و بولکا مائل فعلنک ماضی شهودی و شرط و حکایه سی سائر صورتله تصرف اولدینور
ماضی شهودینک روایتی و عوام یوقدر

فَاعَدَهُ ماضی نقلی متکلم معنی ایستاده ایله ییله یکنی بیان ایدن صیغه در اصول تصریفی ماده
اصاییده من علاوه اولنده مفرد غائب اولده علاوه جمع غائب اولور و غیره یعنی ماضی نقلی
سایله حاصل اولور افعال معاونه دن افعال عامه ناقصه تک ماضی نقایسنگ یالکن صیغه منی و منی استم منک
و شرط و حکایه سدنک عموم صیغه لرینک جمع غایبلرنده اولان ضمیر سیبیلر تقدیم و تأخیر اولنور فقط یو فعلک
روایتی بن امیش ایتمم اولوق لازم کور ایسده بکنده سوبانلر و افعال عامه دن اولوق فعللک ماضی نقایسنگ شرط
و حکایه وروایتله برابر و ماضیغیرلرینک جمع غایبلرنده اولان ضمیر سیبیلرکاملا تقدیم و تأخیر اولنور افعال مر کبدن
اولان بنم اولوق فعللک ماضی نقلی و شرط و حکایه وروایتلرینک جمع غایبلرنده تقدیم و تأخیر اولده مایوب انجق
یالکن حکایه صیغه لری مثلاً انک اولمش ایدی دیناور ایکن انک اولمش ایدی دینک تکلیف اولنور وینده افعـل مر کبدن
اولمش و اولده حق و یازر اولوق فعللرینک ماضی تقدیم سندن برشی اولوب یالکن شرط و حکایه وروایتلرینک
جمع غایبلرنده ایکن و جممله تکلم اولوق جائز اولوب انجق بن اولمش اولمش ایله یکنی یازر انم ذوات افعال لری
مهملدر افعال خاصه دن خفیف اولان سومک فعللک ماضی نقایسنگ برشی اولوب فقط شرط
و حکایه وروایت صیغه لرینک ایکن و جممله تکلی جائزدر و حکایه ماضی نقلی یه فعل عامه ناقصه تک
حکایه سی اولان ایدی وروایتی اولان امیش صیغه لری علاوه قالدنرق و بعضاً دخی تخفیف
اولنده رقص و موش ایدی دیه جـک پرده سـو مشـیدی دینله رک تصریف اولک نور و پرده منقبیلرنده
ادات نفی اولان همک قصه سنی بیان انجق و ن دایم بر اف زیاد اوله رق سوماش یازرور بسطدن
تقلیل اولان یازمق فعللک ماضی نقلی و شرط و حکایه وروایتلرینک تصریفی دخی عیله خفیف اولان
سومک فعللک ذوات افعالی کبی اولوب فقط حکایه صیغه سدنک تخفیف حالتده افعـل ناقصه تک
جمع متکلمنده بولمنان ایدک لفظلک کافی قافیه تبدیل اولک نور یا زمش ایدک یازمشیدق کبی وروایت
صیغه لری متکلم زبانه سمن زمانده اولان و قصه سنی ایستاده ایله و یاخورد کرورب حاضرینده قالور
قالنور درجدرند اوله رق یازمق یازمشیدر بن یازمش ایتمم کبی فعل مشارکنک ماضی نقلی و شرط و حکایه
وروایتلرنده فقط بجمـول اوله رق مفرد غایبلری قوللا نیلور بارشلمش کبی و شرط و حکایه وروایتلرنک
جمع غایبلرنک ضمیر سیبیلری تقدیم و تأخیر اولنور مثلاً بارشلمش ایسه بارشمش ایسه کبی و منقبیلرنده ادات
نفی اولان همک قصه سنی بیان انجق و ن الف زیاد یازیله رق بارشماشم دیناور فعل اقتدارلک ماضی
تقدیم سندن برشی اولوب شرط و حکایه وروایتلرنک جمع غایبلرینک ضمیر سیبیلری تقدیم و تأخیر
اولنده رقص ایکن و جممله استعمال اولنور فعل تعجیلی دخی فعل اقتداری دینلور و مفرد غایبلری استعمال اولان
قاریاغدی بوزطوتیدی و بوجا مثال فعللک ماضی نقلی و شرط و حکایه وروایتی سائر صورتلر تصریف اولنده ماز

فَاعَدَهُ حال شمدیکی زمانه دلالت ایدن صیغه در اصول تصریفی ماده اصاییده آخرینده های رستمیه کتور لکن
صکره یوز لفظی علاوه سیله مفرد غائب اول لفظی علاوه سیله جمع غائب اولور و غیره یعنی ماضی نقلی
صیغه لری تصریف قلدنور اگر ماده اصاییده تک آخری کسره ایله تلفظ اولوق لازم کلدیکی صورتده
های رستمیدک حذیفه یالکن بر یا زیاده قلدنور اربو چاخر یوز کبجور کبی و ماده اصاییده تک آخری متحرک
اولان یزده هادن اول برده یازمق قلدنور اغید بور کبی و بعضاً بوهای رستمیه و حذیف اولوب کایدر اغیدور
سومور یازمور یاغور مور کبی یازرور شرطیه سیدنی بالاده بیان قلدنکی و جممله فعل عامه ناقصه تک صیغه
شرطیه سیله تصریف قلدنور بریده کیدر ایسه کنشما بولور کنش کبی حکایه سدنک قالدنور و ماز

فعل عام ماضی شہود سہیلہ تصرف قتلور و جمع متکلم کافی قافہ قاب اولنور کلور دق سوہ یوردق
 یازہ یوردق سوہ یوردق کور شہود دق کی فقط بو تخفیلر تکلمہ مخصوص در و را بنی یو قارودہ بیان قانیدی
 و جمع سہیلہ در افعال معلومہ دن افعال عامہ ناقصہ تک حکایہ حالی ماضی شہودی و روایت حالی ماضی
 نقلی کی اولوب فقط حال شرطی تک منی واسطہ معلومہ اولان جمع غائبلرک ضمیر نسبیلری تقدیم و تأخیر اولنور
 افعال عامہ دن اولیق فعلنک حالندہ برشی اولیوب فقط حال شرطی و حکایہ حال و روایت حال تک
 ضمیر نسبیلری تقدیم و تأخیر اولنور و افعال مرکبہ دن ہم اولیق فعلنک حال حال شرطی و حکایہ و روایت
 حالندہ هیچ برشی یوقد و نہ افعال مرکبہ دن اولیق اولیق فعلنک حالندہ برشی اولیوب فقط حال شرطی
 و حکایہ حال و روایت حال تک جمع غائبلرک ضمیر نسبیلری تقدیم و تأخیر اولنور انجق ہم یازار اولور ہم اولور اولور
 صیغہ لری مہملدر افعال خاصہ دن سومک فعلنک ذوات افعالندہ برشی اولیوب فقط حال شرطی و حکایہ
 و روایت حاللرک جمع غائبلرک ضمیر نسبیلری تقدیم و تأخیر اولنور بسطدن قبل اولان یازہ ق فعلنک تصرف
 دخی عین سہیلہ سومک فعلنک تصرفی کیدر فعل مشارکت و فعل اقتداری و فعل تعجبیلک حال بدخی اولہ سومک
 فعلنک حال کیدر مفر دغا بلری قوللایان نار یا غدی یوز طوندی و یوکا مائل فعللرک اساتر صورتہ تصرفی ممکن دکلدر

قاعدہ مضارع شمدیکی زمان یلہ کلاہ جک زمان شامل اولان و زمان عمومی بدالات ایدن صیغہ ذر کہ بعضاً
 دوام و استمرار معناسنی اشعار و بیان ایدر اصول تصرفی مثیلدرہ مادہ اصلیدہ را علاوہ سہیلہ غائبلرک
 مفر دخی و علاوہ سیلہ جچی حاس اولوب سا تر صیغہ لری ضمیر نسبیلرلہ اولور و یوراک ماقبل یعنی اوست طرفی
 و مادہ اصلیدہ تک آخری راوشین اولیان لرلرہ اکثر یا مفتوح اوقنور سور کی اما اگر مادہ اصلیدہ تک آخری را اولوب
 تلفظندہ دخی ایکی حرفدن عبارت ایسہ نہ قاعدہ اصلیدہ اوزرہ مفتوح اوقنور ضرور کی و اگر تلفظندہ
 ایکی حرفدن زیادہ ایسہ مکسور اوقنور صرادر کی و اگر مادہ اصلیدہ تک آخری شین اولوب تلفظندہ ایکی
 حرفدن عبارت ایسہ نہ قاعدہ اصلیدہ اوزرہ مفتوح اوقنور طاشمر کی و اگر ایکی حرفدن زیادہ ایسہ مضموم
 اوقنور دق برده یا زیادہ قتلور طاشمر کی و اگر مادہ اصلیدہ تک آخری مخرک اولور ایسہ حالی اوزرہ قالموب
 یا لکتر صلاوہ اولسنور ارار ادر اوقد کی یستلم بیلور کلمک کلور کور مک کور و یرمک و یرالمق الور
 بولوق بولور قالمق قالمودامہ لری شاذ در اما متغیرلہ بلا استثنا علاوہ سیلہ مفر دغا تب ولر الہ جمع غائب
 اولوب ضمیر نسبی علاوہ سیلہ ساتر تصرفاتی حاصل اولور سومزم سومزم سن سومزم سومزم سومزم سومزم سومزم
 کی ایستہ مضارع متغینک اصل قاعدہ سی بودر لکن اکثر یا صورت تصرفندہ یازلد یعنی اوزرہ متکلم
 مفر دندہ مضارع منی اداتی اولان زا حذف الہ یرینہ اصل منی اداتی بولنان ہم و جمعندہ زادن اول
 بریا کور بیلور سوم و سیر برکی و حکایہ سندہ فعل عامہ تک الف و یایی حذف اولنور دق تخفیف جا ترا اولور سوردم
 یازردم کی افعال معلومہ دن افعال عامہ ناقصہ تک حالندن صکرہ کلاہ جک صیغہ لری اولیق فعل عامہ ذوات
 افعالی صیغہ لریلہ تکمیل اولنہ بیلور افعال عامہ دن اولان اولیق فعلنک مضارعندہ برشی اولیوب فقط
 مضارع شرطی و حکایہ و روایت مضارعندہ اولان جمع غائبلرک ضمیر نسبیلری تقدیم و تأخیر اولنہ بیلور
 افعال مرکبہ دن ہم اولیق فعلنک مضارع و مضارع شرطی و حکایہ و روایت مضارعندہ تقدیم
 و تأخیر یوقد نہ افعال مرکبہ دن اولیق اولیق فعلنک مضارعندہ برشی اولیوب مضارع شرطی و حکایہ
 و روایت مضارعندہ اولان جمع غائبلرک ضمیر نسبیلری تقدیم و تأخیر اولنور فقط ہم یازار اولور ہم اولور اولور

صیغه نری مهماند افعال خاصه دن خفیف اولان سومك فعلك مضارعنده برشی اولیوب مضارع شرطی و حکایه و روایت مضارعنده اولان جمع غائبك ضمیر نسبیلری تقدیم و تأخیر اولنه یلور بسطدن اولان ثقیل فعلك مضارعنده برشی اولیوب فقط سومك فعلی کی مضارع شرطی و حکایه و روایت مضارعنده اولان جمع غائبك ضمیر نسبیلری تقدیم و تأخیر اولنه یلور فعل مشارکك مضارعنده برشی اولیوب مضارع شرطی و حکایه و روایت مضارعنده اولان جمع غائبك ضمیر نسبیلری تقدیم و تأخیر اولنه یلور و برده بوفعلك یا کز مفرد غائبی مجهول اوله رق دخی سوبلنه یلور فعل اقتداری و تعجیلک مضارعنده برشی اولیوب فقط شرط و حکایه و روایت مضارعنده اولان جمع غائبك ضمیر نسبیلری تقدیم و تأخیر اولنه یلور مفرد غائبی استعمال اولسان قار یاغدی بوزطوندی و بونله ممانل اولان فعلك مضارع و مضارع شرطی و حکایه و روایت مضارعنده برشی اوله ماز

﴿فاعد﴾ مستقبل کله زمانه دلالت ایدن صیغه در اصول تصریعی ماده اصلیه نك آخرینه دایمهای رسیده علاوه اولنه قد نصکره خفیفه جک و ثقیله جک کور یله رک مفرد غائب و لرایله جمع غائب اولرب ضمیر نسبی ثلاثه سیله سائر ذوات افعالی حاصل اولور انجق ماده اصلیه نك آخری مفعول اولدینی وقت هادن اول برده یاز یاده قنور ایله جک ارایه جق اری به جک او قویه جق کی مفعیلری دخی بوقیندن اولوب اولیه جق یازیه جق سومیه جک کس یوریه جک یاغیه جق کی شرطیه سی بلا ده بیان قلندینی وجهله اولوب فقط جمع غائبك ضمیر نسبیلری شرط اولان ایدسه انظی اوزرینه تقدیم اولنه یلور حکایه سی فعل اعانه نك ماضی شهود سیله ترکیب قلندرق حاصل اولور فقط بلا ده بیان اولدینی وجهله تخفیف اولنور مثلا یازه جقدق کوله جکک وروایتنده کوره جک ایشتر یازه جق ایشتر و جمع غائبك اولان ضمیر نسبی تقدیم و تأخیر اولنه یلور افعال معلومه دن افعال عامه ناقصه نك حالند نصکر کله جک صیغدری اواق فعل عامك ذوات افعالی صیغه لریله تکمیل اولنه یلور افعال عامه دن اواق فعلك مستقبلنده برشی اولیوب فقط مستقبل شرطی و حکایه و روایت مستقبلند اولان جمع غائبك ضمیر نسبیلری تقدیم و تأخیر اولنور افعال مرکبه دن بنم اواق فعلك مستقبل و شرط و حکایه و روایت مستقبلند برشی اولدینی مثلا افعال مرکبه دن اواق اواق فعلك مستقبلنده دخی تقدیم و تأخیر یوقدر و شرطیه سی عینیه مضارع شرطی کی استعمال قلنور حکایه وروایتنده تقدیم و تأخیر وارد لکن مستقبلنده بن اوله جق اوله جمع و بن اوله جق اوله جق و بن یاز اوله جق و بن اولور اوله جق و حکایه سی سنده بن اوله جق اوله جق ایدم و بن اولور اوله جق ایدم و بن اوله جق اوله جق ایدی و بن یازر یاخود اولور اوله جق ایدی دینله میوب ذوات افعالی کاملاً مهماند و روایتی دخی عینیه حکایه سی کیدر افعال خاصه دن خفیف اولان سومك فعلك مستقبلنده برشی اولیوب انجق شرط و حکایه وروایتنده اولان جمع غائبك ضمیر نسبیلری تقدیم و تأخیر قبول ایدر بسطدن اولان ثقیل فعلك تصریعی دخی عینیه سومك فعلك ذوات افعالی کیدر فعل مشارکك مستقبلنده برشی اولیوب فقط شرط و حکایه وروایتک جمع غائبك اولان ضمیر نسبیلر تقدیم و تأخیر اولنور و برده مفرد غائبی مجهول قلنه یلور و فعل اقتداری و تعجیلک مستقبل و شرط و حکایه و روایت مستقبلری عینیه بسط فعللر کیدر مفرد غائبی قوللایان قار یاغدی بوزطوندی فعللرک و بونله ممانل فعللرک مستقبل شرطی و حکایه وروایتی سائر صورتله تصریف قلنه ماز

قاعده فعل وجوبی برایشی ایستک ایچون فاعله لزوم کو سترن صیغه در که مضمونی مصدره کرک لفظت
علاوه سیه دخی ادا اولده یلور تنک ایتل کرک نیلور که ایتل دیکدر اصول تصریفی ماده اسلیه نیک آخیره
ملی لفظی علاوه فاعله مفرد غائب و ادات خبر اولان در ایله علاوه اولده جم غائب اولوب ضمیر نسبی ایله
سائر تصریفاتی حاصل اولورق رابعه بذرا اولور شرطیه سی عموم و خصوص بیان ایتل و هر زمانه شمیلی اولیق
ایچون تصریف اتد اولورق وجهله مصدر اصلی و تا کیدی ایله تخفیفی مجرد اولورق زماندن هر قنقی بر مناسب
مفرد غائب صیغه ایله ترکیب قنده عموم و تا کیدی ایله تخفیفی به ضمیر نسبی علاوه سیه خصوص افاده ایدر
ملا جار و به کیمک اقتضای سی یاخود کیمک کیدله لازم کور یا نه قنقم اقتضای ایدر یا نه ذکر ایجاب ایله راسیه
کبی حکایه سی فعل اعاده عامه قصه ناضی شهید سیه و رایت ناضی نقایسیه ترکیب دهمرق تصریف
قنور و ضمیر نسبی لک جم غائب ایدر و تقدیم و تا خیر جا زرد و سلا سولای ایدر سومیلر ایدی سولوی
ایشر سولای ایدی کبی و حکایه سنده فعل اعاده نیک انی حذف و کافی فاعله تبدیل ایله تخفیف
ارتمق نازده یازملی ایدر برینه یازده یازملی ایدر برینه یازده یازملی ایدر برینه یازده یازملی ایدر
و یونرک مفیلرند اکثر یا ادات نفی اولان سیمک فتحه سی بیان ایچون برالف علاوه اولورق سوماملی و یازماملی
کبی یازده یازملی ایدر معوضه دن افعال عامه قصه نیک حاله نیکر که کج صیغری اولیق فعل عامه ذوات
افعال صیغه نیه تکمیل ایلده یلور افعال عامه دن اولیق فاعله فعل وجوبیستک جم غائب ایدر اولان ضمیر نسبی لک
تقدیم و تا خیر قبول ایدر و در ایله مفرد غائب اولور و در یا خود در و ر ایله ربط او استور و شرطیه سنده برسی
ایلیوب حکایه و روایه لک جم غائب ایدر اولان ضمیر نسبی لک تقدیم و تا خیر قبول ایدر افعال خبر کیده نیم اولیق
فعلتک فعل وجوبی و شرط و حکایه و روایه نده تقدیم و تا خیر و قدرینه افعال هر کیده دن اولیش اولیق فاعله
فعل وجوبیستک حال فعل وجوبی و شرطیه سندن ماعدا حکایه و روایه نیک جم غائب لک ضمیر نسبی لک تقدیم
و تا خیر و در و مفرد غائب لری و و جم غائب لری و در و و یاخود در و ر ایله ربط اولور افعال خاصه دن
خفیف اولان سوهک و بیسطن اولان شیل فاعله فعل مشارکتک فعل اقتداری و تمجیلنیک شیلو فعل وجوبی
صیغری عموماً افعال هر کیده دن برنواں محذو اولیش اولیق فعل وجوبی صیغه لری نیک قاعده لری نیکه تعقیفا
تصریف قنور مفرد غائب لری قوللا بیان قاریا غدی و شرطیه و یونرک مائل فاعله فعل وجوبی و فعل
وجوبی شرطی و حکایه و روایه فعل وجوبی لری نده سائر صورتله تصریفی ممکن اوله ماز

صورت انشایه

قاعده فعل التامی انشای مضرک و قوی متکمل ملترم و ملترسی اولد قنقه دلات ایدن صیغه در
اصول تصریفی ماده اضایه هاع علاوه سیه نیک غائبک و مفردی و ر ایله جمی اولور و ضمیر نسبی ایله مفرد متکلمنده
یم و مخاطبینه سن و جم متکلمنده لم و مخاطبینه سکر لفظ لری علاوه سیه حاصل اولور و آخری متحرک اولان
برده هادن اول برده یازده قنور سولیه ارایه اری به اوقیه کبی و صیغه حق کر دعا مقامنده قوللا نیلور
الله فوق اریو ایتکی زاست کوز و سکا سلامت و یره کبی که ارسون کتور سون و یرسون دیکدر شرطیه سی
ماده اضایه فعل اعاده نیک مفرد غائب صیغه سی اولان ایدله لفظی تخفیف ایلورق علاوه قنده مفرد غائب
در علاوه سیه جم غائب و ضمیر نسبی ایله سائر تصریفاتی حاصل اولور و رسیده کیمکه کز سف ایدر سکر

و سعی ایسته که معلوم بکری بولور سکن کبی استضراد بوق لفظ نیت صکر سخی ایسته کتور بیلرک شرطیه
 اولور مثلا یازی یازمق و تحصیل کاه سعی ایستک لازم در بوق ایسته ایون ایستق و سایر مهوده شیر ایلله وقت
 بکورد مک والک عز و رفعت و اولان و بدخی کبر و کلان و هیچ بر وجهه اعاده سنک جاده سی بولانه میان وقتی
 امر اراستک یک یواک حاقندر چته ازل مضمونک بتون تون عکسنه اوله رق برجهله جز ایله حاصل ایدر یعنی
 ما قبلتک ما بعدندن مستثنا اولدوغنی بیان ایدر بشرط در بوق ایسته لفظی بوخسده بوخسده و بوخسده سیوب تخفیف
 قلنور و یونک کبی دعا برجهله شرطیه وارد که شرطیه نیک مضمونی جزاده عکسنه اوله رق و جویدرک
 قید اخر از ی جمله لرندن عدالته و ملا کرچه اقومنی ایسته ده تحصیل برشی دکدر هر نه قدر جا مل ایسته ده
 یک چوق علادن اولیدر کبی افعال معلومه دن افعال عامه ناقصه نیک حالتد صکره کاه جک صیغه لری
 اولیق فعل عامک ذات افعالی صیغه لری تکمیل اولنه بیلور افعال عامه دن اولیق فعلتک حال فعل التزامی
 ایلله شرطیسنده تقدیم و تأخیر اولنه حق برشی اولیوب حکایه حال و شرطیسنک در و ابث حال و شرطیسنک
 جمع غائب لرنده اولان ضمیر نسبی لری تقدیم و تأخیر اولنور افعال مرکب دن املق فعلتک حال فعل التزامی ایلله
 شرطیسنده و حکایه حال و شرطیسنده و در و ابث حال و شرطیسنده تقدیم و تأخیر اولنه ماز و شد افعال مرکب دن
 اولش اولیق فعلتک حال قول التزامی صیغه لری تقدیم و تأخیر ممکن اوله میوب حکایه حال و شرطیسنده
 و در و ابث حال و شرطیسنده اولان جمع غائب صیغه لری ضمیر نسبی لری تقدیم و تأخیر اولنور انحق بتم سنک انک
 بزم سنک انلرک ضمیر لریله تصرف قلنا ذات افعالی تقدیم و تأخیر یوقدر افعال خاصه دن خفیف
 اولان سومه کاه فعلتک حال فعل التزامی و شرطیسنده تقدیم و تأخیر ممکن اوله میوب فقط حکایه حال و شرطیسنده
 و در و ابث حال و شرطیسنده بولنان جمع غائب لری ضمیر نسبی لری تقدیم و تأخیر قبول ایدر بسطدن اولان ثقیل فعالر
 دخی عینله سومه کاه فعلتک حال فعل التزامی سی کیدر حال مشارکتک حال فعل التزامی صیغه لری شرطیسنده تقدیم
 و تأخیر اوله میوب فقط حکایه حال ایلله شرطیسنده و در و ابث حال ایلله شرطیسنده اولان و جمع غائب لرنده بولنان
 ضمیر نسبی لری تقدیم و تأخیر قنده یاور و برده مفرد غائب لری مجهول صیغه لری وارد فعل اقتدارینک حال فعل
 التزامی صیغه لری شرطیسنده تقدیم و تأخیر اولیوب حکایه حال و شرطیسنده و در و ابث حال و شرطیسنده اولان جمع
 غائب لری ضمیر نسبی لری تقدیم و تأخیر اولنور فعل تعجبینک فعل التزامی و شرطی و حکایه حال و شرطی و در و ابث
 حال و شرطی لری دخی فعل اقتداری صیغه لری ملل اولور قاریاغدی بوز بولندی یونلره مائل فعالرک صیغه لری
 مفرد غائب اولد قلنندن بولنده هیچ برشی ایلله ماز و اشبو و فعل التزامینک شرطیسی بعضا مخفی و ترجی
 و بعضا امر دهاننده دخی استعمال اولنور مثلا آه بوسنه بوسه به کیتیم آه ترفع رتبه ایستم
 جله لری مخفی مقامنده قوللایلور و شو مکنتی یازی بکزد یتلمی امر مقامنده استعمال اولنور و امر مقامنده
 اولان اشبو یازی بکزد کیفیت یاز سده کزدخی دینلور که التماسیله اوله رق امر اولمش اولور
 امر حاضر و معنای مصدرینک ابغای متکلمک مخاطبه تکلیف ایتمسه دلالت ابدن صیغه هر مصدرک ماده
 صیغه می امر حاضر اولور فردی اولوب بکر علا و سیله جمع اولور و بعضا آخری مکسور قند قند صکره یا ککر صاغر کاف
 علا و سیله جمع اولور سوک یازی فاجک کورشت کبی انحق آخری متحرک اولان ماده لرنده ادات جمعندن ایل برده
 یاز یاده قلنور سوک یازی کز ایز کز ایز کز کبی جمع منفرد دخی بوقی لرنده تلبیه ماده اضربه ک آخری مقنوح
 اولور ایسته فحش بیان ایچون الفیاضه فلان ماده لریک امر حاضرینک دمنورنده فحش بیان ایچون بهای رسمیه
 زیاده قنور ایلله سوله کبی امر غائب مصدر معناسنک وجوده کتور لمسی متکلمک غائب تکلیف ایتمسه

سود یازشم سود یازمشن سود یازمش سود یازمشز سود یازدشسکر سود یاز مشلر

(حکایتہ حالی)

دوشه یورایدیم دوشه یورایدک دوشه یورایدی دوشه یورایدک دوشه یورایدیکن دوشه یورایدیلر

(روایت حالی)

دو سده یورایتم دو سده یورایتم سن د سده یورایتم د سده یورایتم د سده یورایتم

﴿حکایتہ مستقبلی﴾

دوشنبه چك ايدم دوشنبه چك ايدك دوشنبه چك ايدي دوشنبه چك اينك دوشنبه چك ايدينكز دوشنبه چك ايديلر

(روایت مستقبلی)

دوشه جك ايشم دوشه جك ايشمن دوشه جك ايش دوشه جك ايشمن دوشه جك ايشسكز دوشه جك ايشلر

[illegible]

استمال اینور بوضیعه عصفیه مابند بولنان صیغه قنغی زمانه دلالت ایدر باشد اند دخی اولزمان اعتبار اولور
مثلا کلوب کتدی دینلد کده کلدی وکتدی دینک اولوب بورا ده فعل ماضی شهودی
نوعدن اولور و کلوب کدر دینلد کده کلور و کدر معناسند اولوب کلور مضارع اولور و کلوب کیده جک
دخی کله جک و کیده جک دینک ایدر دینندن کلوب مستقبل معناسند اولور نوع ثانی صیغه تعقید در که
ماده اصاییده یا خقیقلره جک و ثقیلله جک و جق علاوه سیله حاصل اولور ق شرط واقع اولوب جزا واقع
اوله جق فعلک آتی تعقیب ایتسنه دلالت ایدر آنجیق بوضیعه دائما غائب مقامنده قوللا نیسلور کلیک
اولجیق کبی که کلیک حبس اوله جقدر اولجیق فرج کسب ایده جکدر ورده صیغه صله به کبی علاوه قند قدده
تعقیبه اولور آنجیق غایبه مخصوص اولوب ذوات افعالک اکثر سیله قوللا نیله یسلور کدی کبی کبی تأدیب
اولند جقدر کدی کبی شرطیه تأدیب اولنه جقدر جمله جزایه اولور کدی کبی کندی قلی الله
الدیغی کبی مکتوبی بلا قصور یازی او تور دیغی کبی خاطریمه کلدی انندیمه فلان ماده بی آچس دیغی کبی
خاطر بکزه خطر ایددی کبی و صیغه تعقیبه بودرلو دخی اولور دلائلان دمک فلان خدمته تعین اولور
اولف اغصالی و قوعوبلدی فلان صرافک پولیمه سی ممکنه وار و ازمن قبول اولسنه ق بدلی
ادا اولندی کبی نوع ثالث صیغه انتهایه در که ماده اصاییده نجد و صیغه صله به کبی واستقام
اوله رق ذوات افعال صیغه یله ادا قلی علاوه قند قدده بر خصوص مدت انتهایه بیان ایدر سو نجه
ویاز نجه و سودی کبی واحد یا تدیی جمله سنه جواب انتها اولور ق او یودی یله کبی و اکثر یا نجه
ادانته به دلویه قدر لفظلی علاوه اولور و اولخالده بونک آخرنده بولنان های رسمیه حذف ایلور سو نجه دك
و سو نجه قدر و از نجه دك چوق زخت جکدم کبی و بعضا بوضیغه انتهایه صیغه تعقیبه مقامنده دخی قوللا
یله یسلور تکم اندی سوره باش نجه هر کس اقدردی کدی قره قول کدی کبی هر کس طاغدی دینلدی کبی
و یوله تعقیبه معناسند اولدیغی حالده متکلم و مخاطب مقامنده دخی قوللا یاور ملایز او نجه اراقوب کدی
بن او تور دیغی کبی اراقوب کدی و سوز یله سو یولیمه به غیری سوز قالدی و برده تا و جاق لفظلی علاوه
اولند قدده اول محلاک نهایی اکلایلور فقط سواله جواب ازله رق اولور مثلاً نهیه قدر کندیکن تا و جاق اسکداره قدر
کتمک دینلد کده کیلان محلاک نهایی اسکدار اولدیغی منقسم اولش اولور نوع رابع صیغه ابتدایه در که
فعل التزامیک مقدر غائبی علاوه سیله اولوب اول فعلک ابتدای و قوعدن تکلم زمانه دك دیگر برفعلک
علی الدام واقع اولدیغی افاده ایدر پدرم اوله لی بریندر و اوکللی بر ساعتدر منقال یانه لی خیلی و قدر کبی
و اکثر یا یولی لفظک آخرینه پرو و دنبر و ادانی علاوه سیله قوللا یلور ایدیه لیدنبر و یکس قائم امتحان اوله لیدنبر
حالی خیلی فرج کسب ایددی و در سه یا شلیه لیدنبر و بر کون فوت ایتدم عسکر اوله لیدنبر و ضابطاندن آبی برسوز
ایستدم کبی نوع خامس صیغه توفیقید در که ماده شهودیک جمع متکلمه جمله علاوه سیله اولوب شرط واقع
اولور و مضمری در نوقت واقع اولسه مضمرن جزانک دخی هر حال واقع اوله جقنی بیان ایدر بنده کز سزه نصیحت
ایند کده سز کو جنور سکر و او در سه جالشدیغی آتی هر کس سور جمله لنده اعلان ایند کده و جالشدیغی صیغه
زی کبی بولردن بشقه صیغه صله وار در که ماضی شهودیک جمع متکلمه مستقبل معلوم و مجهول مفرد غائب
صیغه زری اولوب بعضا مصدر و بعضا صفت مقامنده قوللا یلور فقط اسمی کبی احوال سادسید تصریف
قند میوب مجرد حال لری تمام و مقول فیهمه یا لکن جمع متکلم صیغه زری تصریف قن یلور و ضمیر اضافی
علاوه قند قدده اسمی کبی احوال سادسه ده تصریف قنورل

سودك يازدق اولدق كوردك يازه جق اوله جق كوره جك } مجرد حال
سوارك يازلدق اولندق كوراك يازيله جق اولنه جق كوريله جك }

مفعول حال يوقدر

اوله جقه واوله چكه چاره يوقدر } مفعول الي حال مفعول اولوب
نقطه مطرداً هر مادي دن كلين

سودكده يازدقه اولدقه كوردكه } مفعول فيه حال
سولدكه يازلدكه اولندقه كورلدكه }

مفعول عنه و منه حال يوقدر

مضاف اليه حال يوقدر

ماضي شهر بدیده جمع دتكم ادان اولان كاف ايله قانك حرکه لندیکی برل دن اول برده ياز ياده قلندوب
ضمير اضافي علاوه قلندقه آیتده ذکر و بیان قلند جغی و جمله تصریف اولور

سودیکم	یازدیگ	اولدیغی	کوردیکمز	یازدیگمز	یازه جقلمی
سودیکمی	یازدیگی	اولدیغی	کوردیکمزی	یازدیگمزی	یازه جقلمی
سودیکمه	یازدیگمه	اولدیغمه	کوردیکمه	یازدیگمه	یازه جقلمینه
سودیکمه	یازدیگمه	اولدیغمه	کوردیکمه	یازدیگمه	یازه جقلمینه
سودیکمدن	یازدیگدن	اولدیگدن	کوردیکمدن	یازدیگمدن	یازه جقلمدن
سودیکمک	یازدیگمک	اولدیگمک	کوردیکمک	یازدیگمک	یازه جقلمک

جمعی

سودیکلرم	یازدیقلرک	اولدیقلری	کوردکلرمیز	یازدیقلرمیز	یازه جقلمی
سودیکلرمی	یازدیقلریکی	اولدیقلری	کوردکلرمیزی	یازدیقلریکی	یازه جقلمی
سودیکلرمه	یازدیقلرکه	اولدیقلرینه	کوردکلرمیزه	یازدیقلرکه	یازه جقلمینه
سودیکلرمده	یازدیقلرکه	اولدیقلرینه	کوردکلرمیزه	یازدیقلرکه	یازه جقلمینه
سودیکلرمدن	یازدیقلرکدن	اولدیقلرندن	کوردکلرمیزدن	یازدیقلرکدن	یازه جقلمدن
سودیکلرمک	یازدیقلرکمک	اولدیقلرینک	کوردکلرمیزک	یازدیقلرکمک	یازه جقلمک

آجق صیغه مذ کوره مصدر معناسنه استعمال اولندقه عینله مصدر معناسنه اولوب بلکه زائد
اوله رق اول فلک تحتق وقوعی دخی افاده ایدر سودیکی معلومدر یازه جغی مجزومدر کی که
سومش و یازه جق ایش اولدیغی دیمک اولور

اما صفت مقسمده قولانندیغی وقت برجه بر موصوفه صفت واقع ایش اولسه هر نه معنای افاده
ایدر ایسه صیغه صله دخی ایشای ترکیبیک اجمالی افاده ایدر مثلا کندیکم بری کوردیکمزی

دیند کده اول بری کوردیکن می که بن اورا به کتمش ایدم دیمک اولور وانلرک قله الدقلری مسوده نی
 مطالعه ایتدیکن می دینه ایدم مسوده نی مطالعه ایتدیکن می که انلر قله المشر در دیمک اولور
 وانک کیده جکی برک ایزا قدر و سمن یازنه جفکن یازی غایت چر قدر دیند کده ایزر که ایزر به کیده جکدر
 و ایزر به سمن آتی یازنه جفکن دیمک اولور و یوصیفه عله بوجه محرر مصدر بیدلرده جاری
 اولدغنی کبی مصدر مز کلمده و مرکب صیغه لده دخی جاری ازارر حسته لندیکی حسته لته جکی
 قانچیند یغنی قانچیند جغنی یازنه یانیدیکی یازنه یله جکی یازو برنگری یاز بوره جکری ممنون اولد یغنی
 ممنون اوله جغنی یازمش اولد یغنی یازمش اوله جغنی یازمش اولدقلری یازمش اوله جقلری کبی
 آنجق فعل امانه عامه نك ماضی شهود بیسی اولان ایدی لفظی اکثر یا وایله قوللایینور مثلا یازمش ایدور کم
 یازنه جق ایدور کم یازمش ایدور کم یازنه جق ایدور کم سومش ایدور کم یازنه جق ایدور کم یازمش ایدور کم یازنه جق ایدور کم
 یازمش ایدور کم یازنه جق ایدور کم یازمش ایدور کم یازنه جق ایدور کم یازمش ایدور کم یازنه جق ایدور کم
 مفعول فیه لری صیغه صله ایله ترکیب قنند قده زمان حال متضمن اولور مثلا یازمه ایدور کم یازنه جق ایدور کم
 یازنه جق ایدور کم یازنه جق ایدور کم یازنه جق ایدور کم یازنه جق ایدور کم یازنه جق ایدور کم
 افاده ایدور کم یازنه جق ایدور کم یازنه جق ایدور کم یازنه جق ایدور کم یازنه جق ایدور کم

زمان حال

کرمده و کرمده ایم یازمه ایدم و یازمه ایدم سن کورمه ایدم و کورمه ایدم باقمده و باقمده سکن انور مده
 و انور مده یز و کتمده و کتمده درلر

حکایه حال

باقنده و باقمده ایدم یازمه ایدم و کورمه ایدم ارامده و ارامده ایدی طولدر مده و طولدر مده ایدک
 باقمده و باقمده ایدیکر کیمکده و کتمده ایدیلر کبی

روایت حال

چوق ایچمکده و ایچمده ایمش فرار ایتکده و ایتده ایشسن قبول ایتکده و ایتده ایمش تسلیم ایتده و ایتده
 ایشش صو حکمکده و حکمده ایمش سکن تسلیم ایتکده و ایتده ایمش لری
 کذلک فعل التزامینک مجهول مفرد غائب صیغه می کلیم مصدر نیک اسم فاعله ایله ترکیب قنند قده حال
 استمراری افاده ایدر سوله کلان یازله کلان صرف اولنه کلان مصرف بیورله کلان همت اولنه کلان کبی

ایمانه رجعت انتظار اولان زمانده وقوعی مأول اولور ایکن من کور حدیک یکمسن زمانده واقع اولد یغنی
 خبر و برن صیغه مرکبه دائما کیمک و بعضاً نیک فعل نیک ماضی شهودی مفرد غائبیه دیگر فعل لار معلوم
 و مجهول اولد یغنی شهودی مفرد غائب صیغه لری ترکیب قنند قده اول ایشک همان اولوب بتدیکنی افاده
 و بیان ایدر مثلا کوردم کندی قیردک کندی و یازدی کندی و یازلدی کندی والدق کندی و ایچدک

کنند و در کتب دیگر کنند یکی برده از لدی بدی که معلوم اوله رق افاق فعنه مخصوص و مجمول از لدی
یا زادی بدی و کورسی کنند و ساره کبی فعل را از لب یا لکن حدث یعنی فعله را جمع اولد یعنی بدی و کورسی
غائب صیغه زی قولانی اور و برده افاق و کتک و تک فعله لیک مضارع مفرد غائب صیغه زی بر امرک اراش
قند طریقی ابله حاصل جفتی بین انک از ره مضارع مفرد غائب صیغه زی قولانی اور مثلا فلان
مصلحت شو یونده اولور کیدر یا خود اولور یعنی اولور و اوله جعفر دتک اولور

بحث ثالث فرع فعل بیاننده در

فرع فعل ایکی قسم اول اسم فاعل ابله اسم مفعولدر که ماده اصیده الف و نون علا و صیله از لب
معنای مصدری ابله تصف اولان شیء دلالت ایدر انحق اسم فاعل معلومدن و اسم مفعول مجمولدن مشق
از لب اسم کی احوان ساد سده تصریف اولدر و آخر یدر علا و صیله جانور ذکر اولان الف بعض
ماده لک یا لکن جمعده حذف اولور هـ

اسم فاعل	اسم مفعول
اولان اولدر بولان بولدر و جالان چالدر	اولان اولاندر بولان بولاندر چالاندر چالاندر
بعض ماده لک هم مفردند و هم جمعده مذکور الف	و بولک مفردند الف ایسا و جمعده حذف اولدر
حذف اولور	ماده اصله لک مفرد و جمعده بر یاز یازده قنور
کورن کورنر کیدن کیدنر ایدن ایدر یکن یکدر یکی	چکیلان چکیلندر یوریلان یوریلندر یکیلان یکیلندر یکی
ماده اصله لک آخری متحرک اولان یرلده یعنی اسم فاعل و مفعولده الف و نون اول برده یا زیاده قنور	
سویلیک سویلیان اراق اریان اریک اریسان ارقومق او قویان کبی متغییر و مجمولدر مطلقا	
سویلیک سولماک سولمان سولماک سولیان او قوماق او قومیان کبی	

قاعدہ اسم فاعلک بر صیغه مخصوصه نی وارد که ماده اصیده یچی علا و صیله اولور سو یچی
سو یچی یاز یچی کیدی یچی کبی و آخری متحرک اولان یرلده برده یا زیاده قنور سو یچی ارا یچی ارقومی
ارا یچی کبی بر صیغه اکثر یا اسم فاعلک و وصفی بر صنف مخصوص اولان یرلده قولانی اور
اسم مفعولک دخی معلومدن مشتقی بر صیغه مخصوصه سی وارد که مفعولک مصدر تحقیق صیغه سیدر
یازمه با صمه قیرمه دو کمه بوزمه بوزمکدن یازمه جاتمه چالمه ایشله سوزمه کسمه صارمه کبی
آنحق بوضعه لسمای اولوب مطردا هر ماده دن کلنر بعضاً ماضی ثقی و مضارع و مستقبل صیغه زی
صفت اولدر ق قولانی لب معلومتری اسم فاعل و مجمولدری اسم مفعول مقابله کور نقطه حال فعل
الترامی مفرد غائبک مجمول صیغه سی اسم فاعل اولان کلان لفظیه بالترکیب حال استمراری معنای
قولانی ورتکم بونی یازمش یا خود باز و یا خود یازه جق واری دینور که یازان دیمکر و کلس آم واری
و کور و قوعنده و کله جک سنه و یور یله کلان و اولنه کلان دینور که جله سی کلان معنای اولوب
آنحق هر بری بر زمان مخصوص اسم را ایدر یوندن بشقه فعل التزامیک مفرد غائبک آخریه

خفیف کرده رک و ثقیلارده رق علاوه سیه حال ترکیبی ازلوب اجرای فعل عند نده فاعلک بولند یعنی حالی بیان
ایدن صیغه حاصل اولور سولند رک کندی ارق و یدرق کادی آغلیه رق او توردی کوله رک کادی آنا و سالا محمله
و اصل اولدی کبی صفت افراطیه قیلدن ایله رق مبالغه اسم فاعل دیلان برطابق اسم فاعلارده ایلاردرکه
ادات مضدرک می حنف ازلوب کاف ایله قاف مفتوح قلند قد نصکره برده تون علاوه سیه اولور
ایشکن یا یشقان صولوغان چالیشان چکین ایشکن کن کبی که زیاده اسیدیی و یا پشییی وصولو ییی
و چالیشیی و چکشیی و اتیشیی دیکدر و یا خود من کور کاف ایله قاف مکسور قند قد نصکره برجم
علاوه سیه اولور بلکچ رطالغیج کبی که زیاده بلییی و طالییی دیکدر قسم ثانی صفت مشبهه صیغه لری
ازلوب بولر برطابق صفت مشته درکه بعضلری اسم فاعل و اکثر لری اسم مفعول معنا سنده اولوب
برذاته و یا خود برشیده هر قنغی حال و وصفک ثابت و دوام ایزره بولند یعنی بیان ایدن لغفلردر
آنحقی بولنرک صیغه لری دخی سماعی اولوب مطردا هر ماده دن کلزا کز یا مستعمل اولان وزنلر بولردر

نوع اول

آلق آجق احق اسکی اکسک ازک اوبناق ایشک اورکک اولدک او بور ایریق اویانق یشک بولانق وزوق
بولاشق بون بوناق باصق باطق بشت بو بسم نبل جورک چوکک جین چیق چالق چاریق خویش
دلک درین دری دوکوک دولاشق سوکوک سرسم دوشولک صولق صاحیق صارصق عواناق قانق قریق قاجق
قهوق قورقاق قاریشق قانی قاللق قبارق قالین کسک کوشک بولق یاریق یانق ییق ییلیق بیرتق

نوع ثانی

اینانغان آلشقان اصیرغان اوصانغان اونوتقان باغزان چاغزان صوغغان طارلغان یانلغان

نوع ثالث

آرغین آرزین ارکین یاقین پیشکین چالغین جیلغین چبرکین زنکین شاشقین شیشکین
صالغین صیغین طالغین قاجقین قیزغین کیرکین کچکین کسکین مسکین یاقین یاقین یاقین ییلغین

نوع رابع

اولغون اولغون اورغون بوزغون چوشقون دوزکون دوشکون سوزکون
صویغون طورغون طولغون کوشکون یوزغون کبی

و بعضاً اادات نسبت علاوه سیه صفت مشبهه یا بیلور یازیلو یا قیشقی او قوناقلی سوکیلی شوپلی کبی

بوزلردن بشقه آسان عثمانیه سوزکی وچالقی وکسی ویحقی وپورنی وسوزکی ویاصلی وایغنی وزلزله اولان اسم الترفله یعنی ایشه آلت اولان شیء دلالت ایدن صیغه زردن آتقی بوزلردنخی سماعی اولوب هر ماده دن کلز و بعضی فعللارک ماضی شهودی مقررغائب صیغه لری مطا وعت فعلنه بکزه به رک اسم و بعضی بلرینه لورلی علا وه سیه صفت اوله رق قوللا نیلور مثلا اوز مکدن اوزندی بوز مقدن بوزندی بوز مقدن بوزندی چالقامدن چالقامدی سوک مکدن سوک کندی سوز مکدن سوزندی سوز مقدن سوزندی کز مکدن کزندی سپور مکدن سپورندی چقمقدن چقمقدی صقمقدن صقمقدی کچی سپورندلی وصفندیلی وچقمند بلی محملار کچی و برده مخوف و مناسبی شامل اولان قور قونج لفظی کذلک مکانه صفت اوله رق قوللا نیلور

ذوات افعال زمانلرنیک استعمالی و بر زمانک دیگریه ربط قلنه رق ترکیب یا بلی حفسده ترتیب
قلان مکالمه پستانده در

ماضی شهودی و شرطی و حکایه سی

برادریم پکنده وقوعولان امتحان عومیده بنده کز حضور شاهانه ده امتحان اولدم سر زده اولد بکیزی خیر افندیم بنده کزی حواجه لرم اولسکه ادخال ایتدیلر عیجا نیچون معلوم عالیک زدرکه بنده کز صغیده در دنجی ایدم بوسب بدن طولانی امتحان عومی به آریله مدم یا سز احمد افندی سر زده اوراده موجود مد یکن اوت افندیم کور مد بکیزی خیر افندیم بنبی کور مد یکن حتی خوا جهم بنده کزه علم حکمتدن الکتریق بجنی سوال ایدی وسوال مذکورک حانسه حواجه م ک اوقدر ترکیه یله مد یکستدن سوال یرینه تحف بر افندی سو یلیوب چله یی کولدر دی بونیده می ایشتمد یکن اوت افندیم بویه برشی اولدی ایدی شمدی خاطریمه کلیر و بنده کزدن صکره امتحانه چیقان افندی کمال درجه محجوبیتدن و بویه بر غلبا اقی کور مد یکندن کندونه ایراد اولسان سوالک جوابنده بعضی کونا تلاش ایدرک سلا سله افاده مرام ایده مدی عجیب بر قصوری اولدی خیر افندیم هیچ بر قصور اولدی اما بوافندیک مذکور سوالک جوابنی بلاغت و فصاحتله ایراد ایتسنه منتظر ایدک بویه دگلمی ایدی اوت افندیم بزلرده بو خصوصه فوق العایه تعجب ایدک واقعا انسان کل یوم بر حالده بولنه میوب بعضاً منبهی ایتیق و بعضاً قبالوبولنه جفی جهته بویه بر حاله گرفتار اوله بیاور و عیانه جق شی دخی دکدر و بعضی کیمه لر بو حالی تعیب ایتسه لریله اهل وارباب وانصاف نظر نده رهن تحسین اوله ماز زیرا امتحان غایت عجیب و غریب بر حال اولد یغندن اکثری حالده طالع و اقباله متوقفدر چونکه یک چوق کیمه لر ییلور که عله بکنا و نکله ده یمنه ازلوب امتحانه کیرد که کندنن یک دون اولان کیمه لر بونله تقدم ایدر بونلک ایچون طلبه حبیبی اوله رق حواجه لردن استفسار قنسنه و حاللری میدانه قونسنه و مجلس امتحانه آکا کوره ترتیب غر و وضع اولسنه جمله نک حتی تمامیه ویرلش اوله جفنده شبهم یوقدر بویه دکلمدر اوت افندیم کوزل اولور اما برادر من محمد افندی امتحان اولندی اوت افندیم فقط میزل و سطره سیه اولندی عجایب بنده کزانی امتحان عومیده کوردم کچی ظن ایدرم اوت افندیم بنده کزه اوله کلور مومی ایله امتحان مزبوره کیمه جک ایدی تحف سو یلر سکر کیردی ایسه خطای ایدی کچن سنه بویه بر حاله تجاسر اولنر حبس الغدیلر میدی خاطر بکزه کلیردی اوت افندیم بویه برشی اولدی ایدی

مومانی نقلی و شرطی و حکایه و روایتی

پنجاه سنه امتحان اولش اولان افسه دیرلک نمرورنده بر سهو بیت ظهیر ایش اولدیغندن تکرار امتحان اولملری امر اولمش ایسده موی الیهلک تکرار امتحان اولمقدن اجتناب ایلری اوزرینه یونلر حبس اولمشلرایدی اوت اقدم عجب بونلر عدم انقیادله بنه مبی مدت مدیده حبس اولندیلر میدی یوراسنی بک اوجده ولا یقیله ییله مم اونوشم اقدم ظن عاجزانه کوره محمد افندیده اولزمان حبس اولمش ایدی محمد افندی حبس اولمش ایدی خیر اقدم محمد افندی اولوقت اوصنفده دکل ایدی وحی محمد افندی اوصنفده اوامش اولسه ییله او اخلاقده ذات اولیوب اخلاق حسنه ایلله متصف و دائما اطاعت و انقیاده طالب و راعی و وجهه محلوب و مقبول بذات اولدیغندن بوبله بر حالده بولسه میده جفی کون کی اشکارد فقط احمد افندی تیز وحید مزاج اولدیغندن اولوقت حبس اولمش ایدی عجب احمد افندی اولزمان حبس اولمش میدی یا اوت اقدم حتی دیگر لردن بر قاج کون زیاده حبس اولمش ایدی بر قاج کون زیاده حبس اولسان اوی یوخسه علی افندی بی جام احمد افندی حبس اولمش ایدی که حتی سبل اخلاقده کیدسی اوزرنده وقوعاتی الان مقیدر

بنده کن کوچک چوق ایکن موی الیه احمد افندی کی فوق الغایه حدت مزاج و اخلاق غیر مرصیده ایلله متصف ایمشم مؤخر تبذیل اخلاق ایدرلک بر نوع سرسم و احق اولمش ایمشم بوحال کدر ایشلدن ابونیم غایت متالم و متکسر القاب اولمشلر بونک اوزرینه بنده کز خیلی وقت نامزاج اولوب صحت و عافیت و بر و تام کسب ایش اولدیغنده حد اولسون ترقیم و بیان اولنان حاللرک بریمی بنده کزده قالمیش اولدیغنی والدّه عزیزیم بنده لرینه الان نقل و حکایه ایدر

حال و شرطی و حکایه و روایتی

هوار طوبیلی اولدیغی انده بنده کزه تله کلوب حسنه اولیورم صالت سز می اولیور سکر ظن ایدر سکر بوحال مک چوق کسانه و خصوصیه بنده کزه و برادره عار صدر بوبله دکلیدر حتی پکنده هوار قاج کون بلوطلی اولوب و جز فی رحمت یا غفله بیش کون قدر تله دن حسنه اولدم برادر مز احمد افندی قوی البینه و صیرالسن اولسق مناسبته بوبله رطوبیلی هوار موی الیه طوقنر و بوانه قدر موی الیهلک تله اولدیغنی دخی ییلیورم بوحاله پکده اعتما دایده مم بلکه تله سی خیفدر و اولیور ایسه ده خیف اولاق جهته کسه به سوبلنر و سوباسه یله کسه اینا عمن کچنکی سرت لدوس هوا ده حرم اسکل سندن بر قافیه بنه سوب استانبوله کیدر ایکن قالیجی قالیغی لایق ییله قولسلانه مد بی و براز عجمی دخی اولمقانی جهته بر جسم طالع کلوب مذکور قالیغی کارینه چار په رق ایچنه خبی صوکر مش ایسه ده بحمداه تعالی بر ضرر اصابت اتمدی لکن انزالده غرق اولیور ایدم و کوچ حال ایلله یقجه قیوسنه چیقدیغنده کانه دکره بر تلمش کی اوزرندن صور اقره رق کندی جوار بولنان حامک برینه ایدم و واراده ائوالریمی قورترد قدن صکره ایشمه ایدم بر قاج کون مرورندن صکره غایت شدید بر تیغویه یعنی جایه طوبیلوب اوج ای علی السد و ام اسر فراش اولدم و بواشاده بعض خیال و خاطره کلز و تعریف قبول ایتن

دو یار کوردم شویله که گانه بنی براژدر ایا قلمدن یوقا روطوغری یونه یورایم و مذکور
اژدرک آغزی دیزقا قلمده کلد کرده بنده کزی برنلاش الوب امان الا مان دیو چاغر
ویناغده تنوب دو کینور ایشم بعده کسب صحت یابد ایدمه حال معلومی بنده کزه نقل و حکایه اید بلر
تعجب ایلدم

✽ مضارع و شرطی و حکایه و روایتی ✽

چله نك محمد افندی حننه اولان حسن توجه و معاهله لری معلوم و مشهور ایکن موی ایلک
اولور اولماز ایشلره قارشمی و کیدونه یاقشمان سوزل سوزیلیمه یی اعتیاد ائسمی وایشی قدره و یاخود
وقت مرهوشنه حواله و تعلیق ائلماسی و هر عصرک برحکی اولوب اکا قائل و رانی اولماسی توجهات
حسنه یی کیده جکندن و معاهله یی دخی دکشدره جکدن بومقوله حرکاتدن ال چکوب راحت اوتورماید
زیرا انسانک حالی معلوم اولد یغندن برصده سنه اوغرایه جغنی و صکره بشانلق دخی کار و فائده ایتیه جکنی
سزده علم الیقین ییلور سکر بو کونلرده موی ایلد محمد افندی حننه برمزدر وارد اللهی سور سه کز
بونی بکا سوبلیک ندر ظن ایدر مکه آن قریبه مسرور اوله جقدر جانم برادر هله ندر بو کونلرده یوزباشی
نصب اولوب ویده مأمور اوله جقدر دیو ایشتم آنده بو حال واریکن یوزباشی دکل هیچ برشی اوله من
اومی اوله ماز اوت اقدم او اوله ماز نیچون اوله ماز زیرا بونک اوله کندنه عسکر لکه یاقشور بر حال وصفت
بولمید یغندن بشقه ایجاب ایدن علوم و فنونه اشنا و تعلیم و تعلمه دخی موی ایلد مقتدر دکلدر و سزلک بسط و مال
ایلد بیکر عوم حسن توجهات موی ایلد حننه اثری بوقدر و حتی یکن کون عسکر لکدن استعفا ایلدی نه در سکر
بو بویه میدر اوت اقدم صحیح بویه در وآه یازق شوا دمه که لهنده افندی یغنه بک چوق اوردیلر سونلش
ایدم عجائب فامی ایش سکر انسانته سز اولایق اولان بودر امان اقدم واقعا انسانته لایق و مستحق بو ایدمه ده
آدمنه اولمیدی موی ایلد یوزباشی اولور ایدمه نه اولیق احتمالی وارددر تحت اداره سنده اولان امت محمدک اولادی
غائب حکمته کیر تحف بوقدر انسان غائب حکمتده طو یله ییلوری اوت اقدم رأسا امر بوق حکمتده ایدمه
مادونی دخی بوق حکمتده اوله جغنی کون کی اشکاردر بوضو رنده محمد افندی نصع و پند قبول ایتزمی اوت اقدم
قبول ایدر فقط کوججه و اینسه یله بر فائده یی مفید اوله ماز بنده کزده سلاک عسکر یه بولمش اولسه ایدم
بو آتیه قدر یوزباشی اولور ایدم بنده کزده اولور میدم خیر اقدم سکرک یازوجه اهل یکن زیاده اولد یغندن
کاتب اوله ییلور ایدم بنی کاتب اولور ایدم اوت اقدم اگر بنده کز کوجکه کمدنر کوا تلبکه هوس ایش اوله
ایشم شدی اقلی امثالده نسبتاً مجرب بولنه جی ایشم

✽ مستقبل و شرطی و حکایه و روایتی ✽

محمد افندی به حواله قنلان ایشلرک نهایی نه اوله جقدر بک اوجه ییله م زیر محمد افندی اکثری اوتنه ده بروده
کزوب ایشلر نه باقه شویله طور سون یانه یوله وارمید یغندن بونلرک اوزرینه اغزیدن بو آتیه ک برلقدردی ییله ایشتم
عجبا بوایشلرک تمام اولوب اوله جغنی و نیک و بدی کندن سؤال اولیه جغنی کیدیشه کوره سؤال اولیه جغنی کوی خان
اولور بنده کزه فالور ایدمه سؤال اولور فقط وقت ییله م اکلا شلد یغنه کوره ایشی حواله ایدن کیدسه بویه
مسیب بر حالده اولمی که ایشک نهایت و نتیجه سنی سؤال ایتز و حواله ایدم کی ایش دخی خاطرندن چقد بخی ایچون

بنا بر هر رایش بویه کور به جگ اولور ایسه بونلر کما ت و نتیجه سی نه اوله ییلور یوز اوستنه قالوب ایش چور
 اهدم قدم و مقیش بر ذات میدانه جیقوب ایسه ما مور قلنان کیسه مسئول و معاتب اولور و بونک اوزرینه
 ایراد اولنان اسئله یه کندونی قورناره جق مرتبه جراب ویره مدیکی تقدیرده حبس ایله مجازات اولور و بلکه
 سوء اداره دنناش حصوله کلان ضرور زیانی تضمین ایدر بوقوله ایشلار انا نازی و ارا نلیه جقی ظن ایدر سکر
 الیده و هر حالده ارا نیلوب نظامنه توفیق قلنه جقدور بونک ایچون افندمه رجا ایدر مکمه ما مور بولنده یکن
 ایسده کال درجه سعی و غیرت ابدوب مؤخر اُمسؤل و معاتب اولیسه سکر اوت افندم بوراسی بویه در
 محمد افندی برادر مرزده ایسینه سعی و غیرت ایده جگ ایدی لکن بعض خصوصانک تسویه سنده ایجاب
 و اقتضایدن معاصرتده قصور اولندیغندن موی الیه محمد افندی یه بر نوع کسلان کلوب ایشی یوز اوستنه
 بر ایش ایدی کر چه ایش ایلر و له مش فقط دفتر و مصرفی بولنده بولندیغندن برشی لازم کلمیه جگ کی ظن اولور
 و اطرافدن ایسند بکمه کوره اگر محمد افندی ایسینه ثبات ایدوبده مصلحتی حد و ختامه ایصاله موفقی اوله ایش
 کندوسمه بوندن طو لانی برعد مجیدیه نشان ذی ثانی و بر به جگ ایش

فعل و جونی و شرطی و حکایه و روانی

کشی کوچکنه ایجاب ایدن توازش و التفاعی و با خصوص بیو کله لازم کلان تعظیم و تکریمی هر بار بلا قور ابراز اتمک
 ساعی اولیلیدر انسان ایسنده و کوجنده غفلت اتمیدر لک و ایشک تسویه سی امرینه صرف افکار ایدر لک هر حالده
 بذل و وسع و قدرت ایتلیدر بر ادمه ایسنده و کوجنده تردد و شبهه عارض اولدیغنی صورته او ادم همان
 ایش ییلور کیسه دن حل مشکل ایتلیدر اکثر یا کثرت کلام ایشی یوزار بوسیدن کثرت کلامدن اشوری مرتبه
 مجازیت قتلیدر شوبله که انسان بعض موادک عرض و افاده سی ختمده مافوقنده بولنان کیسه تدرینه کدوب
 مرافقی بیان ایدر لک ایجاب ایدن امری استصال ایتد کدن صکره عودت ایتک لازم کلور ایکن ینه اول موادک
 ایضا حی حقه افته سندن بروسندن تکلمه باشلقدقه موادم کوره ک مغایری و یا خود نقضی اولوب بشیمانی ایجاب
 ایده جگ بر کلام یا کندی سوبلر و یا خود آهر بولنان ذاته سوبلدر ایسه آتش اولدیغنی امر چور نیوب امر آخرک
 و برلسی لازمه کلمه اکثر یا بیک نیاز یله دسترس اولش اولدیغنی ایش یوزلش اولور بوسیدن کشی آهره کتمزدن
 اول اوزون اوزادی به تفکر و ملاحظه ایش اولدیغنی اصولدن آریلوب و فضله کلام دخی سونلیه رک امری
 اولدیغنی کی مغارقت ایتلیدر زیرا انسانک دائمًا ایراد قلنان اسئله یه جواب و بر دمی طبیعت و براد باشی
 اقتضاسندن اولدیغندن و سؤل ایدن کیسه اصل مطلوب اولان ماده ک اخلاقی موجب اوله جق بری یساب
 و بولوب اکا کوره سؤل ایرادینه مقدر اولدیغنی و جواب ویره جگ کسان دخی مقابله و مدافعه ده قاصر بولندیغنی
 تقدیرده هر نه کنده از و مطلوب ایش ایسه دسترس اوله میوب اردینه با قدرق و محبوب اوله رق قیوطش ارو حقه جغنی
 اشکار در بر کجه رمضان شریف ایلای لازم کار ایسه یا خود لازم کلدیکی صورتده و یا خود تقدیرده و یا خود
 حالده قندیلار یا قتلیدر محاربه یه کیم کللمز ایجاب ایدر ایسه یا خود ایجاب ایلدیکی تقدیرده و یا خود
 صورتده و حالده تدارکات حریره ک امانته با قتلیدر شوکناک فلان افندی ک خطیله یا زلسی لازم کلور ایسه
 یا خود لازم کلدیکی حالده و تقدیرده و صورتده افندی موی الیه ک جلب وارضاسته با قتلیدر یا خود چالشلیدر
 فلان سرایک انشایسون زوم کور بنان استاد لک ماهر و چالشقان کیسه ل اولملری لازم کله جگ ایسه یا خود

لازم کله چکي تقدیرده ویا خود حالده شمدیدن ایجاب حاله باقلیدر فلان ضیافته بولغاکنزه حاجت مس ایشی ایشه یا خود مس ایشی اولدیی تقدیرده ویا خود حالده دعوت اولسه چکنزه شنبه ایتامیسکزر اگر بارسدن الافرانقه اشیاجانه احتیاج کوریلور ایشه اوراده بولنان فلان بحاره اشعار صلیحت اولتیدر شوانشاقلنه جتی انیده بنده کزک استخدام اقتضا ایده جک ایشه مذکور ایشه یه ایجاب ایدن بعض شیلرک تدارک واحضار قلنمیچون بنده لرینه شمدیدن امر ویرلیدر پارسه سبارش قلان اشیانک بهالینک مقداری اولجه بحارندن استفسار اولتلی ایدی بارسدن جاب اولنان اشیانک مطلوبه موافق بولنمیچون اقدیمجه قونطورا توالتلی ایش

حال فعل التزمی وشرطی وحکایه وروایتی

میراث یمده مکد زکین اولهم عجائب یالکزمیراث نیمی زکین اولور اوت افندم اکثر یاسمک کی سنده بولنانلر میراندن زکین اولورلر شدی بنده کز زکینیم اوت افندم زکینسکر اگر زکین اولسه کز بویه محمد طاقم واره بی نره دن تدارک ایدرایدیکز تحف میراث ینلرک حاللری بویه میدر اوت افندم بویه درر عجبانیچون بویه درر ها سزه بوراسی وسمک تدبیری مرتبه اکلاده یم مثلاً زکین برکسده نک اولادی اگر وقت صابونی کال درجه ضرورتله کچورور و اقران و امثال نه نسبتله ایجاب ایدن شیلری ایونینه یاپیره میوب دانغا امثاللردن اشیانی بولنترق اوتانور چوجقلرک ویا خصوص بیوکارک یله حاللری دانغا امثاللر اشیانی بولنماقی طبیعت انسانیه دن اولغا امثالنی دعوت ویا خود برشی وعد ایتک کیحاش ایتک کیحاشلاندن بری اولما منی ایستر و یونلری دخی برلوینه کتورمکه آرزو ایدر اولدیی بجه نک معلومیدر وعکس صورتده حالات مذکورده نفسته زیاده اغرکله رک بویه بویه ابوننه ویا خود و صیبه برنوع خصوصت شدید پیدا ایدرک ایلرک وفاتلری درجه نه یه ده ارزو ایدر والله مصون و محفظ بیورسون وفاتلریه سبب اراد و یونلر آخرته انتقال ایلدکلرینه اترقی نه یه یاجنی بطوبی مال معروکه کی خار اورب خرمن صابور و اکثرینک نه یه دیانوب سواقلرده سوریندرک قوت اولور یونک کی زکین اولان کیمسه نک اولادی مسرف الشدیر باب پاره و اشیانک قیمتی عننده هیچ برینه قوتله رق دانما پدر و مادری حیاده کی حرکت ایده چکدن بودخی از وقت ظرفنده درجه ذلته قرار قیلور بو حالله نظرا ایون چوجقلر حقنده نه ضرورت نه ده مسرفک ایله صابوت حاللری امر ارایتدرمکدوعانی اوله رق اولادریه زیاده محبت ایتکده و یونلرک استبداری حاللره راضی اولمغا قالمشیمدیر زیرا برچوچوق کوچک ایکن نه الشورونه ایله الفت ایدر ایشه اکثر یا اولخالده بولنغاننی واوله حرکت ایتکلکی ایسترا برادریم بنده سزک قدر پارم اولسه دیاده یایعه جغم شی یوقدر واقعا انسان دوشیه رک بویه لده بک جوق تحف وغریب و عجب شیاریدانه کتورور ویا شندن چیقار عجائب انسانی باشند چیقارن پاره میدر اوت افندم اکثری حالده بودر عجبابو کاسب نه اولور اوت افندم محن و مشقت ایله قزانلیان ویا خصوص حیل و دسایس ایله دیکرلرینش جزئی وکلی حقلری غضب واستحصا ل ایله برکدریلان اجه نک صرف بویه اولسور ما دامکه بومقوله اجه اخلاق انسانیه بی بردخی تصحیح قبول ایتز درجه لده اخلال ایدر بنده کز آتی ایستم اگر موجود انجیم اولیدی زوق ایچون شمعی برینش بارکیری الورد ایدم سزکده پاره کز اولسه ایدی نه یه پار ایدیکز بنده کزده کاغذخانه دوام ایتک ایچون موده اوله رق ایکی بارکیری بریبه الورد ایدم کچن سنده ستانده فلانک دکانده اوتوروب اکلور ایکن من ایده ده غایت تحف برچالغیلی ساعت کوردم اغزیمک صوبی آقدی

اگر باره اژدها بدی یا خود اولسه ابدی هیچ بهاسه باقیه رق انی الورد ایدم و شمعی بنده سزك کی نادیده بر شیم
اولور ابدی اگر بنده سزك کی ثروت و سامانم اولسه ابدی شمعی اصلا ضرورت چکنز ایدم اگر پدر و مادرم
حیاتنه اولمش اولسه لر شمعی حالم بو در جسدیه وارمز ابدی والده عزیزه ملک پدیه ری مر حوم اولد قدده
صراقی بولسان فلان افلاسه چیمامیش السه ایش شمعی بنده کزده قارون قدر ماله مالک اوله جق
ایشم عفو ایدر سکن برادریم اگر بو افچده ده سزده قالمش اولسه ایش اولوقت سزك الله الفت ایتك
ایچون برزد بانه حاجت مس ایده جك ایش بی افندم يك تحف لقردیلر سو یلرسكنز بنم بوقدر کبر و عظمت
وارمیدر اوت افندم حتی پدر کزدن منتقل افچنه نك مسقاری معلود ایکن بکن سنه سزك الله تکلم اولنه
یلور میدی فلان خصوصه انکده بر معافنی اژدها ایش بو حاله کرفتار املاز ایش پدر و مادرم بنده افندم
کبی علم و کاله سعی ایتد بر من اوله لر ایش شمعی بنده کزده علم و کالده بر حاله واصل اولور ایشم اگر بنده کزده
افندم کبی ربه دار اولسه بکاده رعایت ایدر لر اگر سزده علم و کمال صاحب اولیدیکز سزده دعوت ایدر لر ابدی
بنده کزده زنکین اولسه ایدم اته یز ایدم سزك کی اهل هیز و ارباب وقوف اوله ایدم تاکیدی کوکه آت ایدم
نزرده دولت خدنه اولسه ایدك شمعی به قدر قطع مراتب ایدر ایدك اگر فلان ذات ادر نه ده سزك بریکزه
مبا عاتده بولنده ایش دولت خیلیدن خلی منفعت حاصل اوله جق ایش یا خود اولور ایش زنکین اول اوله
بکانه ضروری ونه فائده سی واردر فلان کیمسه فلان محله صباحه قدر نویجی اولسون یا خود اولسون بد اخلاق
اولان کیمسه سولز حقه ده صرف اولنه کلان هم سنه لری میدانده ایکن بویه ناکور لك صفت انسانیته یاقشیز
بر حالد فلان کیمسه به خیر و بریکزه اولمخلده ساکن اژدها یا خود اولسون اولور اولماز کیمسه بی قبول ایتییکز
اولور اولماز ایشسه قارشیمیکز قبول اولور ماده لری تقریق ایلییکز قبول اولنه جق شیلری بر طرفه قوییکز
قبول اولنه جق خصوصاتی قلمه آلکن قبول اولان ندن عبارتدر قبول اولش اولان شیلرندر قبول اولمش
اولور قنغیلر بدر کبی یوزباشی نصب اوله جق اولان یا خود اولنه جق اولان کیمدر یا خود یوزباشی نصب
اولش اولان یا خود اولمش اولان کیمدر کبی

﴿ باب ثالث ادوات بیاننده در ﴾

ادوات کله لری یا خود جهله لری بر بر بنده ربط ایدن و یا خود معنایه خصوصیت زائده ویرن لفظلردر
بولنك اقسام مختلفه سی اولد یغندن بوراده طام طام بر تفصیل بیان اولور لر

﴿ فصل اول ﴾

﴿ ادوات و حروف عاطفه و رابطیه بیاننده در ﴾

رابطه اوزره و اوزر بنده ادات استعلا در ک بر شیک اوستی دیمک معناسنی اشعار و بیان ایدر لر بولنك قاعده سی
اوزره لفظی مجرد لر و اوزر بنده لفظی مضاف الیه لر علاوه قنور و حال اوزره بواسلوب اوزره بو کیدش
اوزره بواسلوب اوزره بوحالک اوزر بنده بواسلوبک اوزر بنده بو کیدشک اوزر بنده کبی انجیق ضمیر الله

اسم اشارت بر بحالده دائمی صاف ایلده صورتده ایراد اولنه رق اوزرینه لفظی ایلده قوللانیلوب مجرد حال
کنور بولرک قوللانار مثلا ائک اوزرینه بولک اوزرینه دنیاب او بو و شو اوزرینه دینار (قاعده) اوزره
لفظی مصدرله علاوه اولندقه شرط معناسی شامل اولور تنکم او قوق و یازمق اوزره مأمور اولدی
طوبیحا فنی تحصیل ائک اوزره پروسیایه کنورلدی دنیابور که او قوق و یازمق شرطیله دیکدر بعضاً
زمان استقبالی زمان حال تقریب یعنی یا قلدیرر تنکم ائک اوزریم و یا تمق اوزره سکر دنیابور که همان
کیده حکم و همان یا نه جقسکر دیک اولور و بو اوزره لفظی مضاف اوله رق و اخرنده اولان هاسی حذف اولنه رق
ملحق اولدیغی اسم ایلده بر تصرف قنور طامک اوزری طامک اوزری طامک اوزرینه طامک اوزرینه طامک
اوزرندن طامک اوزرینک کبی و جملری دخی وارد در انجق اوستنه و اوزرینه لفظی مضاف اوله رق استعمال
قنور بولک اوستنه یا خود اوزرینه غیر کلام اولماز دنیابور اوستنه و اوزرینه دینار ایچون لفظی ادات
تعیل در کبر حکمک عانی اولان شیک اخرینه علاوه قنور تنکم فلان مصلحتی رجا ایچون کلام و فلان ماده بی
افاده ایچون کلام دندید که مکتلمک کلسنک سبب و عتی رجا و افاده اولدیغی اشعار ایدر ایکن لفظی ادات
حالدیر که برجه لک مضمونک حال ترکیبی اولسنی افاده ایدر مثلا بن سزه شخص ایکن سزینده کزی قنا بلدیکن
واوسره معاونت افکارنده ایکن سزانی دشمن بیلدیکن دنیابور که بن سزه مخلص اولدیغی و اوسره معاونت
انکارنده بولنسیغی حالده دیک اولور ایلده صاحب و استعانه ادایتدر که علاوه اولدیغی اسم ایلده بر شیک
برابر اولدیغی افاده ایدر خواه ایلده سوا غه چیقدیم کبی که مکتلمک حواجه ایلده برابر اولدیغی و دیگر ایلده
بولدیغی افاده و بیان ایدر و بعضاً ناکید ایچون بیلده و برابر کنور بیلور برادریم ایلده بیلده کلام و پدریم ایلده برابر کندم
کبی و ایلده لفظی واسطت و آیت معناسی افاده ایتد که استعانه یعنی یاردم معناسنه اولور بچاق ایلده و باعله ایلده
و کسر ایلده کسدم دندید که بچاق و باطله و کسر واسطه سیله کسدم دیک اولغله استعانه معناسنه اولمش اولور
و بعضاً ایلده ائک اولنه اولان الف و یاسی حذف اولور تنکم قلم ایلده برینه قلمه یازدم دنیابور اما یا لکز الفک حذفله
استعمالی جائز دکلدیر مثلا قلمه یازدم دنله من زیرا قلمه یازدم دیک ائک قلمه ترکیبندن مختلفدرو اکثری بولله
مخفف اولدیغی صورتده مصدرله علاوه اولنوب تعیل معناسی افاده ایدر و اواخلده مصدر شیک قافی غینه
تبدیل اولور کلمک ایلده دن کلمکله و اولق ایلده دن اولغله کبی که مخفف اوله رق تعیل یعنی ایچون معناسی افاده ایدر
وجهله به نتیجه و برر مثلا بومقوله مصارفک جانب دبودن تسویه سی لازمکله و مجموع او رافک نظارت تحتده
اوله رق حفظ اولنسی مجرد بره اهورک بولنیر لمسنه منوط و متوقف مواد دن بولنمش اولغله ایجابک اجراسی
کبی برله ادات مصاحبدر اما اکثر یاسیبت معناسنه قوللانیلور شوماده به مداخله برله مصلحتی مشکلا نه
و ناخرانه دوشرمه سی و آکرام برله کندوسنی ممنون ایتسی کبی و بعضاً اسم موصوله علاوه اولندقه تشبیه
معناسی افاده ایدر او ردیغی برله علقک با سکردن چیقار چار دیغی برله کوزلرک بزدن فیرل کبی چونکه
وزیرا ادات علت اولوب مابعدنده کنور بیلده جمله ماقبلنده اولان جمله بی تفصیل ایدرک سبب و علت
بیان ایده جکئی اشعار ایدر انسانک تحصیل ایلدیکی کمال ائک ترقی و تزیادی تعام و تعلیم دوام ائک ایلده حاصل
اولور چونکه و یا خود زیرا معلومات مکتسبه نیک ارقه سی ایشلدیلوب ترک اولدیغی تقدیر ده ایرولماسی
بر امر ضروری و بلکه کبر و لمسنی دخی امر طبیعیدر کبی شویله که ادات تفصیلدر که مابعدنده کنور بیلده جمله
ماقبلنده کچن جمله بی تفصیل ایده جکئی بیان ایدر تحصیل علومده صرف مقدرت و سعی و غیرت ائک لازمدیر
شویله که دنیوی و اخروی مضرتی مسلم اولان شیله انسانک میلی بر امر طبیعی اولدیغندن بوناری نظر

اعتراضند رد ایدرك اكتساب هنرم معلوماتی كند و نه راحت و حضور عدد ایلده رك شو و جهله لیل و نه ار
چاشمیدركی برده مثلا لفظی اولوب مېهم اولان بر جهله نك سهل الفهم تشبیهاته كتوريله جك جهله نك اولنه
كتوريلور انسا نك فكر و نظره و قیاس و استدلاله قابلیتی اولدیغی و قوه ناطقه صاحبی بولندیغی اجلدن
هر امور معظمه نك عهد سندن كله ییلور و شوقوت سایه سنده مقتدر ایلده جتی شیریلده واصل اوله ییلور
مثلاً نك كچه كوچده و قونده انسانه بر قیاج قات غالب ایسه ده انسان انك اغرینه كم اوره رق وندا بیر سنا نره
اجرا ایدركانی اوستدیگی ایشده قولانه ییلور و یرد، یعنی ادات نفسیر دركه ماقبلده یكج جهله نك ایضاح
و تبیین ایچون مابعد نه كتوريله جك جهله نك ایلده یعنی قولبولر تنكیم شومسوده، بی تبیض ایدیکزدنیلده كه قنغی بولده
تبیض قلنده جتی بیان قلمامشی اولدیغندن تردد و شمه بی دعوت ایش و بونك ایضاحی ضمنده دیکر بر جهله نك
كتوریلسته لزوم كورنمش ایلده یعنی مذكره قنغی تبیض ایدیکز عباده سیله مذكور جهله تبیین قلمش اولور
مفعول عنه و منه لك اخرنده بولان دن اداتی بیا نه اولور تنكیم بحس معارف اعضا سندن فلان بنده لری
بروسه دن كلدی دنیلده كه موی ایلک قنغی مكاندن مفارقت ایلدیكنی اشبوند اداتی بیان ایدر و بعضاً بر شیک
مشائی بیان ایچون مثلاً سب اولان شیء علا و ایلده رق برده نانی كتوریلور فرانسمز جهله اقومه باشلایغندن
كتابه مخترجم و تكلم ایلكه كه لغت اكر فوب و بونلری بر پرینه ربط ایتك ایچون فرانسمز قواعدنی بلكه كم مجبورم
بوسیلر دانش بونلر ایله اشوری مر تبده مشغولم کی و برده صیغه صله نك اخرنده اولان یا نونه قب اولور
و مفعول عنه اداتی علا و سیله جهله سیبیه لده قوللانیله رق وارلغی و نوده تنجیه اوله رق بر حکم تولد ایدر و
فلان ادم قراری اولوب قاسم باشا طر فسنده كورلیدكندن و ط و تیلوب بحس اولنسی نظامی اقتضا سندن
بولندیغندن مر قومك در عقب او جواده ارا نلسی لازمدر فلان ادم حسنه اولدیقندن ایش باشنده بولنه میور
علم و صنعت انسانك باعث فاء و راحتی و دنیا نك منج معورتی اولدیغندن یا خود اولدیغی اجلدن اصحابه
هر برده حرمت و رعایت ایدر بر بوراده اجلدن اداتی كلدیكنی ایچون صیغه صله حالیه قالدور تبعه و اها ایلنك
حصول سرف و سامانی زراعت و تجارتیه منوط اولدیغی اجلدن یا خود جهله كندولر تنك دولت
متبوعه لری طرفندن بو یوله تشویق اولنلری لازمه ملكپرور بندر و بونده دخی جهله اداتی قوللانیغندن
صیغه صله بنده حالیه قالدور بر آدم هر نه بولده تر بیه كور و نه ایله الفت ایدر ایسه اشوبشی كندونه طبیعت
ثانی ایلده جتی جهله اطفال و صبیانك پدر لری طرفندن ایو بوله سالك اولنلری اهم امور دندر و یشم پناه
اداتی استعمال اولدیغندن صیغه صله نك یا سی نونه قلب ایله مفعول ایله حالنده كلور بر دولك تراید شان و شوکی
تبعه و اها ایلك خشنودی و منه نوبتی ایله حاصل اولدیغنه پناه هر دولت و حكومتك مسلك عدالت و حقا بنده
ثابت قدم اولسی ایجاب حالندرد و بونك برینه طولایی لفظی قوللانیله مقدمه مفعول عنه حالیه كلور انسانده
جلب منفعت و دفع مضرت داعیه سی بر امر جبلی و طبیعی اولسندن طولایی بر برلینه ایصال كزنده و خسار
ایدركی و مصدر تخفیفی به علا و اولوب اندن ایل دیکر بر فعلك وقوعی بیان ایدر تنكیم سز اورا یه كتمدن
بن كلیور ایدم دینلیدیكنی کی سز دن اول كتمد ديك اولور و برده برنی اغفال ایتك والدا تمق صره لنده تقوه اولان
كلام اراستنده سولور كه سز اورا یه كتمدن بن كلیور ایدم کی كد ایشی سز دن ایل ییلورم یعنی الداعام دیمكدر
و بعضاً بو معنایه اولسك ازره مضارع منفیک مفرد غایبه علا و اولور و بوسولده اول و یا اقسام و یا خود
مقدم لفظلری كتوریلور سز كلزدن اول یا اقدم و یا خود مقدم كلورم کی و تفضیل مقامنده ادات تفضیلدن
اول كلور چسوكه تفضیلده بر مفضل و برده مفضل علیه بولوب دن لفظی دائماً مفضل علیه علا و

اولند و نه و مفضل علیه لسان عثمانیه داتا اادات تفضیلدن اول بولند یغنه بناء دن لفظی اادات
تفضیلدن اول کتور لک مقایسات بحثه بیان قند یعنی وجهله لازم کلور احد محمد دن بیوکر کی که
احد مفضل محمد مفضل علیه اولوب یوک اادات فضل و در خبری اوله رق را بطه اولش اولور و بعضاً دن
اداندن صکره زائد اوله رق و شیوه لسان عثمانی بولنده رق ایسه لفظی کتور بلور انک تقدیر دینی ایشته دن
و یا ایشته کلکدن و یا خود ایشته کلکدن ایسه کدونی کورمک ده اولیدر بوهو ده چار شوبه کتبدن ایسه
اوده قالمق حقه ده خبر بلور کی و بوا یسه لفظی علاوه قلمیه رق دخی سوبولنه یلور صواجیم کدن یا خود
ایکجه دن قهوه ایچمک اولیدر بودخی مقایسان بحثه بیان اولمشدر مراجعت اولنه و بعضاً بشقه و ماعدا
و غیرى لفظیه برابره استئنا مقامنده کلر رک بر حکمدن مستئنا اولان شیوه علاوه اولنوب اادات
حصر معنائی افاده و بیان ایدر مکتبدن بشقه و ماعدا و غیرى به کتبه کی که هیچ بر به کتبه الامکتبه کت
دیمک اولور و برده بشقه و ماعدا و فضله لفظیه بعضی ترکیلرده سبقت ایدن جمله علاوه قلمیه جق
جمله انک اهیته بیان ایچون مذکور لفظیه کتور یله جق جمله نك اولسه کتور بلور شونی و بونی یا بد قدن
یا خود یا بد یغنه دن بشقه و یا خود ماعدا و یا خود فضله شونی دخی یا بدی کی که شونی و بونی یا به جق
بجزوم فقط کلیات معنوع اولان و خیال و خالمره کلیان و یا خود فوق العاده اولان و اموال اولیان شونی دخی یا بدی
دیمه سی مذکور جمله به اهمیت و بر دیکى اشکاردر که لفظی اادات ربطدر که بر جمله نك مضبوطی بر شیوه ربط ایدر
تتم اک اوک دونه کی کون کلمشیدی کوزل ادمدر دیمک که که لفظی کلمشیدی جمله سنی خیر غایبه صفت اولمق اوزره
ربط ایدر و بوجهله دن دونه کی کون کلان کیسه کوزل ادمدر دیمک اولور و برده فعل التامی اولان جمله لک
ما قبلارنده سبقت ایدن جمله لره ربط قلمیه ایچون که اداتی کتور بلور و بوا یسه شرط معنائی بیان ایدر
ته کم اقیه منی و بریکر که کینسون قهوبی ایچیکر که ایچریه کلسون کی که اقیه سنی و بریکر قهوبی ایچیکر جمله زى
مقام شرطیه کینسون و کلسون جمله لری مقام جزایه اولوب که لفظیه جمله لره برینه ربط اولمش اولور حروف
عضفدن دخی لفظی ایکی شیء بر حکمه تشریک ایدر بن کلدن اودخی کلد کی هم لفظی دخی بویه در انجق مکرر
اوله رق قوللا یلور هم یازدی هم او قودی کی و بعضاً ایکنجیسنک آخرینه دخی دن مخفف اولان ده اداتی
کتور بلور هم یازدی هم دخی مقامنده همده او قودی کی و بعضاً بونلر حذف اولنده رق او قودی و یازدی و کلدی
و کلدی کی سوبولور کر لک دخی و کر لکده بعضاً صیغه شرطیه علاوه اولنوب مضمون شرطک عدم وقوعی تقدیرنده
جزائک اولوبنده قاله جق افاده ایدر و بوضو رنده اکثر یا نه لفظی علاوه قلمیه ته کم حقوق قصورم وار ایسه ده
نه عفو کزی امید ایدرم کی دیمک که قصورک عدم وقوعی تقدیرنده عفو ایدی اولوبنده اولد یغنی افاده ایدر
و قصور ایدم ایسه ده جمله سی قصور ایدیمک حالده دیمک اولوب حال ترکیبی مقامنده اولد یغندن بونلر شرطیه
حال شرطی دیلور حاصلی جمله شرطیه لره کتور بلان ایسه ده لفظی جمله جزایه بی تغییر ایدوب دیکر مضمونده
جزا حاصل وید ایدر مر کبه صوقومش ایسه ده نه یا زماز و چار شوبه کتمش ایسه ده برشی اله دی کی
و بعضاً دخی و ده برینه یله لفظی کتور بلور چوق قصورم اولسه یله سن عفو ایدر سکن کی یا خود تردید
مقامنده قوللا نیور یازر یا خود اوقور کی و بعضاً مخفف اوله رق یازر یا اوقور دینلور و بعضاً بویه مخفف
اولر بی حالده مکرر اوله رق قوللا نیلور یا شوبه و یا بویه کی ایچق بوضو رنده اکثر یا اولکسی مخفف و ایکنجیسی
حال اوزره قوللا نیلور یا کتایم تسلیم ایلیک یا خود اقیه سنی و بریکر کی لسان عثمانیه اکثر یا تشریک
ایچون اولان حرف عطفلر محذوف اولور ته کم کاخذ قلم کتور دینلور که کاخذ قلم دیکدر و کلدی کندی

دینور که کلدی و کندی کندی و هم کندی دینکدر و دها لفظی علاوه بیان ایدر تده که ده و برکن کی که
 بودند اول آلد یغند راضی و قانع اولوب امثال و زیاده سنی مضروب دینکدر ادات استفهام می افخندید که
 سوأل مقامنده قوللا نیلور شو کورینسان طاشمیدر شو کوریناعی طاشمیدر دیند کده شو کورینان
 شینک طاش اولوب اولد یغنی و شو کورینانک نه اولد یغنی استفهام اولمخله بری طاشی و دیکری
 کورینانی سوأل ایدر اتی و جمله تکلم اولنان جمله ز استفهام انکار ایدر یاز و سومی بومیدی یاز بو کا می
 درل ایام بهار بویله می اولور کی و فعلاره علاوه اولند قدیمیرسی و یا خود فعلیلردن صکره کتور بور
 یازدیمی یاز دیکری و ضمیر نیلوردن اول کتور بور یازر مینکدر و ضمیر شخصیلره اخلاق اولندرق ایچی یازدی
 صر می یاز دیکر کی کتور بور و بصورتده دائماً مسئول عنه اولان شینک عقبنده کتور بور تده کم برومده به
 کتدیکری دینلد کده کیمک فغنگ واقع اولوب اولد یغنی سوأل اولور برومده می کتدیکر دینلد کده
 کتدیکری برومده میدرو سوأل اولمش اولور صر می برومده کتدیکر دینلد کده کتدیکری مجهول اولد یغند
 و ایور ایله میدرو خسته دیکر صورتله میدرو سوأل اولمش اولور بو سوأل دخی فعل باینده کوسر لیک
 و جمله اولوب هر صیغه اوج و جمله استفهام قبول اتیز بو صورتله واقع اولان استفهاملرک جوابنده
 اگر جمله حالی اوزره تقریر اولنمحق اولور ایسه ادات تصدیق اولان ات لفظی قوللا نیلور تده کم برومده
 کتدیکری سوألک جوابنده اوت دینلد کده کتدم دیمک اولور و اگر نفی ورد اولنمحق اولور ایسه خیر
 لفظی قوللا نیلور تده کم سوأل مذکورک جوابنده خیر دینلد کده کتدم دیمک اولور و بعضاً استفهام منفی
 مقامنده کتب استفهام انکاری نسیمه اولور یاه مدیکر مقامنده یاه ییلدیکری کیده ییلدیکری کی کد بوکا لده
 کیفیت فعل اقتداری به مخصوص و دکل و یوق و سز و سزین لفظلری نفی ایچون اولوب دکل و یوق و سز
 اداتلری جمله اسمیه و بعضاً فعلیه لره داخل اولورل شویله که دکل اذاتی میتدا و خبردن ترک ایدن
 جمله زه داخل اولوب ماقبلنده اولان صفت و اسم و ضمیری نفی ایدر بوکاغد کوزل دکلدر و یوق دکلدر
 اود کلدر کی وینمده جمله اسمیه اوله رق جمله اضافیه و سارده بولنان اسملرک نسبت و تمک و تفضل
 معنای نفی سلب ایدر مثلاً الحمدک اناسی بود کلدر بوشولرک الک کوزلی دکلدر بوشولردن غایت فناد کلدر و برده
 اسم مصدر لره داخل اوله رق مصدرک معنای کلیاسلب ایدوب و ایشنهات بیان ایدرک مؤاکد قیلار مثلاً کیمک
 دکل ایاغی ییله اتم یازوق دکل قلی ایدر ییله المام یورجنی تأدیه اتمک شویله طورسون حتی اودنغ باره المغه
 ییله قاتیشیور یورجنی و برک دکل اودنغ باره ایستمر مقامنده سوبلور یوق اداتی جمله اضافیه لره
 و دیکرجه اسمیه لره و وار اتی معناسنی شامل اولان محملرده اولان و ماقبلنده بولنان اسمک کلیات نفی
 بیان ایدر بوکاغدک پارچه سی یوقدر الحمدک اناسی یوقدر آتک باره سی یوقدر صندیک قیائی یوقدر
 برادر مده باره یوقدر حقه ده مرکب یوقدر کی سز لفظی جمله اسمیه و فعلیه لره استعمال اولوب
 اول جمله ده اولان و اخلاق قنات اسمی نفی ایدر مثلاً بوایش چاره سزدر اکلجه سز قالمق نه مشکدر کتابسز
 بولتی نه فنا حالدلر باره سز چارشوبه چیمق و بریشک مایه سده قاتشمق نه یوک حاقدر باره سز چارشوبه
 چیمق باره سز برشی وجوده کلز کی سزین اداتی ترکی مصدر اصلیلره علاوه قلوب معنای مصدری نفی
 ایدر دوشتمک سزین لقردی سوبلک انسانک حاقتی بیان ایدر برمحله دعوت اولمق سزین کیمک انسان
 محبوب ایدر کی و هیچ و اصلاً اداتلری کافه نفیلری تا کید ایچون استعمال قلوبو کاغد هیچ و یا خود

اصلاً بکل ایدی اورایه کیمک دکل هیچ ویا اصلاً یاغنی یله اتمام بو کاغذک هیچ ویا اصلاً پارچه سی
 یوقدر پاره سز هیچ ویا اصلاً برشی وجوده کلز اصلاً ویا خور هیچ دوشمنه کسزین اصلاً و هیچ برلقردی
 سو یئیزن کیبکه برنجی چله ده هیچ ویا اصلاً لفظی دوشمنی وایکنجی چله ده لقردی بی مؤاکد قیلهرق نفی ایدر
 وسزین برینه مصدر تحقیق یلرک استعبارلر نده دن کتور یلوب چله یا ییلور مثلاً دوشمندن لقردی سو یئیزن
 هیچ دوشمندن لقردی سو یلک خطا در دوشمندن کلام سو یلنار دوشمندن اصلاً لقردی سو یلنار
 وایکی تیندن بر ممت چیقار شویله که افندم بنده خانه لر بی تشریف اشد کیده باغنده بوق بوق کیبکه
 هر برشی وار دیمک اولور و وایکنجی بوق لفظی اولکی بوق لفظی بتون بتون نفی ایدر البته لفظی
 برجه لک مضمتی تا کید ایچوندر مکرر قوللا نلدی بی حالده مؤاکد قیلار واولکیسی مجرد وایکنجیسی
 معقول فیه حالیه کتور یلور مثلاً یاغاره و شمتا و کورلدی ایدن ادمک البت بر حیلہ سی وارد سس سز
 اقان صوبک البت و البته درین اولسی مجربدر هله لفظی انتظار قلنان برشی لک نهایتی بیان ایدر
 هله اولدی هله کندی یارب سکا نکرل اولسون هله موفق اولدی کبی باری کاشکی معنا سنه اولوب
 میدانده اولان ماده ووقعه نک خلافی افاده ایدوب تحقیر بیان ایدر مثلاً باری ایش کورسه باری
 یازی یازسه باری زنیکن اولسه چالیشنه کوره باری برشی حاصل ایتسه دبد به سنه کوره باری جیفنده
 پاره سی اولسه کبی ادات حصر انجق و فقط ویا لکن لفظی درکه بر حکمک برشی نه اختصاصی افاده ایدر
 حصر ایکی معنای شام ایدر بی معنای شویتدر که بر حکمک رشیده بولمیدر دیگرکی معنای سیلدر که
 اول حکمک بشقه بره سرایت ایتا سیدر بو حصر انجق و فقط ویا لکن لفظی داخل اولدی بی کله ده اعتبار
 اولنور مثلاً فلان کشی ایله استانبوله انجق ویا لکن بزن کتدم دینلده کیمک متکلمه منحصراً اولوب
 بشقه سنک کتدی بکنی افاده ایدر و انکله بو کون بزن انجق و فقط ویا لکن استانبوله کتدم دینلده کتدی بکنی
 استانبوله منحصراً اولوب بشقه بره کتدی بکنی افاده ایدر و بزن بو کون استانبوله انجق و فقط انکله کتدم
 دینلده بشقه سیله کتدی بکنی افاده ایدر و بعضاً انجق و فقط واما و لکن چله لره داخل اولوب استندراک
 معنا سنده قوللا نیلور یعنی برکلام سو یلند که ابهام ایتدی بی خاطر بی دفع ایچون کتور یله جک چله لک اوزر نه
 داخل اولور ته کم چوق سو یلندی انجق و فقط واما و لکن افاده سنندن برشی اکلا شلیدی دینور که چوق
 سو یلندی دینلده کم چوق شیرا اکلا شلیدی خاطر سی درکار اولدیغندن انی دفع ایچون چله استندراک ایدر اوله رق
 انجق برشی اکلا شلیدی چله سی کتور یلور رجا ایتدی انجق قبول اولمیدی رجا ایتدی اما رجا سی کوچ
 حال ایله قبول اولندی امتحان اولدی لکن قبول اولمیدی استانبوله کندی فقط ایشی بجه مدی کبی یوخسه
 بوق ایسه دن مخفف بر لفظ اولوب ماقبلنک مابعدن مستثنا اولدیغنی اشعار ایدر ته کم بو سوزی سز بکیمور سکر
 یوخسه ساری تحسین ایدر دینلور که بو سوزی هر کس تحسین ایدر الاسز بکیمور سکر دیمک اولور الادنی
 یوخسه مقاسمده قوللا نیلور مکتبه دوام اید بکن لاتکدر اولور سکر وریلان امرک اجرا سنده قصور
 ایتیمک یوخسه حبس اولور سکر کبی و بعضاً یوخسه لفظی استندراک مقاسمده کور لکن انجق لفظی
 شکسته اوله رق بونک مابعدی انک ماقبلی وانک مابعدی بونک ماقبلی حکمنده اولور ته کم سز اوخده کتدی بکر
 یوخسه اوسره کیه جک ایدی دینلوب سز کیه اید بکن اوسره کیه جک ایدی دیمک اوله رق اوسره کیه جک
 ایدی انجق سز اوخده کتدی بکر معناسنه اولور و بعضاً استفهام مقاسمده یا خود معناسنه کور کلدیمی یوخسه
 کلدیمی کبی ادات تغییر جه ادا تیدر که صفت بختده بیان اولدیغنی اوزره اسملرک اخیز نه کله رک صفت

و صفاتك اخريته كدرك تعال اداى اولدينى كى بر حاكم جمتى يسان اذلك اذات تميز دى اولور تده كم
معومات سز اكا فائسكن ديلور كه معلومات جمتيله ديمك اولور بودنى مقارسات مجتهد يسان اولمشيدى
وبعضاً فعل مضارع لك اخريته علاوه اولوب اندن صكره برده سنه لفظى كتور لكده تشبيه معناسنى افاده ايدر
تكم اولور جده سنه دوكك ديلور كه اولد برر كى ديمك اولور اذات تشبيه كى لفظى اولوب علاوه اولوندينى
شيك مشبه به و ديكرى مشبه اولونى افاده ايدر تكم ديشلرى انجو كى ديدكده انجو مشبه به و ديشلرى مشبه اولور
وبعضاً وقت معناسنه اولوب صيغه صلاهيه علاوه اولور تكم برى كلدى كى اوتك كيدر حق كلدى كى باطل
كيدر ديلور كه برى كى و حق كلدى كى و قنده در حال يا خود همان اونه كى و باطل كيدر ديمك اولور جنين اداى
دى بويله در تكم بجاين ديلور كه بنم كى ديكدر و اويله و شويله و بويله لفظلرى انك كى و شونك كى و بونك كى
معناز ينه استعمال اولورلر تكم لفظى دى تشبيه و تمثيل ادايدر انجو بونلر جله لك اوللرينه داخل اولورلر
صابكه مثلاً وكويا و كانه لفظلرى دى بويله اذات تشبيه اوله رق كاور اذات تا كيد يا لفظلر كه
جمله لك اخريته كواب مضمرلرى تا كيد ايدر كله جكسكنز يا جمله سنده اولان يا كى كه محقق كله جكسكنز
ديمك اولور ها اذات تبهر كيده جكسن ها كى كه مطابق كيده جكسن ديمك اولور

فصل ثانى

حروف ندا يبانده در

آ حرف ندا اولوب كلمه لك اولنده داخل اولور اسلطانم كى و اگر كلمه لك اولى همزه اولور ايسه برده يا زيا ده قنور
اى اقدم كى اشته اذات تشبيه در كه متكلم افاده ايده جكي شبه مخاطب دقت ايلحس چون تشبيه و اخطار در
اشته باقى اشته بويله در كى ها بودنى اذات تشبيه در كه ها اوراسنى سز اكلده يم هله دى بويله در هله اوراسنى سز
عرض ايده يم برر بوراسنى بكانقل ايايكنز كى هايدى اذات ندا اولوب استعمال مقامنده استعمال اولور
هايدى كيده لم كى استعمال مقامنده بعضاً امر حاضر لك اخريته تون و دال و يا علاوه اولور كنندى سوبايلى
كيدندى كى آه اذات تحمير واه و يا زق اذات تأسف اوه اذات تاذ اوف اذات اضطراب اه يتشور
مقامنده تغف اولور امان رجا و عفو و استمداد و برده امان او صاندم اذات تفر چق شى و تحباب و تحف و واى
والله الله تعجب مقامنده قوللايلور اى بكا باقى بر كمه بى چاغرى انجون اذات نذار و برده جان قور تاران
بوقى و يا نعين وار اذاتلرى استمداد ايجوندر

خاتمه

جمله لك جمله اسميه و فعليه اوله رق تركيب و ربطى و بونلر معنائى يبانده در

بر طاقم كله لدن تركيب ايدوب مخاطب فائده نامده افاده و بيان ايدن سوز جمله اسميه قنور و بوجمله يا اسميد و يا خود
فعله اولور جمله اسميه صفت ايله موصوفدن يعنى مبداهيله خبردن عبارت اولوب بونلر ربطى فعل ناقص عامك ذوات

افعالند برنك كوتورلسـ به حاصل اولور ويكديكرينه مناسبلي اولان برقاچ جمله بي دخی ربط ايده بورتكم افندي
 عاقدن تركينده افندي مبتدا ووصوف اولوب عاقل صفت درلفظي را بطه دروايكيسي بر دن افنديه خبر
 اولور مبتدا را اسم ويا اسم حكمنده اولان مصدر ويا خود كنيانندن وفرع فعلندن بری اولور طاش قاتيدر
 قلب قهره قفادر بن عاجزم سز عاقل سز شوايوزي يازان بك كامدز بورتكميده موصوف محذوف اولان
 صفتكظرطاهرا مبتدا اولور سده حقيقتده مبتدا ووصوف اولان كيسه لفظي محذوفنرتكم شو ويايوزي
 يازان كيسه ديكدر علم وكال وصيته جهد وسعي ايذن وبونلری اوكرنك استيان بك چوق اولوب اتحق بونلری
 حقیله وكسدير مه بول ايله جان صميمه رق ويقدره يرق اوكردن آزاوانله اوكرنان نادر در شو جمله لری
 تفريق اينديكمرتده هر بری فعل ناقص عامك مفرد غائي اولان در اداتيله ربط ايتمز لازم كور مثلا وكال وصيته
 جهد وسعي ايذن بك چوقدر و بونلری اوكرنك استيان بك چوقدر اتحق بونلری حقیله وكسدير مه بول ايله جان
 صميمه رق ويقدريمه رق اوكردن آزد بونك ايچون اكرنان نادر در داشته بوجه لرك بر پرتده اولان مناسبتي يعني سعيملری
 اولامش اولسه ايدي هر بر لری در اداتيله رابطه پذير اوله من لرایدی شونده من ك هتي قوتاييله طايه يا قبول
 وتصديق اينديرك ايچون بر پرتده مناسبتي اوليان جمله و تركيانك برجه اني ياشته ايتدار اولور شوله كتحصيل
 علم زياده چالشديهم جمله نك معلوميدر فقط بونلری حقیله اوكردن ملك ندری واردر انك ايچون مطلبده دسترس
 اولمقدن عاجزم كبی جمله فعلیه ابكي قسم اولوب بری فعل لازم وديكری متعديدر فعل لازم دن تركب ايذن
 جمله فعليلرك ربطی فعلك فاعلي بولندرق وحدتی فاعله اسناد قاندرق فعل معلوم اولديغي حالده كوتورليدير
 ته كم چوچوق كزینور و بونلر و كوزلشور كبی اكر فعل مذكور مجمحل قندين ياور ايسه آتش اولديغي مفعول ايله
 وفيدومنه ويا خود عنملر ادواتلندن تجريد قانديرق نائب فاعل مناسبته م اولوب ربط فعلی دخی مجمحل
 قنندرق كوتورليدير بوصورنله فعل لازم جمله لری يا معلوم ويا خود مجمحل اولندرق و برقاچی سجعان بولندرق
 بر فعل ايله ربط قبول ايدرم مثلا بوكون رفت افندي مكته كندی بوكونه كته كيدلدي بوكون رفت افندي
 مكته واحد افندي قله كیده جكدر بوكون مكته و قلمه كيديله جكدر بوكون رفت افندي مكته واحد
 افندي قله قله جقدر بوكون مكته و قلمه قانده جقدر بوكون محمد افندي قشله دن صالح افندي قلمدن
 كاه جكدر بوكون قشله دن قلمدن عودت اولنده جقدر كبی فعل متعديدن تركب ايذن جمله فعلیه لرك
 دخی ربطی فاعلي ومنعولي بولنديقي تقدیرده معلوم اولندرق فعل متعديك ذوات افعالندن بری كوتورليور
 و بر پرتده مشابه برقاچ جمله دخی فعل مذکور ايله ربط قانده ياور ته كم اولاد لری زياده سون و بونلرك
 فیض ورفعتلری استيان پدر وما در بونلره محبتلری اصلا بلا و ايتمه لك و يوز و پرتده و بونلری بوليله
 صف سديره رق علم وكال تحصيل ايتلرينه سعي وغيرت ايتلدر كبی اكر فعل مذكور مجمحل قننور ايسه
 فاعلي ترك اولنده رق مفعولي ادواتندن مجرد اولديغي حالده نائب فاعل م نامند قونله و بوصورنله بر پرتده مشابه
 برقاچ جمله بر فعل ايله ربط قننه ياور بولندرق فعل لازم جمله لسی منزله قونلور شوله ك پدر وما در لری طرفندن
 زياده سوبلان و فیض ورفعتلری استيتلان اولادله اضمار محبت اولنده يدرق و يوز و ايتدرك و بونلر بوليله
 صف سديره رق علم وكال تخصیصه سونق و تشويق اولنديرك (قاعده) ذوات افعالك برله ربط قانده جی
 جمله سعيه وفعاليه لرك حاوی و شامل اولديغي مبتدا و خبر و فاعل و مفعول حاله لره ربط فعلك معنای
 مصدریسي ويا خود مضمون جمله بكجهت يعني سجعان اواق لازمدر اوله مدني صورتده هر جمله كندونه مخصوص
 اولان فعل ايله ربط قننور شوله كه ضابط طرفلرندن ايش اربابی (استخدام اولنده) وكوزل يازواصای

مبنی بویه نصیحت ایده یورم افندمه خلوصک برکال اولد یغندن بویه نصیح و پنده تجاسر اولورم
 افندمک مخفی بولند یغندن بویه حله تجاسر بولنورم افندمه مخلص اولمقلمک اوزر بند بویه اصح و پنده
 قالمشورم سزه خلوصک برکال اولسی جهتمله بویه نصیحت ایده یورم سزه خلوصک برکال اولسنه مبنی
 و بناء و نظراً بویه نصیحت ایدم سزه خلوصک برکال اولسنده شهم اولد یغندن بویه نصیحت ایده یورم سزه
 خلوصک برکال اولسندن ناشی و یا طولای بویه نصیحت ایده حکم سزه خلوصک برکال اولسنگ اوزر بند بویه
 نصیحت ایده یورم کی صیغه صله و اسم مصدر تحقیق مضاف اولدق مفعول الیه حاللرینک اخر لرینه
 مبنی لفظی و مبنی معناسنه اولان بناء لفظی علاوه اولدقده حال ترکیبی مقامنده دیگر برجهلنک مبنی اولور
 و تعلیل معناسنی اشعار ایدر حقهده توجه کن برکال اولد یغندن دینی و یا خود بناء کی که اولد یغنجون برنی طو تار
 توجه کن برکال اولسنه مبنی خلوصک برکال اولسنه بناء کی و بعضاً بولنرک برینه نظراً کتور بلور و تعمیر
 مقامنده اوله رق جملهلنک مبنی اولور و جمله شرطیه معناسنی اشعار ایدر برکال اولد یغندن یا خود اولسنه
 ظراً کی که اولد یغندن یا خود اولسنه کوره معناسنه اوله رق باقیلور سه دیمک اولور (اوچچیمسی) تعلقات
 فعلدر بولنردخی مفعول و مفعول الیه و مفعول عنه ادا تله ادا ت استعلا و ادا ت تعلیل و ادا ت
 بیان و ادا ت انتها و ادا ت ظرف و ادا ت مصاحبت و استعانه و ادا ت تشبیهدر که بر فله تعاقب ایدر قلبی
 قیومه یکن کلامه کیرم یکن از زیمه و ارمه یکن رجا ایچون کیمه یکن صباحدن اخشامه دنک مکتبه
 درس چالکیز اذن چیکنز غرنه و رر ایسه کز الکن ایله و بر یکن یحیاق ایله کسیکنز خاتم کی جوان مرد اولکنز
 جملهلرنده اولد یغنی کی و بعضاً بولانلر نفس جمله به قید اولسنه رق خیر موقعنده کلر لر بکا ایتدیکنز جور
 و ادا ایچوندر خواجه مکتبه در مجلس ساعت اونده کدر بنم چکدیکم سز دندر بو یغنج باغ ارم کیدر جملهلرنده
 اولد یغنی کی بولانلر دائماً مفرداته علاوه اولنور انحق جمله لر صله اولور ایسه انلره دخی علاوه اولنور لر
 شدم اکرام ایتدی کیچون بنده اکا اکرام ایدم اکرام ایتدی کیچون جمله سی صله اولمقلمه اکرام ایدم فعلنده
 تعاقب ایتشددر سا زری دخی بولنره قیاس اولسنه

نکته

احوال اسم کوره اسم فاعل و مفعول الیه جمله اسمیه و معنیقات فعله کوره فعیده ترکیب ایتلک یو جمله لرک
 حاوی و مشاغل اولد قلری کلمه لر یکدیگرینه نسبت نه اولد یغنی ایتلک و بعض کلمه و جمله لرک تقدیم و تأخیرندن
 نه نکته و مزایا حاصل و پیدا اولور یعنی قنغیس عموم و قنغیس خصوص افاده ایدر انلری اکلامه رق
 و برجهلنک اسمیهلرک اولد قنجهده معناسنه خیل کلمه لرک فعلیه و فعلیهلنک اسمیه به تبدیل و تحویرلنی و ذوات افعالک
 بعض مفرد غائب صیده لر صفت اوله رق و جملهده ضعی بروقت تعیین ایدرک قوللانلسنی بیسلوب اجرا
 ایده ایتلک و هر جمله لک بو اصصواطه مطابقت ادوب ایده مسیده چکنی درک و تیقین ایتلک ایچون اتی الذکر
 و شالتر ترتیب اولمشددر

مبتدا مع خبر جمله اسمیه
اولوب راجع در پیر انسانه

جمله وصفیه

ب	ب	ب	ب	ب	ب
ب	ب	ب	ب	ب	ب
ب	ب	ب	ب	ب	ب
ب	ب	ب	ب	ب	ب

﴿ اسمیه ﴾ انسان عقل او در عقل او
عقل او انسان در عقل او
مخلوقاته عقل او در عقل او
اولان انسان در عقل او

جمله فعلیه اوله رق راجع در پیر انسانه

جمله وصفیه اوله رق فاعل

ب	ب	ب	ب	ب	ب
ب	ب	ب	ب	ب	ب
ب	ب	ب	ب	ب	ب
ب	ب	ب	ب	ب	ب

﴿ فعلیه ﴾ انسان عقل او در عقل او
عقل او انسان در عقل او
مركب اولوب و هر شیشه شمولى اولد يفتدن
بدر

مبتدا مع خبر جمله اسم اولوب راجع در پیر انسانه

جمله وصفیه اوله رق و انسانه وصف ترکیبی

بولنده رق مبتدا

جمله اضافیه اوله رق

بیانیه و موصوف

ب	ب	ب	ب	ب	ب
ب	ب	ب	ب	ب	ب
ب	ب	ب	ب	ب	ب
ب	ب	ب	ب	ب	ب

﴿ اسمیه ﴾ انسانی سرمایه صاحبی
بدر
اولوب انجق اسمك بعض حالرنده محذوفدر

بانه طریقه جمله فعلیه اولوب راجع در بهر انسانه

جمله اضافیه اوله رق و وصف

تکیه بولنده رق بیانیه در

عقل	انسانی	سرمایه	صاحبی	ایدر (نکره در) عقل انسانی پدر
فعلیه	فعلیه	فعلیه	فعلیه	فعلیه

مبتدا مع خبر جمله سی جمله

اسمیه اولوب متعلق در مفعول

البته و راجع در بهر انسانه

انسانه	عقل	سرمایه در	انسانه سرمایه عقلدر	انسانه سرمایه اولان عقلدر
فعلیه	فعلیه	فعلیه	فعلیه	فعلیه

انسانه اصل سرمایه عقلدر انسانه اصل سرمایه اولان عقلدر انسانه اهمیت اولان سرمایه عقلدر
عقل اولان انسانه سرمایه یک چوقدر عقل اولان انسانه سرمایه هر پرده موجود در

جمله فعلیه اوله رق ظرف اولوب راجع در بهر انسانه

انسانه	عقل	حکم ایدر	عقل انسانه حکم ایدر
فعلیه	فعلیه	فعلیه	فعلیه

مبتدا مع خبر جمله اسمیه و ظرف اوله رق

متعلق مفعول فیه و راجع در بهر انسانه

انسانه	عقل	سرمایه در	انسانه اولان سرمایه عقلدر	انسانه اصل سرمایه اولان عقلدر
فعلیه	فعلیه	فعلیه	فعلیه	فعلیه

انسانه اولان سرمایه عقلدر انسانه کی عقل سرمایه در بوراده اولان کی لفظی اولان
مقامه قائم اولور

جمله فعلیه اوله رق ظرف اولوب راجع در بهر انسانه

جمله وصفیه اوله رق فاعل

اولوب متعلق مفعول فیه در

انسانه	اولان	عقل	سرمایه حاصل ایدر	انسانه کی عقل سرمایه بولور (نکره در)
فعلیه	فعلیه	فعلیه	فعلیه	فعلیه

مبتدا مع خبر جمله اسمیه اولور

مبتدا مع خبر اضافیه واستعانه طریقه جمله اسمیه در

جمله وصفیه اولور رق و وصف

جمله استعانه اوله رق مبتدا

مبتدا مع خبر جمله اسمیه در

ترکیبی یولدر رق مبتدا

جمله وصفیه اوله رق

جمله وصفیه

جمله اضافیه واستعانه متعلق جمله اضافیه

اوله رق مبتدا

و متعلق جمله وصفیه در

اسم اشارت فعل مفعول اول فعل مفعول اول فعل مفعول اول	اسم اشارت فعل مفعول اول فعل مفعول اول فعل مفعول اول	اسم اشارت فعل مفعول اول فعل مفعول اول فعل مفعول اول	اسم اشارت فعل مفعول اول فعل مفعول اول فعل مفعول اول
--	--	--	--

بو امر نامدی قلمه الان محمد افندیدر قلمه انسان امر نامد بودر محمد افندی معرفتیه قلمه انسان امر نامد بودر

اسمیه

مجهول اوله رق جمله مجهول اوله رق جمله فعلیه واستعانه طریقه اخباریه در

فعلیه اولوب اخباریه در

جمله اضافیه اوله رق واسطه و متعلق نائب فاعل

معنوم اوله رق جمله فعلیه

اولوب اخباریه در

اسم اشارت فعل مفعول اول فعل مفعول اول فعل مفعول اول	اسم اشارت فعل مفعول اول فعل مفعول اول فعل مفعول اول	اسم اشارت فعل مفعول اول فعل مفعول اول فعل مفعول اول	اسم اشارت فعل مفعول اول فعل مفعول اول فعل مفعول اول
--	--	--	--

بو امر نامدیه مستشار افندی یاقدی بو امر نامدیه مستشار افندی واسطه سبب یاقدی

فعلیه

مبتدا مع خبر جمله اسمیه در

مبتدا مع خبر جمله اسمیه در

جمله استعانه اوله رق مبتدا

جمله وصفیه اوله رق مبتدا

اسم اشارت فعل مفعول اول فعل مفعول اول فعل مفعول اول	اسم اشارت فعل مفعول اول فعل مفعول اول فعل مفعول اول	اسم اشارت فعل مفعول اول فعل مفعول اول فعل مفعول اول	اسم اشارت فعل مفعول اول فعل مفعول اول فعل مفعول اول
--	--	--	--

بو امر نامدیه باقن مستشار افندیدر باقلان یا خود باقلمش اولان امر نامد بودر

اسمیه

معلوم اوله رق جمله فعلیه اولوب

وصفیه و بیانیه طریقه اخباریه در

مجهول اوله رق جمله فعلیه

اولوب اخباریه در

جمله وصفیه

اسم اشارت فعل مفعول اول فعل مفعول اول فعل مفعول اول	اسم اشارت فعل مفعول اول فعل مفعول اول فعل مفعول اول	اسم اشارت فعل مفعول اول فعل مفعول اول فعل مفعول اول	اسم اشارت فعل مفعول اول فعل مفعول اول فعل مفعول اول
--	--	--	--

بو امر نامده اولان کلمات نافذه مصلحتی تورلدی بو امر نامده اولان کلمات نافذه مصلحتی تورلدی

فعلیه

مبتدا

مبتدای اولی و ثانی مع خبر استعانه طریقه جمله اسمیه در

جمله وصفیه اولوب مبتدای اولی اوله رق و وصف ترکیبی
راجع در استعانه به بولنده رق مبتدای ثانی

مبتدا مع خبر جمله اسمیه در
جمله وصفیه اوله رق مبتدا

مفعول مفعول مفعول مفعول
فعل فعل فعل فعل

کلمات نافذه ایله یازلمش اولان و مصلحتی بتورن امر نه

توریلان مصلحت بودر یا خود توریلانی

معلوم اوله رق جمله فعلیه اولوب

وصفیه و بیانیه طریقه اخباریه در

جمله وصفیه اوله رق و متعلق

مفعول عنه بولنده رق فاعل

موصوف موصوف موصوف
مفعول مفعول مفعول

مجهول اوله رق جمله

فعلیه اولوب اخباریه در

مفعول مفعول مفعول
فعل فعل فعل

بواسطه نامزدن حاصل اولان خبر مسرت ایله

سزای ممنون واحیا اولندیکر

مبتدا مع خبر وصفیه و بیانیه طریقه جمله اسمیه در

جمله وصفیه اولوب بیانیه در

جمله وصفیه اوله رق بیانیه

اولوب صفت در

جمله وصفیه اوله رق و وصف

ترکیبی بولنده رق مبتدا و متعلق

خبر مسرت

مبتدا مع خبر جمله اسمیه در

جمله وصفیه اوله رق مبتدا

مفعول مفعول مفعول
فعل فعل فعل

موصوف موصوف موصوف
مفعول مفعول مفعول

بواسطه نامزدن حاصل اولان خبر مسرت ایله

سزای ممنون واحیا اولان سزای

اسمیه

فعلیه

اسمیه

مجهول اوله رق جمله فعلیه اولوب اضافیه
واستعانه طریقه اخباریه در

معلوم اوله رق جمله فعلیه اولوب
اضافیه طریقه اخباریه در

جمله اضافیه اوله رق فاعل

جمله اضافیه اوله رق
متعلقیدر استعانه نك

مجهول اوله رق
جمله فعلیه اولوب
اخباریه در

مضاف

مضاف

فعلیه

بوامر نامه نك كلمات نافذه سی مصلحتی شور دی بو مصلحت شور دی بوامر نامه نك كلمات نافذه سی ایله مصلحت شور دی یا خود بندی

مبتدا مع خبر اضافیه واستعانه طریقه جمله اسمیه در

مبتدا مع خبر اضافیه و بیانیه طریقه جمله اسمیه در

جمله استعانه اوله رق مبتدا

جمله اضافیه اوله رق یانیده اولوب

جمله وصفیه اوله رق

جمله اضافیه اوله رق

راجعدر جمله وصفیه

استعانه به راجعدر

متعلقیدر استعانه نك

مفعول عنه اولوب نشأ جمله وصفیه و متعلق جمله

مضاف

اوله رق مضافدر اضافیه بولنه رق مبتدا

امر نامه نك كلمات نافذه سندنشأ بن مصلحت بودر امر نامه نك كلمات نافذه سی واسطه سیله بتوریلان مصلحت بودر مصلحتی تورن بوامر نامه نك كلمات نافذه سیدر امر نامه نك كلمات نافذه سی واسطه سیله بتوریلان مصلحت بودر امر نامه نك كلمات نافذه سندنصولابی بن مصلحت بودر امر نامه نك كلمات نافذه سی سبیلله بتوریلان مصلحت بودر امر نامه نك كلمات نافذه سی دلالتیله بن مصلحت بودر امر نامه نك كلمات نافذه سی قوتیله بتوریلان مصلحت بودر امر نامه نك كلمات نافذه سی تأثیر یله بن مصلحت بودر

ماضی نقلی

معلوم اوله رق جمله فعلیه اولوب اخباریه در

مجهول اوله رق جمله فعلیه اولوب استعانه

طریقه اخباریه در

مجهول اوله رق

مجهول اوله رق

مجهول اوله رق

مجهول اوله رق

مجهول اوله رق

استعانه

مجهول اوله رق

مجهول اوله رق

مجهول اوله رق

مجهول اوله رق

مجهول اوله رق

مجهول اوله رق

مجهول اوله رق

مجهول اوله رق

مجهول اوله رق

مجهول اوله رق

مجهول اوله رق

بو او ای خواجیه محمد افندی صا تشدر بو او خواجیه محمد افندی معرفیه صا تشدر

مبتدا

حال و مضارع و مستقبل

معلوم اوله رقی جمله فعلیه اولوب اخباریه در

مجهول اوله رقی جمله فعلیه اولوب اخباریه در

فعلیه

اسم اشارت
مفعول الیه و متعلق فعل
فعل
فعل ربط
فعل ربط
فعل ربط

اسم اشارت
مفعول الیه و متعلق فعل
فعل
فعل ربط
فعل ربط
فعل ربط

بو اری خواجه به محمد افندی صانه بور
و یا صاترو یا خود صانه جقدر

بو اری خواجه به محمد افندی صانه بور
صاتلور و یا خود صاتله جقدر

مبتدا مع خبر جمله اسمیه در

مبتدا مع خبر استعانه طریقه جمله اسمیه در

جمله وصفیه اوله رقی متعلق

حال مفعول الیه و مبتدا

جمله وصفیه اوله رقی متعلق

حال مفعول الیه و مبتدا

اسم اشارت
مفعول الیه و متعلق فعل
فعل
فعل ربط
فعل ربط
فعل ربط

استعانه

اسم اشارت
مفعول الیه و متعلق فعل
فعل
فعل ربط
فعل ربط
فعل ربط

اسمیه

بو اری خواجه به صان محمد افندی واسطه سبیله خواجه به صاتیلان او بودر

صانه جقی و یا صانه جقی اولان

صاتله جقی و یا صاتله جقی اولان

اگر جمله صانان لفظیه ترکیب قلور ایسه از یکمیش زمانه و صانه جقی ایله اولور ایسه مضارع و مستقبل و صاتیلان ایله اولور ایسه زمان ماضی و صاتله جقی ایله اولور ایسه کذ لک مضارع و مستقبل زمانی اکلاشلور

جمله فعلیه اوله رقی اخباریه در

مجهول اوله رقی جمله فعلیه اولوب اخباریه در

فعلیه

اسم اشارت
مفعول الیه و متعلق فعل
فعل
فعل ربط
فعل ربط
فعل ربط
فعل ربط

اسم اشارت
مفعول الیه و متعلق فعل
فعل
فعل ربط
فعل ربط
فعل ربط
فعل ربط

بو اوه کرا جیل کیر سو و کیر و کیر جقدر

بو اوه کیریلور و کیریله جقدر

مبتدا مع خبر باینده طریقه جمله اسمیه در

مبتدا مع خبر جمله اسمیه در

جمله وصفیه اولوب و متعلق

جمله وصفیه اوله رق مبتدا

مفعول الیه اوله رق مبتدا

بو اوه کیرن و کیره جگ کرا جیر بونلر در
 یا خود کیره جگ اولان

کیریلان و کیریلور و کیریله جگ او بودر
 یا خود کیریله جگ اولان

معلوم اوله رق جمله فعلیه اولوب
 باینده طریقه اخباریه در

مجهول اوله رق جمله فعلیه
 اولوب اخباریه در

جمله وصفیه

اوله رق فاعل

فعل ربطه مضارع
 فعل ربطه مستقبل
 عاصفه
 فعل ربطه مضارع
 فعل ربطه مستقبل
 عاصفه

فعل ربطه مضارع
 فعل ربطه مستقبل
 عاصفه
 فعل ربطه مضارع
 فعل ربطه مستقبل
 عاصفه

بو اوده چوق کیمسه اوتور یور و اوتور و اوتورده جقدر
 بو اوده اوتور یور و اوتور یور و اوتورده جقدر

مبتدا مع خبر باینده طریقه جمله اسمیه در

مبتدا مع خبر جمله اسمیه در

جمله وصفیه اوله رق و متعلق

جمله وصفیه اوله رق مبتدا

مفعول فیه بونلر در مبتدا

بو اوده چوق اوتور ان کیمسه ل بونلر در
 اوتور و اوتورده جق ویا اوتورده جق اولان

اوتور یلان و اوتور یلور و اوتور یله جق او بودر
 اوتور یله جق اولان

بورده حال استمراری و مضارع و مستقبل

و بورده زمان ماضی الیه مضارع و مستقبل زمانلری اکللا شور

معلوم اوله رق جمله فعلیه اولوب اخباریه در

مجهول اوله رق جمله فعلیه

اولوب اخباریه در

جمله اضافیه اوله رق فاعل

اسم شار
 مفعول متعلق فعل
 مضارع اولوب مضارع
 الیه اولان اوله انطی
 فعل ربطه مضارع حال
 فعل ربطه مضارع معلوم
 فعل ربطه مضارع معلوم
 فعل ربطه مستقبل معلوم
 عاصفه
 و جیقار و جیقده جقدر

اسم شار
 مفعول متعلق فعل
 مضارع اولوب مضارع
 الیه اولان اوله انطی
 فعل ربطه مضارع مجهول
 فعل ربطه مضارع مجهول
 فعل ربطه مستقبل مجهول
 عاصفه
 و جیقار و جیقده جقدر

بو اودن صاحبی جیده بود

منتهی در خبر میانیه طریقہ چگونہ ۱۰۵ در

وہبتدا مع خیر جملہ اسمیہ در

جہلہ، صفید اولہ ورق مبتدا

جاءه في صفيه اوله ورق راجع في مفعول شرب

وہمہ دادر

اوله رق بابه و موصوفه

خبر
اسم مفعول
وصفت
عاطفه
صفت
عاطفه
اسم تریه
اسم فاعل
وصفت
موصوف
خبر

اسم بر شارت
حال مفعول دیده
اسم فاعل صفت
حافظه
صفت
حافظه
اسم بر دید
اسم فاعل
ز صفت

و اواردن چيٺان وڃيءَ، حق وياخوڊجيمد حق اولان صاحيدر جيتلان وڃيقله حق وياچيقله حق اولان اي بود
و براده کڏاک انکشم زمان ابله مستقبل و براده دخی زياده کچمش زمان ابله مستقبل مسفاقد اولور

مجموع اول اول ورق جله فعلیه اولوب اضافیه

و استعانه طریقه اخباریه در

معلوم او اہرق جلدۂ فعلیہ او لب اضافیہ

طریقہ اخباریہ در

بجمله اضافیه اوله رق استعانه

جمله اضافیه اوله رق فاعل

اسم اشارت   مضارع اليه
مضاف   عطفه
مضاف   استعانه
نائب فاعل   فعل رباعه
مجهول

سم ایدارت
ضاف الیه
ضفاف
عاطفه
منساقف
منقول
فصل در وصف

يو اوك هو اسي و نضارتی انسانی قيد ويند ايدر بو اوك هو و نضارتی ايله انسان قيد ويند اوليور

مبتدأ مع خبر اضافيه واستعانه ووضعيه

متدا مخرج حوله وصفه و ايضا فيه طريقه السعيه در

طریقہ جملہ اسمیہ در

حمله و صفید اوله رق و وصف

ترکیہ ہوائیہ ورق مستدا

مبدأ

بجمله اضافہ اولہ ورق

استعماره

استعانه

سم امانت   ضاف
ضاف اليه   عاظمه
ضائف   استعانه

ادام الله روحه وصفت

وف

نسخه

عاق
الاعمال معقول و عاقل
وصفت
اسم فاعل
اسم اشارت
هضاف اليه
هضافه

انسانی قدمند ایند یو اوله هوا و نضارتدز یو اوله هوا و نضارتله قید و بند او اتان انساندر

(تایید) جملهٔ اسیمد را که اکثر سنده و مخصوص فعلیه کردن یا بخش اولان جملهٔ اسیمد زده حصه و نهائی مسافد
اولور و فعایل را پس به نوک عکس شده اولوب عموم افاده یب این در

مرد به بالا دیان اولندی بی وجهه مجهول اولان جمله فعلیه لک نائب فاعلاری ادوا نلرندن تجرید قلمیه رق بعضاً ادخی تجرید قلمیه بی کبی بولرلک اسمیه لک نده مبتدا ایلحق نائب فاعلک اکثر حالارنده ادوا نلرندن مجرد بولندی ایضا انسان قلسان مثالاردن مستان اولور

فائدہ بالا دیان قندیغی و جہلہ فہلک کندی ربطندن ماعدادر ادائیہ ربط اولنن جہلہ مضمون جہلہ لک صحت اوزرہ اولدیغی بیان اینر برده بہر فعل اسمک حرانئہ تعاق ایده میوب انجی مذکور اسمک حالئہ کوزہ فعل ارائمق لازمدر

قاعدہ جملہ اسمیہ زده اسم فاعل بعضاً مبتدایه صفت اولدینی کی معلوم اولان جمله فعلیہ زده اسمیہ زده مبتدا اوله جق مفعول اسم فاعل ایله و مجھول لرندہ مبتدا اوله جق نائب فاعل یعنی مفعول اسم مفعول ایله و فعلیہ زده اگر جمله معلوم اولور ایسه فاعل اکثر یا اسم فاعل و بعضاً اسم مفعول ایله و مفعول الید و فید و عدد و مہلر دخی كذلك بعضاً اسم فاعل و بعضاً اسم مفعول ایله و اگر جمله مجھول اولور ایسه نائب فاعل یعنی مفعول اکثر یا اسم مفعول و بعضاً اسم فاعل ایله توصیف قلمی لازمدر

و بونک کی تصریفات مجتہدہ کو ستر بلان ذوات افعالک معلوم و مجھول مفرد غائب صیغہ زری صفت اوله رق استعمال قلند قده بونلرک مضارع و مستقبلندہ بعضاً اسم فاعل ترک اولندہ ییلور و بعضاً دخی مذکور صفتلر ترک اولندہ رق برینہ اسم فاعل قوللانیله ییلور و بعض کرده اسم فاعل صیغہ صله اوله رق قوللانیله دینی کی مستقبل مفرد غائب صیغہ سی دخی صیغہ صله اوله رق قوللانیور معلوم و مجھول اوله رق ماضی نقلی ایله فعل التزمینک مجھول مفرد غائبندہ اسم فاعلک اصلا ترک اولندہ مدینی و بعضاً ماضی نقلیہ اسم فاعلن صیغہ صله یا ییله رق استعمال قندینی کثیر الامثالدر و اگر یا ماضی نقلیہ برینہ اسم مفعول قوللانیور و بوندن دخی صیغہ صله یا ییله رق و کافہ سندہ ضمی بزمان الاشیله رق استعمال قانور عقلو ادم بودر عقلو اولان ادم بودر بو ذات مسرفدر مسرف اولان ذات بودر انسانہ اچیدہ لازمدر انسانہ لازم اولان اچیدہ در کی

برطوتام اوت حیوانی یاردن اچورور حیوانی یاردن او چوران برطوتام اوتدر التفات انسانی اسیر ایدر انسانی اسیر ایدن التفاتدر اچیدہ ایشی بتورن اچیدہ در عزت نفسہ اهتمام ایدن و هر کوردی کی اجراءه قائلش و هر عقلمن کلان شیء بلاملاحظہ اشیا ب صوکنی دوستان کیسہ در کی حال استمراری اکلاشیاور

بو او مجدداً بنا قلتمشدر مجدداً بنا قلن ان او بودر بولامکہ قلندہ اتمشدر قلندہ انان لامکہ بودر بو مکتوب بغدادہ کوندر لمشدر بغدادہ کوندر بلان مکتوب بودر ترسیم قلن حریطہ سزده در مجلس مذاکرہ بقولیلان اوراق بونلردر معلومات عامہ سی اولان ذات ہر ایشہ برار صنعتندہ ماهر بولنن ذات ایشدہ قصور برافاز محمد افندیگ برادری اولان ہادی افندی کشش طائی انکندہ بولنن قابلیجہ زہ کندی محمد افندیگ برادری اولان احد فائق افندی کشش طائی انکندہ اولان و بروسہ دہ بولنن قابلیجہ زہ دہ اون کون قدر قالدی احد افندیگ نای زن اولان برادری بروسہ جوازندہ بولنن قابلیجہ زہ کندی بروسہ مبارکدہ بروسہ دہ بولنن قابلیجہ زہ کیدلری اوئدہ اولان ادم شدلہ دوکلدی کی زمان ماضی اکلاشیاور خواجہ نک حقی ییلور یا خود ییلان احد افندیدر قلمک حقی انکار اتمز یاخود ایمان صالح افندیدر بورجی و قتیلہ نادبہ و افادہ قصور ایدر یاخود ایدن بکر افندیدر محمد افندیگ خواجہ بہ صائق نیت ایلدیکی او بودر صایق او بودر صائیلہ جق او بودر کی حال استمراری مستفاد اولور وقت وزمانیلہ بورج ویرہ جک اولان سز سکر فریضہ ذمتی تمامیلہ ایضا ایدہ جک اولان ہادی افندیدر محمد افندیگ خواجہ بہ صائیلہ جق او بودر صائیلہ جق اولان او بودر دقت اولندہ جق مادہ بودر کی مستقبل عوی اکلاشیاور

درستی تمامیلہ از برہ المنش اولان محمد افندیدر محمد افندیگ خواجہ بہ صائیلہ جق یاخود صائیلہ اولدینی

اکثر یا برنجی جملہ دہ اولان و اوله رق و اولش کلوب ایکنجی جملہ دہ بولنن و بولندہ رق و بولنش لفظ سلمی تکرر لفظنن اجترزا کتوریلور و برنجی نگندہ معنایہ ایسہ ایکنجی دخی او معنایہ در عقلت اولندیہ

علوم و فنون نوع بنی آدمک زینت و آرايشی اولديغی و تحصيلی هر مردم عاقل ایچون فریضه مخصوصه
بولنديغی جهتله اوقات و ساعاتک بویولده کچورلمسی عالمده الک شرفلی برشی عدايدلديکي و عکس حالک
محروم فضائل انسانيه و مغلوب رذائل نفسانيه اولقلغی دعوت ایده جکی یانوب اکاکوره
طورا نلق لازمدر

حال مجرد

علوم و فنون نوع بنی آدمک زینت و آرايشی اولديغی و تحصيلی هر مردم عاقل ایچون فریضه مخصوصه
بولنديغی اوقات و ساعاتک بویولده کچورلمسی عالمده الک شرفلی برشی عدايدلديکي و عکس حالک محروم
فضائل انسانيه و مغلوب رذائل نفسانيه اولقلغی دعوت ایده جکی یانوب اکاکوره طور ائق لازمدر

حال مفعول

علوم و فنون نوع بنی آدمک زینت و آرايشی اولديغی و تحصيلی هر مردم عاقل ایچون فریضه مخصوصه
بولنديغی اوقات و ساعاتک بویولده کچورلمسی عالمده الک شرفلی برشی عدايدلديکي و عکس حالک محروم
فضائل انسانيه و مغلوب رذائل نفسانيه اولقلغی دعوت ایده جکی یانوب اکاکوره طور ائق لازمدر

حال

مفعول فيه

علوم و فنون نوع بنی آدمک زینت و آرايشی اولديغی و تحصيلی هر مردم عاقل ایچون فریضه مخصوصه
بولنديغی اوقات و ساعاتک بویولده کچورلمسی عالمده الک شرفلی برشی عدايدلديکي و عکس حالک
محروم فضائل انسانيه و مغلوب رذائل نفسانيه اولقلغی دعوت ایده جکی یانوب اکاکوره
طورا نلق لازمدر

حال مفعول

عنه و منه

علوم و فنون نوع بنی آدمک ^{ربیب} ترایدشان و شرفی اولديغی و تحصيلی هر مردم عاقل ایچون فریضه
مخصوصه بولنديغی اوزرینده اوقات و ساعاتک بویولده کچورلمسی عالمده الک شرفلی برشی عدايدلديکي و عکس
حالک محروم فضائل انسانيه و مغلوب رذائل نفسانيه اولقلغی دعوت ایده جکی یانوب
اکاکوره طور ائق لازمدر

حال اضافت

علوم و فنون نوع بنی آدمک زینت و آرايشی اولديغی و تحصيلی هر مردم عاقل ایچون فریضه مخصوصه
بولنديغی اوقات و ساعاتک بویولده کچورلمسی عالمده الک شرفلی برشی عدايدلديکي و عکس حالک
محروم فضائل انسانيه و مغلوب رذائل نفسانيه ایتک نه ییولک خطا در

اضافات دیگر

علوم و فنون ^{ربیب} تراید شرف نوع بنی آدم ائق و تحصيلی هر مردم عاقل ایچون فریضه مخصوصه
بوانق جهتله اوقات و ساعاتک بویولده کچورلمسی عالمده الک شرفلی برشی عدايدلديکي و عکس
حالک محروم فضائل انسانيه و مغلوب رذائل نفسانيه اولقلغی دعوت ایده جکی یانوب
اکاکوره طور ائق لازمدر

مصدر

فائدة: بروقه و ظهور اترك و يا خود حادثه نك قلله الله جنى وقت محررى اولان كيمسه اولامدكور
 حادثه نك صورت تحدثنى و بربرى متواليا مذكور و قعه حادثه نك دوام و استمرار اوزره و يا خود
 چار چابق نهايت بولد يعنى خارجة تطبيق و انسانك يابهيله چكى صورتده ايشى نغسته خطاب ايدرك
 و درشندرك بوليله و لا يقيله مذكور شىء قلله الملق لازمدر شايد مذكور و قعه و حادثه اراستنده
 خارق عاده برشى ظهور ايتش او اوبده قلله اله جنى شية اصلا مناسبتى اوليان حادثه نك دنى بيان
 قلمى ايجاب ايدروم مذكور حادثه نك قمنى و قستده اولمش ايسه قلله الله دنى جمله لرك
 اولوقته كوره مذكور ظهور اى جمله معترضه ايله بيان اتمى لازمدر و ايجابه كوره
 قلله انسان شيدن برفذلكه بيان قللق قاعده دندر اكر و قوعبجولان حادثه
 بوليله بربرى ولى ايتديكى و بربرى طوع و تدبى صورتده قلمه
 انسان شيدن برشى اكلا شلار و اكلا شلسه ييله
 برحكم چيمساز حاصلى بونى قلله الان ذاتك قوه
 مفكره سى ضعيف و ايشى خارجة تطبيق
 ايتكدن عاجز اولد يعنى بيان
 ايدر حال و استقبال دنى
 او اصوله تطبيق و توفيق
 قلله و يه نستعين امين
 ثم امين
 م م م م
 م م م
 م

تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب

فى ربيع الآخر

(۹)

